İŞKUR

2012

KAYSERİ

İşgücü Piyasası Analizi

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KAYSERİ ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU

(2012)

Mehmet ERCAN
Ahmet KILINÇARSLAN
Nalan Gülsüm ÖZKAHVECİ
Emine BARAN
Mustafa SUNAN

SUNUŞ

İşgücü piyasasının en temel problemlerinden biri iş arayanlar ve eleman arayanlar arasındaki eşleşme problemidir. Eşleşmemenin temelinde işsizlerin işverenlerce talep edilen eğitim ve beceri düzeyine sahip olmamaları ve işçilerin önerilen ücret ve çalışma koşullarını kabul etmemeleri yatmaktadır. Bu nedenle mesleki bilgi ve beceriye sahip nitelikli eleman yetiştirilmesi konusunda, Çalışma ve İş Kurumu'nun sunduğu aktif işgücü uyum hizmetleri daha da önemli hale gelmiştir.

Açık işlerin kapatılması için kilit unsur işverenin ihtiyaçlarının karşılanabilmesidir. Bu da ancak nitelikli eleman yetiştirilmesi ile mümkün olacaktır. Çalışma ve İş Kurumu kamu ve özel sektör işverenleri ile işbirliği kapsamında istihdamı artırmaya yönelik mesleki eğitim kursları, iş başı eğitim programları, girişimcilik kursları ve benzeri projeler geliştirerek işgücü piyasasında etkinliğini artırmaya çalışmaktadır. Bu etkinliğin daha da artırılması için eşleşme problemlerini ortaya çıkartacak ayrıntılı veri setlerine ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç doğrultusunda 81 il itibariyle İşgücü Piyasası Talep Araştırması aynı yöntemle iller arası karşılaştırma lara da olanak sağlayacak şekilde yeniden planlanmıştır. İşgücü piyasasında ihtiyaçları tespit edebilmek amacıyla Kayseri ve ilçelerinde İşgücü Piyasası Talep Araştırması Eylül-Ekim aylarında 10 ve üzeri işçi çalıştıran işyerlerinde uygulanmıştır. Araştırma sonuçları Kayseri ili işveren ihtiyacını ortaya çıkararak daha doğru istihdam ve eğitim politikalarının oluşturulmasına yardımcı olacaktır.

Kayseri işgücü piyasası analiz çalışmasında emeği geçen Kayseri Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü personeline, işsizlikle mücadelede vermiş oldukları katkılardan dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Şerif YILMAZ
Kayseri Valisi

ÖNSÖZ

Ülkelerin kalkınmasının temeli olan istihdamın artırılması; işsizliğin azaltılması, işgücü piyasasının geliştirilmesi, eğitimin işgücü talebine duyarlılığının artırılması, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilmesine ve buna uygun politikaların geliştirilmesine bağlıdır.
Ulusal politikaların oluşturulmasında ülke genelinde yapılan İşgücü Piyasası Analizleri (İPA) önem kazanırken, yerel politikaların oluşturulmasında yerel işgücü piyasası analizleri önemlidir.

Yerel işgücü piyasası analizleri bölgesel farklılıkların izlenmesi, İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu (İİMEK) gibi yerel yönetişim mekanizmalarına işlerlik kazandırılması, yerel düzeyde işveren ve iş arayan eşleştirmelerinin sağlanması, orta vadede işverenler tarafından talep edilen becerilerin işsizlere kazandırılması ve uygulanan işgücü politikalarının etkilerinin izlenmesinde son derece önemli çalışmalardır. İPA sadece mevcut beceri ihtiyaçlarını değerlendirmekle kalmaz, uzun vadeli bir bakış açısı da oluşturur. Yani gelecekteki ihtiyaçları öngörerek bu ihtiyaçlara aktif olarak yön vermeyi sağlayan istihdam ve eğitim politikalarının oluşturulmasında da kilit çalışmalar, İşgücü Piyasası Analizleridir.

İstihdamın artırılması ve işsizliğin azaltılması; eğitimin işgücü talebine duyarlılığının artırılması, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilmesi ve buna uygun politikaların geliştirilmesine bağlıdır. Bu rapor bu hedef doğrultusunda Kayseri ilinin işgücü piyasasını ortaya koymak üzere hazırlanmıştır. Yayında, Kayseri ili işgücü piyasası arz boyutu, eldeki mevcut veriler, talep boyutu ise İşgücü Talep Araştırması sonuçları kullanılarak analiz edilmiştir.

İşgücü piyasası talep boyutunu tespit edebilmek amacı ile 2012 yılından başlayarak yılda bir kez olmak üzere periyodik işgücü piyasası talep araştırması yapılması planlanmıştır. Kayseri Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü uygulaması 2012 Eylül ve Ekim aylarında yapılan bu araştırma ile Kayseri ilinde mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimler izlenecektir. Araştırma 10 ve daha fazla çalışanı olan özel sektörde faaliyet gösteren yerel birimlere uygulanmıştır.

Bu rapora kuşkusuz en büyük destek, değerli zamanlarını ayırarak araştırmamızı cevaplayan işverenlerimizden gelmiştir. Onların cevapları bize gelecek çalışmalarımızda rehberlik edecektir. Araştırma bilgi formunu cevaplayan tüm işverenlerimize teşekkür eder, yayının İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu, işverenler, akademisyenler ve araştırmacıların çalışmalarında yararlı olmasını dilerim.

Ahmet AYÇİÇEK
Kayseri Çalışma ve İş Kurumu
İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ i
ÖNSÖZ ii
GRAFİKLER LİSTESİ iv
TABLOLAR LİSTESİ v
KISALTMALAR vi
YÖNETİCİ ÖZETİ 1
GİRİŞ 5
BİRİNCİ BÖLÜM 7
İŞ GÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ 7
İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN HUSUSLAR: ARKA PLAN 7
EKONOMİK GÖSTERGELER 7
NÜFUS GÖSTERGELERİ 9
EĞİTİM GÖSTERGELERİ 14
GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 16
İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 31
İKİNCİ BÖLÜM 38
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 38
İŞ YERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 39
AÇIK İŞLER 44
SONUÇ 54
KAYNAKÇA 59
EKLER 60
Ek 1 - İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu 60
Ek 2 - Araştırma Yönetimi 63
Ek 3 - Tanım ve Kavramlar Sözlüğü 65
Ek 4: SEGE-2011 ve NKA Listesi 71

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Gayri Safi Katma Değer – Kayseri, Sivas, Yozgat (TR72), 2004-2008 7
Grafik 2. Kayseri İli Nüfus Piramidi, 2011 10
Grafik 3. Çalışma Yaşı ve Cinsiyete Göre Nüfus, Kayseri, 2011. 11
Grafik 4. Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus, Kayseri, 2011 11
Grafik 5. İlçeler Şehir-Köy Nüfus Yüzde Oranı, Kayseri, 2011 12
Grafik 6. Yıllara Göre Nüfus Artış Hızı, Türkiye ve Kayseri (‰) 12
Grafik 7. Yaş Bağımlılık Oranları, %, 2011 13
Grafik 8. Eğitim Durumuna Göre Çalışabilir Yaştaki Nüfusun Dağılımı, %, 2011 14
Grafik 9. İşgücüne Katılım, İstihdam ve İşsizlik Oranları, 2010 16
Grafik 10. Cinsiyete Göre İstihdam Oranı, TR72, %, 2011 17
Grafik 11. Eğitim Durumuna Göre İstihdam Oranı, TR72, %, 2011 18
Grafik 12. İstihdamın Cinsiyete Göre Tarım Ve Tarım Dışı Dağılımı, TR72, %, 2011 18
Grafik 13. Eğitim Durumuna Göre Sektörel İstihdam, TR72, %, 2011 19
Grafik 14. İşteki Duruma Göre İstihdam, TR72, %, 2011 20
Grafik 15. Türkiye ve TR72 Tarım ve Tarımdışı Kayıt Dışı Çalışma Oranı, %, 2011 22
Grafik 16. Türkiye ve TR72 sektörel kayıt dışı çalışma oranı, %, 2011 22
Grafik 17. Tarım ve tarım dışı sektörlerde cinsiyete göre kayıt dışı istihdam oranı, TR72, %, 2011 23
Grafik 18. Eğitim Durumuna Kayıtdışılık, TR72, %, 2011 23
Grafik 19. İşteki Duruma Göre Kayıtdışılık Oranı, TR72, %, 2011 24
Grafik 20. Gençlerin Çalıştıkları Sektörler, TR72, %, 2011 25
Grafik 21. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı, TR72, %, 2011 25
Grafik 22. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranı, TR72, %, 2011 26
Grafik 23. İlk Kez İş Arayanların İş Arama Sürelerine Göre Dağılımı, TR72, %, 2011 27
Grafik 24. Eğitim Durumuna Göre İşgücü Dışında Bulunma oranı, TR72, %, 2011 29
Grafik 25. Nedene ve Cinsiyete Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı, TR72, %, 2011 30
Grafik 26. Kayıtlı İşsizler İçinde Öğrenim Durumuna Göre Kadın Payı, %, 2012 33
Grafik 27. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik ve İşsizlik Ödeneği Oranları, Kayseri, %, 2012 34
Grafik 28. İşyerlerinin sektörel dağılımı, %, 2012 40
Grafik 29. Sektörlere Göre Toplam Çalışanların Dağılımı, %, 2012 42
Grafik 30. Ana meslek gruplarına göre cinsiyet oranları, % 44
Grafik 31. Açık İşlerin Sektörlere Göre Dağılımı, %, 2012 45
Grafik 32. Sektörlere Göre Açık İş Oranları, %, 2012 46
Grafik 33. Ana meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Dağılımı, %, 2012 47
Grafik 34. Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranları, %, 2012 47
Grafik 35. Açık İşler İçin İstenen Eğitim Düzeyleri, %, 2012 48
Grafik 36. Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı, %, 2012 50
Grafik 37. Sektörlere Göre NİDO, %, 2012 52
Grafik 38. Kayıtlı işsiz içinde eğiitim düzeyine göre kadın payı, %, 2012 57

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Ana Sektörlere Göre GSKD Yıllık ve 2004-2008 Artış Hızları (%) 8
Tablo 2. Kamu Yatırımlarında İlin Yeri – Türkiye Geneli ve Kayseri (2011) 9
Tablo 3. Kurulan, Kapanan Şirket İstatistikleri 9
Tablo 4. Yıllara Göre Nüfus, Alınan Göç, Verilen Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı 13
Tablo 5. İlk ve Orta Öğretimde Okuyan, Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayıları 14
Tablo 6. Orta Öğretim Öğrenci Sayıları, 2006-2012 15
Tablo 7. Eğitim Durumuna Göre Nüfus, İstihdam Ve İşsizlik, Bin Kişi, TR72, 2011 17
Tablo 8. Eğitim Seviyesi ve Sektörlere Göre İstihdam,TR72, bin kişi, 2011 19
Tablo 9. Yaş Gruplarına Göre İstihdam Oranı,TR72, %, 2011 20
Tablo 10. İşteki Duruma Göre İstihdam, TR72, bin kişi, 2011 21
Tablo 11. Daha Önce Çalışılan Faaliyete Göre İşsizlerin Eğitim Durumu, TR72, bin kişi, 2012 26
Tablo 12. İş arama sürelerine göre ilk kez iş arayanlar, TR72, bin kişi, 2011 27
Tablo 13. Eğitim Düzeyine Göre İş Arama Süreleri, TR72, bin kişi, 2011 28
Tablo 14. Genç ve Yetişkinlerin İşgücü Durumu, TR72, bin kişi, 2011 28
Tablo 15. İşgücü Dışında Bulunma Nedeni, TR72, bin kişi, 2011 30
Tablo 16. Kayıtlı İşsizlerin Yaş Grupları ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2012 32
Tablo 17. Kayıtlı İşsizlerin Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2012 33
Tablo 18. Açık İşlerin Dağılımı, 2012 34
Tablo 19. İşe Yerleştirilenler Sektörlere göre, 2012 35
Tablo 20. İşe Yerleştirilenler Meslek Gruplarına göre, 2012 36
Tablo 21. Yaş Gruplarına Göre İşe Yerleştirmeler, 2012 37
Tablo 22. Eğitim Durumuna Göre İşe Yerleştirmeler, 2012 37
Tablo 23. Düzenlenen Kurs ve Katılımcı Sayısı, 2012 38
Tablo 24. Kursa Katılanların Cinsiyete Göre Dağılımı, 2012 38
Tablo 25. Sektörlere göre çalışan oranları, 2012 43
Tablo 26. En fazla Çalışanı Olan İlk On Mesleğin Toplam Çalışanlar İçindeki Oranı, % 44
Tablo 27. En fazla Açık İş Belirtilen İlk On Mesleğin Toplam Açık İş İçindeki Oranı, % 48
Tablo 28. Eleman Bulunmayan Ve İstenen Beceri /Niteliğe Sahip Olunmayan İlk On Meslek, % 51
Tablo 29. Diğer nedenler 51
Tablo 30. Kısa ve orta vadede net istihdam artışının sektörlere göre dağılım, %, 2012 53
Tablo 31. Sektörlere göre net istihdam değişim oranı, % 54
Tablo 32. Yıllara gör tarım ve tarımdışı istihdam artışı, TR72, bin kişi, 2005-2011 56

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği
ABD: Amerika Birleşik Devletleri
ADNKS: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
AİO: Açık iş Oranı
EUROSTAT: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi
HİA: Hanehalkı İşgücü Anketi
ILO: International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)
ISCO: International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflama Standardı)
İBBS: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması
İİMEK : İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu
İO: İşsizlik oranı
İKO: İşgücüne katılma oranı
İŞKUR: Türkiye İş Kurumu
İPA: İşgücü Piyasası Analizi
İPTA: İşgücü Piyasası Talep Araştırması
NACE: European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği'nde Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması)
NİDO: Net İstihdam Değişim Oranı
OECD: Organization for Economic Co-operation And Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)
TİPA: Türkiye İşgücü Piyasası Analizi
TMS: Türk Meslekler Sözlüğü
TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

2011 yılı sonuçlarına göre Kayseri ilinin % 66,4'ü çalışma yaşındadır. Kayseri ilinde nüfusun yerleşim yerlerinin dağılımı il ve İlçe merkezlerinde yoğunlaşmaktadır. Bu hali ile Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Kayseri göç alan bir ildir. Net göç hızı binde 2,7'dir ve il, göç alan iller içinde 17. İl iken göç veren iller içerisinde 13. İl durumundadır. Göç verdiği ve aldığı nüfusun en önemli bölümünü 20-24 yaş grubu oluşturmaktadır.

Kayseri ilinin yaş dağılımı da Türkiye ortalamasından farklılık göstermektedir. 0-14 yaş grubu ve 55+ yaş grubu Türkiye ortalamasına göre daha az pay alırken, çalışabilir nüfusun payı daha fazladır. Bu dağılım sonucu yaş bağımlılık oranları[1] da Türkiye ortalamasından farklıdır. Çocuk bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 2,7 puan üstünde seyrederken, yaşlı bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 0,5 puan altındadır. Bunun sonucunda da Kayseri ili yaş bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 2,2 puan üzerindedir.

15+ yaş nüfusunun % 5,7 si okur yazar değildir. Nüfusun % 4 'ü sadece okur yazar olup, ilkokul diploması bile yoktur. Çalışabilir yaştaki nüfusun ağırlıklı kısmını (% 62,7) lise altı eğitimliler[2] oluşturmaktadır. Okur yazar olmayanlar, okur yazar olup bir okul bitirmeyenler ve lise altı eğitimliler birlikte değerlendirildiğinde, il Türkiye ortalamasından (% 64,3) daha düşük bir orana sahiptir. Kadınlar arasında özellikle diplomasızlık durumu erkeklere göre çok daha yaygındır. Okur yazar olmayan nüfusun % 86,3'ü diploması olmayanların da % 69,4'ü kadın nüfustur. Nüfusun sadece % 22'si lise ve dengi okul mezunu, % 10,6'sı yüksek eğitimlidir.

İl bazında mevcut işgücü piyasası temel değişkenler itibariyle ele alındığında Kayseri ilinde dikkati çeken önemli husus işsizlik oranının yüksekliğidir. İşsizlik oranı 2010 yılı itibariyle % 14,1'dir. Bu oran ile en yüksek işsizlik oranına sahip 10. ildir. İşgücüne katılım oranı % 44'dür. İstihdam oranı % 37,8 ile % 43 olan Türkiye ortalamasının altındadır.

Kayseri'de istihdam oranı ve işsizlik artmaktadır. Buna rağmen ilde işsizlik oranı Türkiye ortalama İşsizlik oranının üstünde ve istihdam oranı da Türkiye ortalamasının altındadır.

Kayseri ili sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması itibariyle 81 il içinde 17. sıradadır. Kayseri ilinin yatırım teşviklerinden aldığı paya yıllar itibariyle bakıldığında inişli çıkışlı bir tablo belirmektedir. 2011 yılında sabit yatırımların miktarı açısından bakıldığında Kayseri ili Türkiye geneli 81 il sıralamasında 19. sırayı almıştır. Kamu yatırımları açısından bakıldığında 2011 yılında Kayseri ili toplam 268.551 TL ile Türkiye genelinde 23. sırada bulunmaktadır. Bu miktar aynı yıl içinde gerçekleşen toplam Kamu yatırımlarının % 0,73'üne denk gelmektedir. En yüksek Kamu yatırımı "Ulaştırma-Haberleşme" alanında gerçekleşmiştir, bunu tarım alanı izlemektedir.

Kendi kaynakları ile yatırım teşviklerinden ve kamu yatırımlarından aldıkları paylar illerin ekonomik gelişimlerini birlikte etkilemektedir. Kayseri ilinin açılıp kapanan işyerleri incelendiğinde ilde gerçek kişi-ticari işletmelerinin açılıp kapanma oranlarının fazla olduğu görülmektedir. 2011 yılında ilde açılan her 100 ticari işletmeye karşılık 67 işletme kapanmıştır. Diğer bir ifade ile ticari işletmeler büyük bir devinim içindedir. Şirketlerde ise devinim daha az yaşanmış, açılan her 100 şirkete karşılık 20 şirket kapanmıştır.
İşgücü Talebine ilişkin olarak 2012 yılı için yapılan araştırma sonuçlarına göre işyerleri en çok imalat sektöründe faaliyet göstermektedir. Her 100 işyerinin 29'u imalat sektöründedir. Bu sektörü % 19,7

[1] 0-14 ve 65+ yaştaki nüfusun 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranının yüzde olarak ifadesidir.
[2] Lise altı eğitimliler ilkokul, orta okul ve dengi ile ilköğretim mezunlarını kapsamaktadır.

oranı ile toptan ve perakende sektörü ve % 13 oranı ile inşaat sektörü takip etmektedir. Üç sektördeki işyerleri araştırmada cevap veren işyerlerinin üçte ikisini oluşturmaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre çalışanların % 70,6'sı imalat, idari ve destek hizmetler ve toptan ve perakende ticaret sektöründe yer almaktadır. En fazla çalışanı olan sektör Türkiye'de olduğu gibi imalat sektörüdür ama çalışanların sektördeki ağırlığı Türkiye'den çok yüksektir. İmalat sektöründe çalışanlar Türkiye'de toplam çalışanların % 24'ü iken, bu oran ilde % 48,6'ya yükselmektedir. Çalışanların sektörel dağılımı Türkiye geneli ile paralellik göstermektedir. Türkiye'de ikinci sırada yer alan idari ve destek hizmetler sektörü ilde de ikinci sıradadır. İmalat sektörünü ilde % 11,2 ile idari ve destek hizmetler ve % 10,8 ile toptan ve perakende ticaret sektörleri takip etmektedir

İlde çalışanların büyük çoğunluğu erkektir. Çalışanların içinde kadınların payı sadece % 13,3'dür.
Kadın çalışanların biraz daha ağırlık kazandıkları sektörlerdeki işyerlerinin toplam işyerleri içindeki payları da çok azdır.

Örneğin çalışanlarının yarıya yakını (% 54,4) kadın olan insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerindeki işyerlerinin toplam işyerleri içindeki ağırlığı sadece % 2,5, çalışanlarının üçte birinin kadın olduğu eğitim sektörü işyerlerinin toplam işyerleri içindeki ağırlığı % 5 ve çalışanlarının % 32,7'sinin kadın olduğu finans ve sigorta faaliyetlerinin toplam işyerleri içindeki ağırlıkları % 6,2'dir.

İmalat sektörü Türkiye toplamında olduğu gibi, hem erkeklerde hem de kadınlarda ilk sıradadır. Erkek çalışanların imalat sektöründeki payları kadın çalışanlardan fazladır. Erkek çalışanların % 52'si, kadın çalışanların da % 25'i imalat sektöründedir. İkinci hakim sektör İdari ve Destek Hizmet çalışanlarının % 9,5'i erkek, % 21'i kadındır. Toplam çalışanlara göre üçüncü sırada olan Toptan ve Perakende Ticaret'e, % 10 pay ile erkek çalışanlarda yine üçüncü sırada yer alırken, aynı sektörde kadınların oranı da % 13'dür.

Çalışanların imalat sektöründe yoğunlaşması mesleki dağılımları etkilemektedir. Kayseri'de çalışanların % 7'si Mobilya İmalatçısı Mobilyacı (Ahşap), %3'ü Mobilya Döşemecisi mesleklerinde çalışmaktadır. Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanların oranları birbirine eşittir (%26). Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ise %13'tür.

Araştırmaya cevap veren işyerleri itibariyle en fazla açık iş[3] imalat sanayindedir. Kayseri ilinde 10'dan fazla çalışanı olan özel sektör işyerlerinde hem işyeri sayısı hem de çalışanlar itibariyle lokomotif sektörler imalat ve toptan-perakende ticarettir. Bu husus açık işlerde de kendini göstermekte ve en fazla açık işin olduğu sektör de imalat sektörü olmakta ve imalat sektörünü de ticaret ve inşaat sektörleri takip etmektedir. Açık işlerin % 57,6'sı imalat , % 16,4'ü ticaret, % 7,1'i inşaat sektöründedir.

İlde açık iş oranı % 3,4'dür ve bu oran % 3,3 olan Türkiye ortalamasına paralellik gösterir.

Ana meslek grupları itibariyle en fazla ihtiyaç duyulan meslek grubu % 32 ile sanatkar ve ilgili işlerde çalışanlardır. Bu ana meslek grubunu % 29 ile nitelik gerektirmeyen meslekler ve % 15 ile tesis ve makine operatörleri takip etmektedir.

[3] Açık iş yeni yaratılmış, dolu olmayan veya yakında boşalacak bir pozisyon olarak tanımlanır. İşveren, bu pozisyon için, kurum dışında uygun bir aday bulmak amacıyla aktif olarak adım atmaktadır ve daha fazla adım atmaya da hazırdır; ve bu pozisyonu ya hemen ya da yakın bir gelecekte doldurmayı planlamaktadır. İşgücü talep araştırması kapsamında işyerleri ziyaret edildiğinde mevcut olan açık işler derlemiştir.

Meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu meslek % 23,1 ile beden işçisi (genel) dir4.İkinci sırada ise % 5,3 ile argon kaynakçısı (tığ kaynakçısı) ve her iki mesleğe olan ihtiyaç arasında çok büyük fark vardır. En çok talep edilen meslekler sıralamasında ilk on meslekte yer alan diğer meslekler arasında ise fark minimum düzeydedir ve bu meslekleri % 3,8 ile metal mamuller montaj işçisi, % 3,6 ile mobilya döşemecisi, % 2,7 ile mobilya imalatçısı % 2,6 ile çağrı merkezi görevlisi5 , % 2,12 elektrikçi (diğer), % 2 ile pres tezgahı operatörü, % 1,9 ile iplikçi, % 1,8 ile garson, % 1,6 ile satış elemanı takip etmektedir. Açık iş sayısının en yüksek olduğu ilk on meslek toplam açık işlerin %50,5'ini oluşturmaktadır.

İlde tüm açık işlerde talep edilen eğitim düzeyi, "farketmez" ve "lise altı eğitim" % 74, genel lise % 11, mesleki eğitim % 9, lisans eğitimi % 4, MYO % 2 oranındadır. Çıraklık eğitimi ve yüksek lisans eğitim seviyelerini talep eden hiç bir işyeri olmamıştır. Türkiye sonucunda da meslek lisesi mezunları MYO mezunlarına tercih edilmektedir.

Temininde en çok zorluk çekilen meslek % 11,8 ile beden işçisi (genel) dir. Toplam temininde güçlük çekilen mesleklerin % 10,2'sini beden işçisi oluşturmaktadır. Bu mesleği % 6,3 ile argon kaynakçısı takip etmektedir. Temininde en çok zorluk çekilen meslekler sıralamasında ilk on meslekte yer alan diğerleri arasında ise fark minimum düzeydedir ve % 2,5 ile elektrikçi, % 2,5 ile mobilya döşemecisi, % 2,3 ile mobilya imalatçısı, % 2,1 ile şoför –yük taşıma, % 2 pres tezgahı operatörü, % 1,7 ile metal mamuller montaj işçisi, % 1,4 ile iplikçi, % 1,4 ile terzi dir.

Araştırmaya cevap veren işyerlerinin kısa ve orta vadede almayı planladıkları eleman sayısı, çıkartmak istediklerinden fazladır. Yani ilde kısa vadede (31 Aralık 2012) ve orta vadede (30 Haziran 2012) istihdam artışı beklenmektedir. En çok istihdam artışı bekleyen işyerleri idari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründedir.
Araştırmanın uygulandığı tarihe kadar gerçekleşen sonuçlara göre Kayseri ili 10+ özel yerel birim işyerlerinde alınan eleman sayısı çıkartılan eleman sayısından fazladır. Gayrimenkul faaliyetleri, İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, Kültür sanat eğlence dinlence ve spor, Elektrik gaz buhar ve İklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Diğer hizmet faaliyetleri, Konaklama ve yiyecek hizmetleri faaliyetleri sektörlerinde net istihdam azalışı vardır. Yani bu sektörlerde çıkışlar girişlerden fazladır.

Net istihdam değişim oranı (NİDO) orta vadede kısa vadeden daha yüksektir. Beklenti oranı % 4,9'dan % 7,1'e çıkmaktadır. Diğer bir ifade ile orta vadede işverenlerin gelişme beklentisi daha fazladır.
Net istihdam değişiminde lokomotif olan iki sektör Mesleki,bilimsel ve teknik faaliyetler ve Madencilik ve taş ocakçılığı sektörleridir. En fazla çalışanı olan sektör konumundaki imalat sektöründeki istihdam değişimi Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektörünün altında kalmıştır. Mevsimsellik göz önünde bulundurulduğunda inşaat sektöründeki hareketlilik olağandır. Net istihdam değişiminin % 23'ü Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektöründe, % 22,9'u Madencilik ve taş ocakçılığı, % 9,1' i ise Ulaştırma ve depolama sektöründedir.

Net istihdam değişim oranı da Türkiye'den farklıdır. Türkiye'de oranın en yüksek olduğu sektör % 13,7 ile konaklama ve yiyecek hizmet faaliyetlerindedir. Bu sektörü % 11 ile kültür, sanat ve eğlence sektörü; % 10,6 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri takip etmektedir. Buna karşın net istihdam değişim oranının6 en yüksek olduğu sektör % 26,4 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri, ikinci olarak % 14 ile gayrimenkul faaliyetleri hizmetleridir. İstihdam değişiminde bu sektörleri % 6,1 elektrik gaz buhar üretim ve dağıtımı ile bilgi ve iletişim ve % 5,2 ile diğer hizmet faaliyetleri sektörü takip etmektedir.

---

[4] Bunun sebebi ise işverenlerin genel eğilimi temizlik, taşıma ve inşaat işlerine yönelik meslekleri tek bir kalem altında, beden işçisi olarak bildirmeleridir.

[5] Bu bir işyerinin talebinden kaynaklanmaktadır.

[6] Net İstihdam Değişim Oranı (NİDO) istihdam değişimini açıklar ve araştırmanın yapıldığı tarih itibariyle gerçekleşen ve 2012 sonuna kadar gerçekleşeceği tahmin edilen net istihdam değişiminin toplam çalışana oranını ifade eder.

Kısa vadede Türkiye'de en fazla net istihdam artışı bekleyen sektör İmalat sektörüdür. Tüm net istihdam artışı beklentisinin % 41,9'u bu sektörden kaynaklanmaktadır. Konaklama ve yiyecek hizmetleri faaliyetleri sektörü ise net istihdam azalışı beklenen tek sektördür.

Orta vadede yani 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle ilde en fazla istihdam artışı bekleyen sektör yine idari ve destek hizmet faaliyetleridir. Toplam istihdam artışının % 41,5'i idari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründen kaynaklanmaktadır. İmalat sektöründe bu dönemde % 36,9'luk, Toptan ve perakende ticaret sektöründe ise % 7,8 lik bir istihdam artışı beklenmektedir. Mevsimsellik nedeni ile Aralık ayında net istihdam artışı beklemeyen inşaat sektöründe Haziran ayında % 5,7 lik bir istihdam artışı beklenmektedir. 30 Haziran itibariyle net istihdam azalışı bekleyen hiç bir sektör yoktur.

Türkiye'de orta vadede net istihdam artış beklentisinin % 25,8'i imalat sektöründen; % 16,7'si idari ve destek hizmet faaliyetlerinden kaynaklanmaktadır.

31 Aralık 2012 tarihi itibariyle İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe % 26,4 olan NİDO, Mesleki Bilimsel ve Teknik Faaliyetlerde ise -5,5'dir. Kısa dönemde İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörü genişlemeyi hedeflerken, Mesleki Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektöründe yer alan işyerlerinde küçülme beklenmektedir. Lokomotif sektör olan İmalat sektöründeki net istihdam değişim oranı % 2,6 iken, Ticaret sektöründe % 4,4'dür.

30 Haziran itibariyle net istihdam değişim oranı % 7,1 dir. Orta vadede de en fazla büyüme bekleyen sektör yine İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörüdür. % 26,2 olan NİDO, konaklama ve yiyecek hizmeti sektöründe ise %-0,1'dir

Araştırma sonuçlarına göre 2012 Aralık ayı itibariyle ilde net istihdam artış beklenti oranı % 4,9 iken, 2013 Haziran ayı itibariyle net istihdam artış beklenti oranı 2,2 puan artış göstererek 7,1'e yükselmiştir. Bu oran sektörlerin yapısı ve beklentilerine göre farklılıklar göstermektedir. Türkiye'de de aynı eğilim kendini göstermekte ve net istihdam beklenti oranı kısa vadede % 1,9 iken, orta vadede artarak 3,7'ye yükselmektedir.

GİRİŞ

Kayseri ili işgücü piyasası analiz raporunun nihai hedefi ilin işgücü piyasası arz ve talep boyutunu birlikte ele alarak, arz ve talep arasındaki eşleşme problemlerini ortaya çıkartmak ve bu dengesizliğin giderilmesine yardımcı olacak önerileri oluşturmaktır.

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanmayabilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle de zamanında doldurulamamaktadır.

İller bazında etkin bir işgücü piyasası analizi için, illerin arz ve talep yapısını aynı dönem itibariyle yansıtan arz ve talep verilerine ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç doğrultusunda ideal olan, il işgücü piyasasının her iki boyutunu ortaya koyan araştırmaların eşzamanlı yapılmasıdır. Böyle bir çalışmanın gerek işgücü gerekse mali açıdan yaratacağı büyük yük dikkate alındığında, pratik bir çözüm işgücü piyasası arz analizlerinde mevcut veri setlerinin kullanımıdır. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) ile Hanehalkı İşgücü Anketi (HİA) sonuçlarına dayanmaktadır.

İşgücü piyasası talep verileri Çalışma ve İş Kurumuna kayıtlı işverenler itibariyle idari kayıt olarak mevcuttur, ancak bu kayıtlar ilin genel talep yapısı hakkında yeterince fikir verememektedir. İşgücü talebinin illerdeki tüm işverenleri kapsayacak şekilde üretilmesi işgücü piyasasının doğru takibi açısından son derece önemlidir ve bu nedenle de özel bir talep araştırmasının periyodik olarak düzenlenmesi bir gerekliliktir.

İşgücü talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından beri sürdürülmektedir. Bu çalışmalarda değişik yöntemlerin kullanılması sonucu, hem illerin işgücü piyasalarının yıllar itibariyle değişimlerinin izlenmesinde hem de iller arası karşılaştırmalarda problemler yaşanmıştır. Problemlerin giderilmesi için tüm iller için standart bir talep araştırması uygulanması ve işgücü piyasası analiz raporunun yazımı kaçınılmaz olmuştur.

İhtiyaçlar doğrultusunda Kamu İstihdam Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi kapsamında Kayseri ili için 10 Eylül-31 Ekim 2012 tarihleri arasında İşgücü Piyasası Talep Araştırması uygulanmış ve işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Analiz Raporu hazırlanmıştır.
Bu Rapor üç bölüm olarak ele alınmıştır.

Birinci bölüm, ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurlardan ekonomik veriler, nüfus ve eğitim göstergeleri ile işgücü göstergeleri birlikte ele alınarak, il işgücü piyasasının genel görünümü analiz edilmiştir. Bu bölümde ayrıca İŞKUR verileri de ele alınarak ilin işgücü piyasası Çalışma ve İş Kurumu verileri ile analiz edilmiştir.

İkinci bölüm, İşgücü Talep Araştırması sonuçlarını analiz ederek Kayseri işgücü talep yapısını ortaya koymaktadır. İşgücü Talep verilerine yönelik veri setlerinin temini doğrultusunda uygulanan İşgücü Talep Araştırmasının amacı işverenlerin açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

Üçüncü bölüm, Kayseri işgücü piyasası arz ve talep yapılarını birlikte ele almakta ve özellikle talep araştırması sonuçlarından yola çıkarak, İŞKUR istatistikleriyle birlikte ilin işgücü piyasasını değerlendirmektedir. Elde edilen bulgular ışığında işgücü piyasasının geliştirilmesi ve iyileştirilmesine yönelik öneriler sunmaktadır. Tüm iller ve Türkiye Geneli için ayrı ayrı hazırlanan İşgücü Piyasası Analizi Raporlarına www.iskur.gov.tr adresi üzerinden erişebilirsiniz.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASISININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN

İşgücü piyasası, ekonomik ve demografik faktörlerden çok yakından etkilenir. Örneğin ekonomik gelişmeler, yatırımlar, nüfus ve nüfus artış hızı, göç ve eğitim istihdamı ve dolayısıyla işsizliği doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle, birinci bölümde işgücü piyasasının arka planını oluşturması açısından, Kayseri ilinin genel ekonomik durumu, demografik yapısı ve nüfusunun eğitim durumu ele alınacaktır.

EKONOMİK GÖSTERGELER

Grafik 1. Gayri Safi Katma Değer – Kayseri, Sivas, Yozgat (TR72), 2004-2008

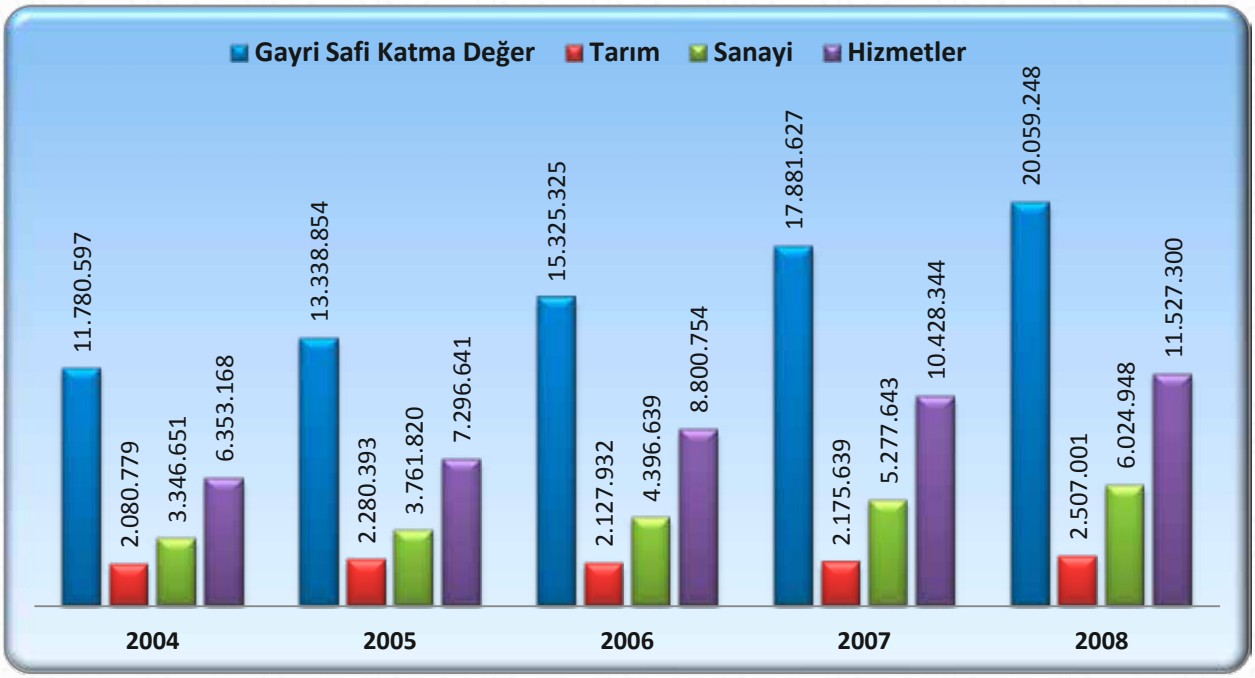

Kaynak: (TÜİK)

Türkiye'de tarım ve sanayi sektörlerinin ağırlığı hizmetler lehine gerilerken, Kayseri ilinin de içerisinde yer aldığı TR72 bölgesinde ağırlık ilk sırada sanayi ve sonrada hizmetler sektörü lehinde artış göstermiştir. 2008 yılı itibariyle bölgede en yüksek Gayri Safi Katma Değer (GSKD) % 57,4'lük oranla hizmetler sektöründe gelmesine rağmen, bu sektör tarım sektörünün de etkisiyle Türkiye ağırlığına göre % 12 oranında küçüktür. Tarım sektörü GSKD içinde en düşük ağırlığa sahip olmasına rağmen % 12,4 ile Türkiye oranının 1,5 katı kadardır. 2004 yılına göre artış en yüksek oranla hizmet sektöründedir. Hizmet sektörünün ağırlığı ise Türkiye oranı ile yaklaşık olarak aynıdır.

Tablo 1. Ana Sektörlere Göre GSKD Yıllık ve 2004-2008 Artış Hızları (%)

Türkiye					
	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2004-2008
Gayri Safi Katma Değer	15,5	16,9	12,9	13,3	72,7
Tarım	14,6	3,2	2,7	12,3	36,4
Sanayi	15,8	17,7	11,1	11,0	68,0
Hizmetler	15,6	18,9	15,2	14,4	81,2
Kayseri, Yozgat, Sivas					
	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2004-2008
Gayri Safi Katma Değer	13,2	14,9	16,7	12,2	70,3
Tarım	9,6	-6,7	2,2	15,2	20,5
Sanayi	12,4	16,9	20,0	14,2	80,0
Hizmetler	14,9	20,6	18,4	10,5	81,4

Kaynak: (TÜİK)

TR72 bölgesinin yıllara göre gelişme hızına bakıldığında 2004-2008 yılları arasında bölgenin % 70,3'lik bir gelişme hızı gösterdiği görülmektedir. Bu oran, % 72,7 olan Türkiye ortalaması ile hemen hemen aynı miktardadır. Kayseri ilinin yer aldığı TR72 bölgesi ana sektörlere göre Gayri Safi Katma Değer (GSKD) açısından bakıldığında sektör sıralaması açısından Türkiye'nin genel resmini yansıtsa da, Tarım sektöründeki artış Türkiye ortalamasının yarısına yakındır. 2004-2008 yılları arasındaki artış hizmet sektöründe Türkiye'ye paralel devam ederken, sanayi sektöründe % 68 olan oran Kayseri ilinde % 80'dir.

TR72 bölgesinde kişi başına GSKD artışı Türkiye'ye oranla 2004-2008 yılları arasında daha hızlı artarken, bu oran 8.72 TL ile Türkiye ortalamasından % 25,2 oranla daha düşüktür.

Kayseri ilinin yatırım teşviklerinden aldığı paya yıllar bazında bakıldığında inişli çıkışlı bir tablo belirmektedir. Son 11 yılda sabit yatırımın 927 milyon TL ile en yüksek miktara çıktığı yıl 2011'dir. Kayseri ilinin toplam yatırım teşviklerinden oransal olarak aldığı en yüksek pay ise 2006 yılında % 2,1'dir. 2011 yılında sabit yatırımların miktarı açısından bakıldığında Kayseri ili Türkiye geneli il sıralamasında 19. sırayı almıştır.

Kamu yatırımları açısından bakıldığında 2011 yılında Kayseri ili toplam 209.696 TL ile Türkiye genelinde 23. sırada bulunmaktadır. Bu miktar aynı yıl için gerçekleşen toplam kamu yatırımlarının % 0,73'üne denk gelmektedir. En yüksek kamu yatırımı "ulaştırma-haberleşme" alanında gerçekleşmiştir, bunu tarım alanı izlemektedir.

Tablo 2. Kamu Yatırımlarında İlin Yeri – Türkiye Geneli ve Kayseri (2011)

Kamu Yatırımlarında İlin Yeri (2011)			
	Türkiye	**Kayseri**	**Kayseri(%)**
Tarım	4.553.857	40.144	0,88
Madencilik	1.645.680	524	0,03
İmalat	400.460	-	-
Enerji	3.133.027	350	0,01
Ulaştırma – Haberleşme	10.782.483	89.560	0,83
Turizm	256.357	700	0,27
Konut	408.376	155	0,03
Eğitim	5.161.277	35.777	0,69
Sağlık	2.162.564	14.000	0,64
Diğer Kamu Hizmetleri	7.896.206	28.486	0,36
TOPLAM	**36.400.287**	**268.551**	**0,73**

Kaynak: (TÜİK)

Yatırım teşvikleri altyapı, işgücü ve coğrafi avantaj gibi pek çok faktöre bağlıdır. Teşvikler, tüm illerde aynı etkiyi yaratmasa da; illerin ekonomik gelişimlerini değerlendirmek için yatırım teşviklerinden ve kamu yatırımlarından aldıkları paylar ile kendi kaynaklarını birlikte düşünmek gerekmektedir. Bu anlamda ilde kurulan ve kapanan firma istatistiklerine bakmak ilin genel ekonomik faaliyetleri anlamında bir fikir vermektedir.

Tablo 3. Kurulan, Kapanan Şirket İstatistikleri

Kayseri İli Kurulan/Kapanan Şirket İstatistikleri								
YIL	**KURULAN**			**TASFİYE**		**KAPANAN**		
	ŞİRKET	**KOOP.**	**GER. KİŞİ TİC. İŞL.**	**ŞİRKET**	**KOOP.**	**ŞİRKET**	**KOOP.**	**GER. KİŞİ TİC. İŞL.**
2009	553	36	513	135	39	107	30	263
2010	783	36	613	206	64	158	42	308
2011	688	19	607	281	58	151	37	409
2012-10 AYLIK	451	9	634	203	42	148	31	196

Kaynak: TOBB

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) verileri ışığında, Kayseri ilinde kurulan ve kapanan firma istatistiklerine bakıldığında 2012 yılı ilk 10 ayında, 2011 yılına göre aşağıdaki değişimler izlenmektedir:

- Kurulan şirket sayısı % 34 azalmıştır.
- Kapanan şirket sayısı % 1,9 azalmıştır.
- Kurulan kooperatif sayısı % 52 azalırken, kapanan kooperatif sayısı % 16 azalmıştır.
- Kurulan gerçek kişi sayısı % 4 artarken, kapanan gerçek kişi işletme sayısı % 52 azalmıştır.
- Tasfiyeye giren şirket sayısı % 27 azalırken, tasfiyeye giren kooperatif sayısı % 27 azalmıştır.

Bu durumda, değişimin en çok kurulan kooperatif sayısında yaşandığını, şirket kurulma oranlarında azalma olsa da, kapanma oranlarında da azalma olduğu, tasfiyeye giren şirket sayısı ile tasfiyeye giren kooperatif sayısının aynı oranda azaldığı görülmektedir.

NÜFUS GÖSTERGELERİ

İşgücü piyasası ile demografik yapı arasında çok ciddi bir ilişki vardır. Çalışma çağı, nüfusun artması veya azalması istihdam ve işsizlik oranlarını doğrudan etkilemektedir. Örneğin Türkiye geneline bakıldığında işgücü piyasasının temel özelliklerinden birisi çalışma çağı nüfusunun istihdamdan daha hızlı artması ve artan nüfusa yeterli iş imkanlarının sağlanamamasıdır (DPT, 2007: 30).

Kayseri iline ilişkin 2011 yılı Adrese Dayalı Nüfus Sistemi Sonuçlarına bakıldığında, ilin toplam nüfusunun 1.255.349 kişi olduğu görülmektedir. Bu nüfusu ile Kayseri ili Türkiye toplam nüfusunun % 1,7'sini oluşturmaktadır. İlin nüfusu içerisinde kadın-erkek oranı birbirine çok yakındır: Nüfusun % 50,3'ü erkek, % 49,7'si kadınlardan oluşmaktadır.

Grafik 2. Kayseri İli Nüfus Piramidi, 2011

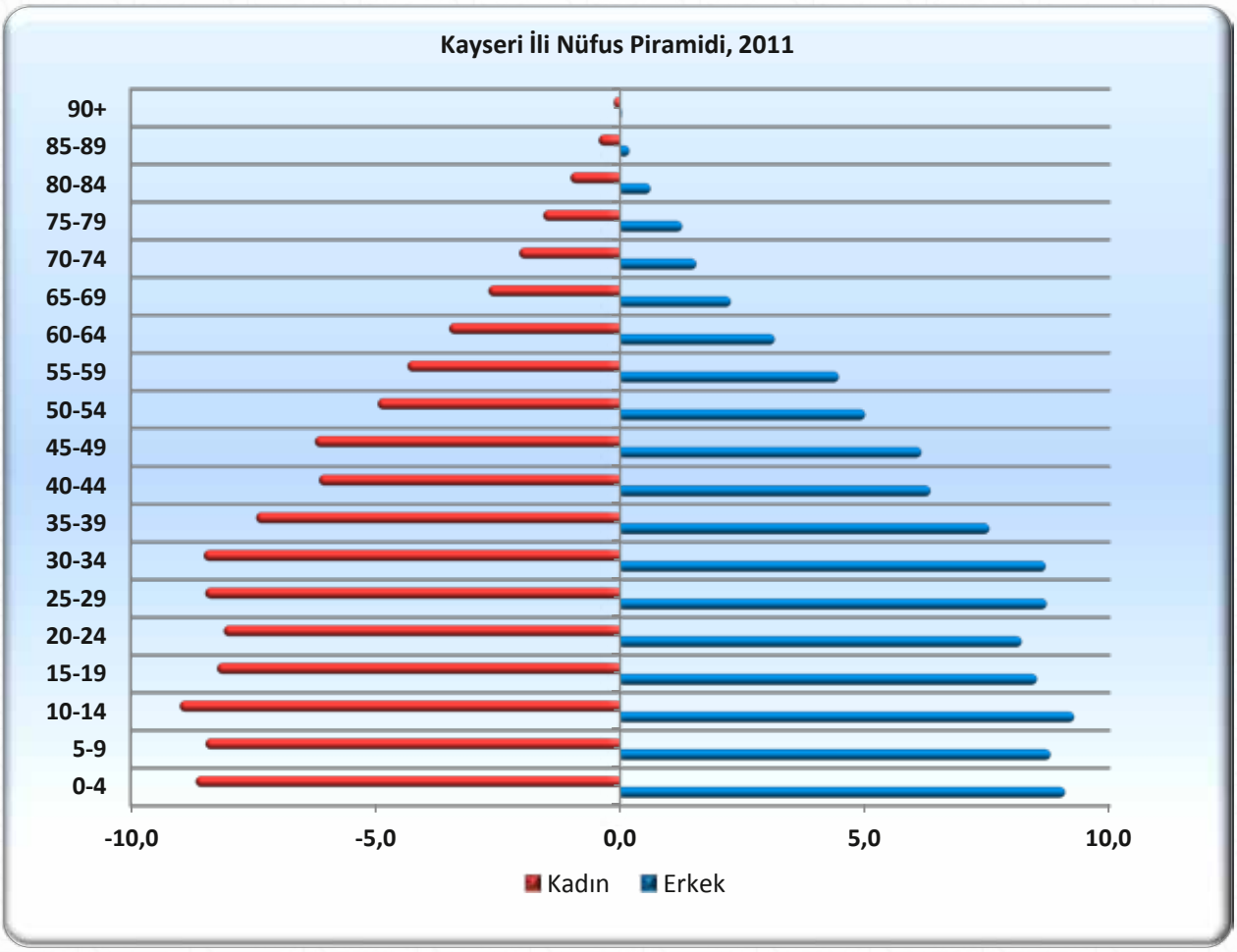

Kaynak: (TÜİK)

Kayseri ilinde çalışma yaşı (15-64) nüfus 833.655 kişidir. Bu grubun, toplam nüfus içindeki oranı % 66,4'dür; bu da % 67,3 olan Türkiye ortalamasına hayli yakındır. Bu grubun Kayseri içinde cinsiyet dağılımı % 50,6 erkek, % 49,4 kadın nüfus oranlarıyla birbirine çok yakındır. Kayseri ilinde 0-14 yaş aralığında yer alan çocukların oranı % 26,6'dır; bu oranla Türkiye ortalaması olan % 25,3'lük orandan 1 puan yüksektir. Kayseri ilinde 65 yaş üstü nüfusun, ilin toplam nüfusuna oranı ise % 6,9 ile % 7,3'lük Türkiye ortalamasından düşüktür.

Grafik 3. Çalışma Yaşı ve Cinsiyete Göre Nüfus, Kayseri, 2011.

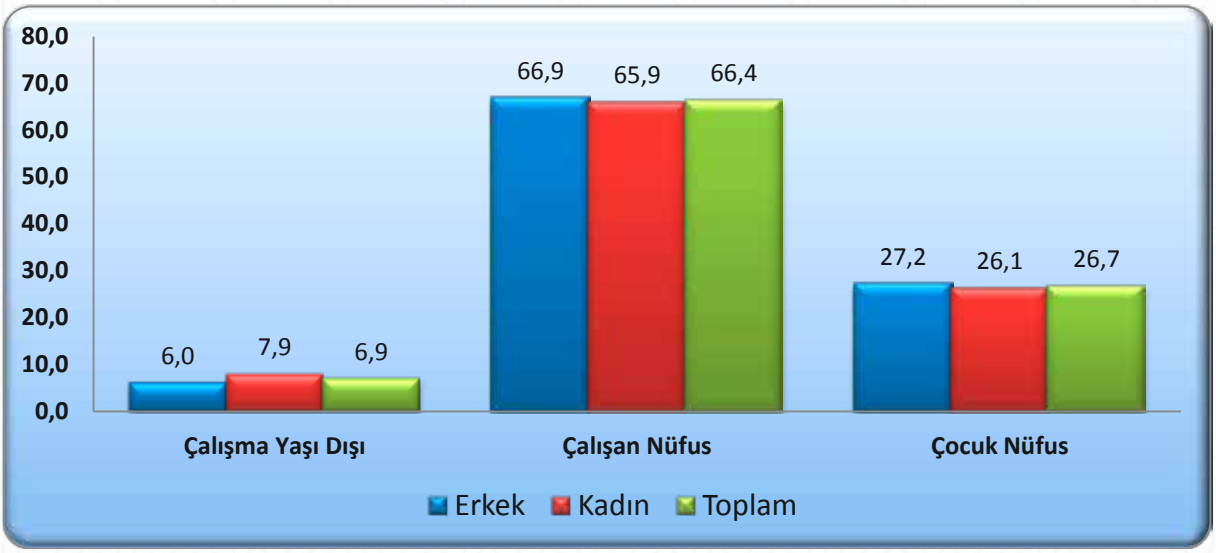

Kaynak: (TÜİK)

Yerleşim yerlerine göre nüfusa bakıldığında Kayseri ili toplam nüfusunun % 86,9'u il veya ilçe merkezlerinde, % 13,1'i ise belde veya köylerde yaşamaktadır. İl veya ilçe merkezlerinde yaşayanların oranının Türkiye geneli olan % 77'den daha yüksek olduğu görülmektedir.

Grafik 4. Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus, Kayseri, 2011.

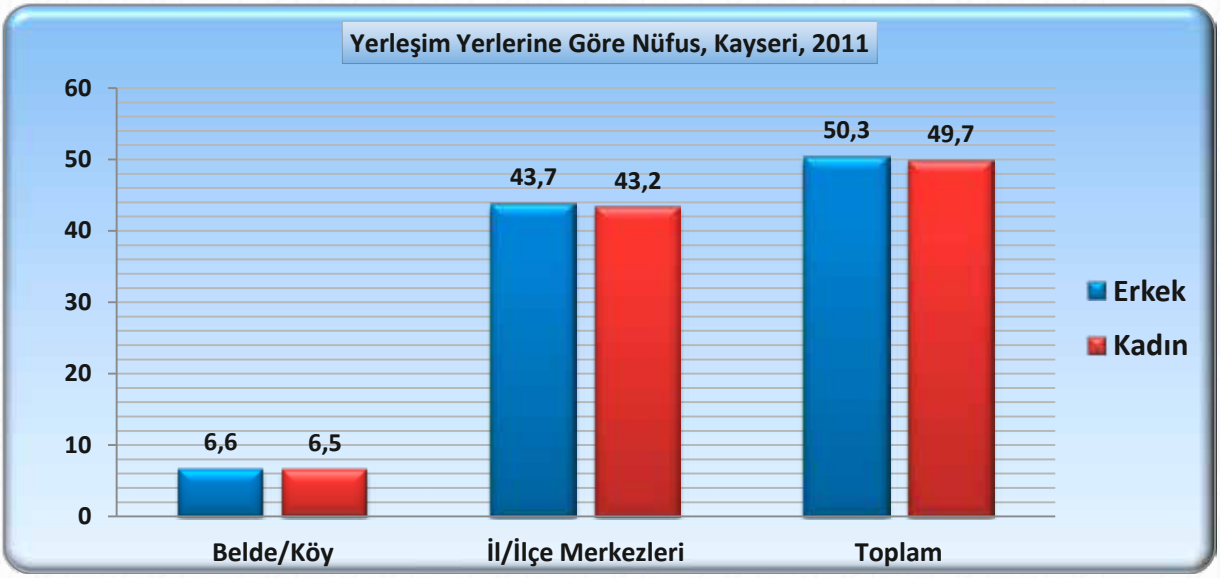

Kaynak: (TÜİK)

Kayseri ilinin nüfus büyüklüğüne göre nüfusu en fazla olan ilçeleri sırasıyla Melikgazi, Kocasinan, Talas, Develi, Yahyalı, Bünyan, Hacılar, Pınarbaşı, Tomarza, Yeşilhisar iken, nüfusu en az olan ilçeler ise Sarız, Sarıoğlan, Özvatan, Akkışla ve Felahiyedir (TÜİK, 2011: 41).

Kayseri ilinin ilçeleri bazında şehir-köy nüfusuna bakıldığında, 2011 yılı itibariyle il veya ilçe merkezlerinde yaşayan nüfusun en yoğun olduğu ilçeler Melikgazi (% 99,2), Kocasinan (% 96,4), Talas (% 94,5). Öte yandan kırsal nüfusun çok ağırlıklı olduğu ilçeler ise Develi, Bünyan ve Yahyalı'dır.

Grafik 5. İlçeler Şehir-Köy Nüfus Yüzde Oranı, Kayseri, 2011

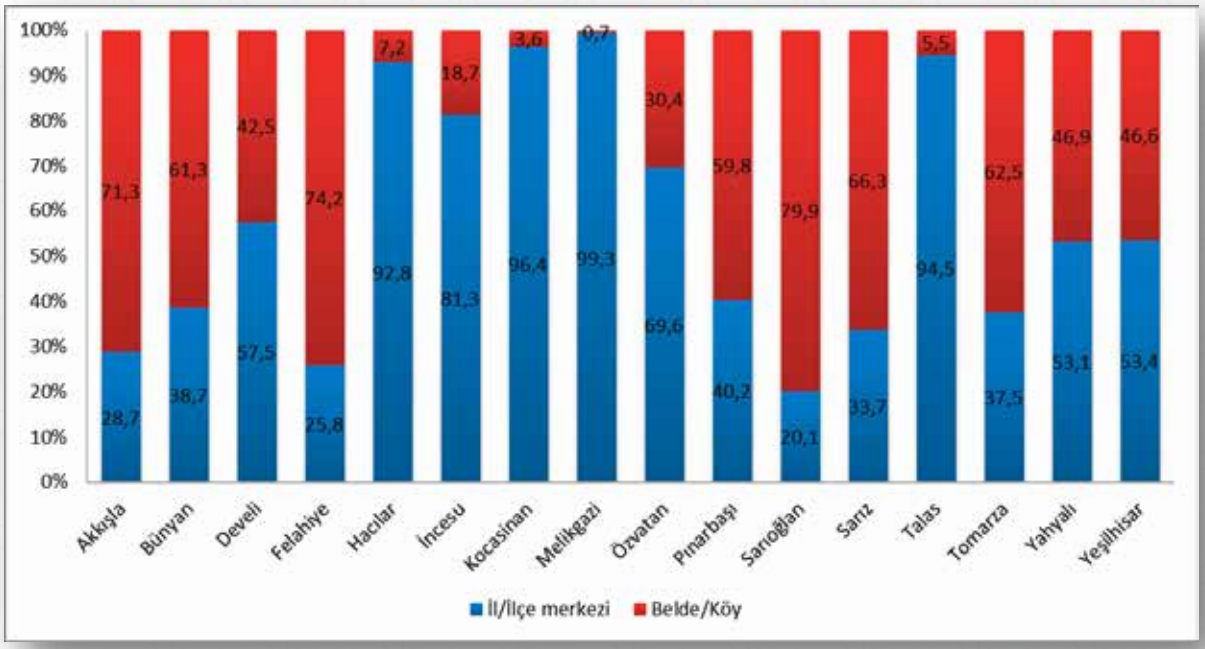

Kaynak: (2011- 2010) TÜİK Verileri

Nüfus artış hızı işgücü piyasasına gireceği varsayılan nüfusun miktarını göstermesi açısından anlamlı bir göstergedir. 2010-2011 döneminde Kayseri ilinde % 1,7 olarak gerçekleşen nüfus artış hızı, Türkiye ortalaması olan % 1,4'ün üstündedir. Bu dönem itibariyle yıllık nüfus artış hızının en yüksek olduğu ilçeler Talas (% 7,7), İncesu (% 4,9) ve Melikgazi (% 3,1); yıllık nüfus artış hızının en düşük olduğu ilçeler ise Akkışla (% -7), Özvatan (% -5,6) ve Sarız'dır (% -4,5)

Grafik 6. Yıllara Göre Nüfus Artış Hızı, Türkiye ve Kayseri (‰)

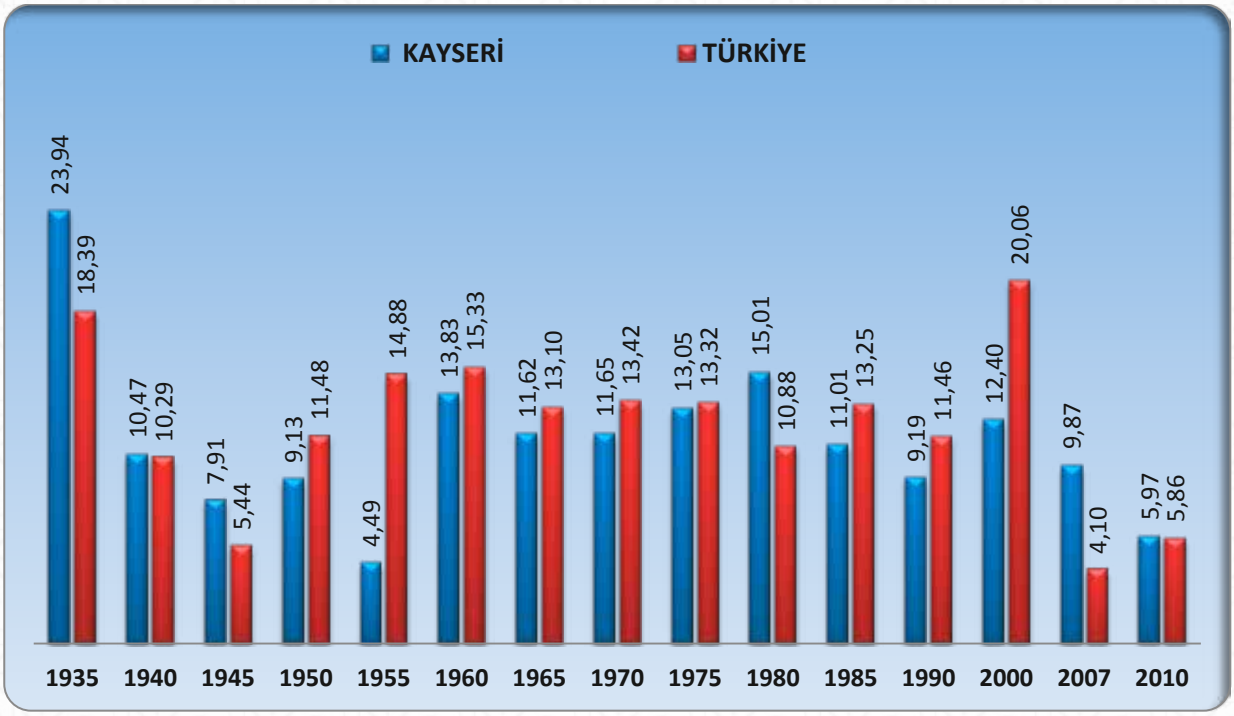

Kaynak: (TÜİK)

Kayseri 17.116 kilometre karelik yüzölçümüyle Türkiye'nin % 2,2'sini kaplamaktadır. 2010 yılında Kayseri ilindeki nüfus yoğunluğu Türkiye ortalamasının 22 puan altında gerçekleşmiştir. Nüfus yoğunluğu ile işgücü piyasası arz-talep eşleştirmeleri arasında çeşitli ilişkiler kurulabilir. Mesela nüfus yoğunluğu az olan yerlerde işgücü piyasasında taraflar arasında sosyal ağların daha uzak olacağı ve bireysel iletişimin daha az ve daha zor gerçekleşeceği, dolayısıyla da daha fazla masraf ve çabayla eşleştirme olabileceği düşünülebilir. Kayseri ilinin nüfus yoğunluğu en fazla olan ilçeleri Melikgazi, Kocasinan, Talas, Hacılar nüfus yoğunluğu en düşük ilçeleri ise Pınarbaşı, Sarız ve Akkışla'dır.

Kayseri ili göç oranlarına bakıldığında Kayseri'nin göç alan bir il olduğunu söylemek mümkündür. 2010-2011 yılına bakıldığında Kayseri'ye göç eden insanların net sayısının 2.600 olduğu görülmektedir. Toplam göç edenler arasında en büyük paya sahip yaş grubunun 20-24 olması ve Kayseri ilinin en çok göç aldığı şehirlerin İstanbul ve Sivas gibi şehirler olması, göçün ağırlıklı olarak iş olanakları ve eğitim sebepleriyle gerçekleştiğini düşündürmektedir. Kayseri ilinin verdiği göç açısından en ağırlıklı yaş grubunun da 20-24 olduğu görünmektedir.

Tablo 4. Yıllara Göre Nüfus, Alınan Göç, Verilen Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı

Kayseri					
YILLAR	ADNKS 2011 Nüfusu	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı
2007-2008	1.184.386	30.021	28.621	1.400	1.18
2008-2009	1.205.872	31.075	28.831	2.244	1.86
2009-2010	1.234.651	37.842	30.380	7.462	6.06
2010-2011	1.255.349	34.387	31.787	2.600	2.07

Kaynak: (TÜİK)

Daha önce de belirtildiği gibi, Kayseri ilinde çalışma yaşı nüfus oransal olarak Türkiye genelinden az miktarda düşük olsa da, ildeki çocukların (0-14 yaş nüfus) oranı, Türkiye genelinden az miktarda yüksektir. Yaşlıların (65 yaş üzeri nüfus) oranı ise Türkiye geneline denktir.

Grafik 7. Yaş Bağımlılık Oranları, %, 2011

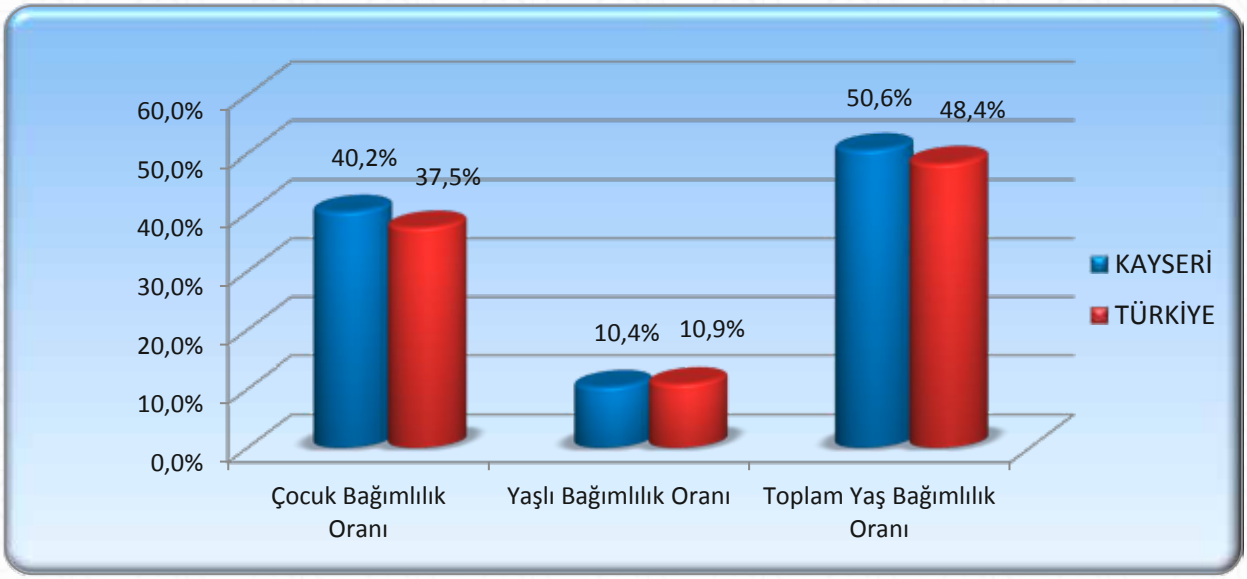

Kaynak: TÜİK, ADNKS

2011 yılı verilerine göre Kayseri göç alan bir ildir. Net göç hızı % 2,7'dir ve il, göç veren 58 il içinde en yüksek net göç hızına sahip 20. ildir. Göç verdiği nüfusun en önemli bölümünü 15-44 yaş grubu oluşturmaktadır.

İlin işgücü piyasasına katkıda bulunacak olan nüfusu il dışına çıkarken, 45-49 yaş grubundan itibaren Kayseri'ye geri dönüş yaşanmaktadır. 2012 yılında da kentin nüfusu artışı devam etmiştir.

2011 yılı verilerine göre 15+ yaş nüfusun % 5,7 si okur yazar değildir. Nüfusun % 4 'ü sadece okur yazar olup, ilkokul diploması bile yoktur. Çalışabilir yaştaki nüfusun ağırlıklı kısmını (% 62,7)7 lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Okur yazar olmayanlar, okur yazar olup bir okul bitirmeyenler ve lise altı eğitimliler birlikte değerlendirildiğinde, il Türkiye ortalamasından (% 64,3) daha düşük bir orana sahiptir. Kadınlar arasında özellikle diplomasızlık durumu erkeklere göre çok daha yaygındır. Okur yazar olmayan nüfusun % 86,3'ü diploması olmayanların da % 69,4'ü kadın nüfustur. Nüfusun sadece % 22'si lise ve dengi okul mezunu, % 10,6'sı yüksek eğitimlidir.

Grafik 8. Eğitim Durumuna Göre Çalışabilir Yaştaki Nüfusun Dağılımı, %, 2011

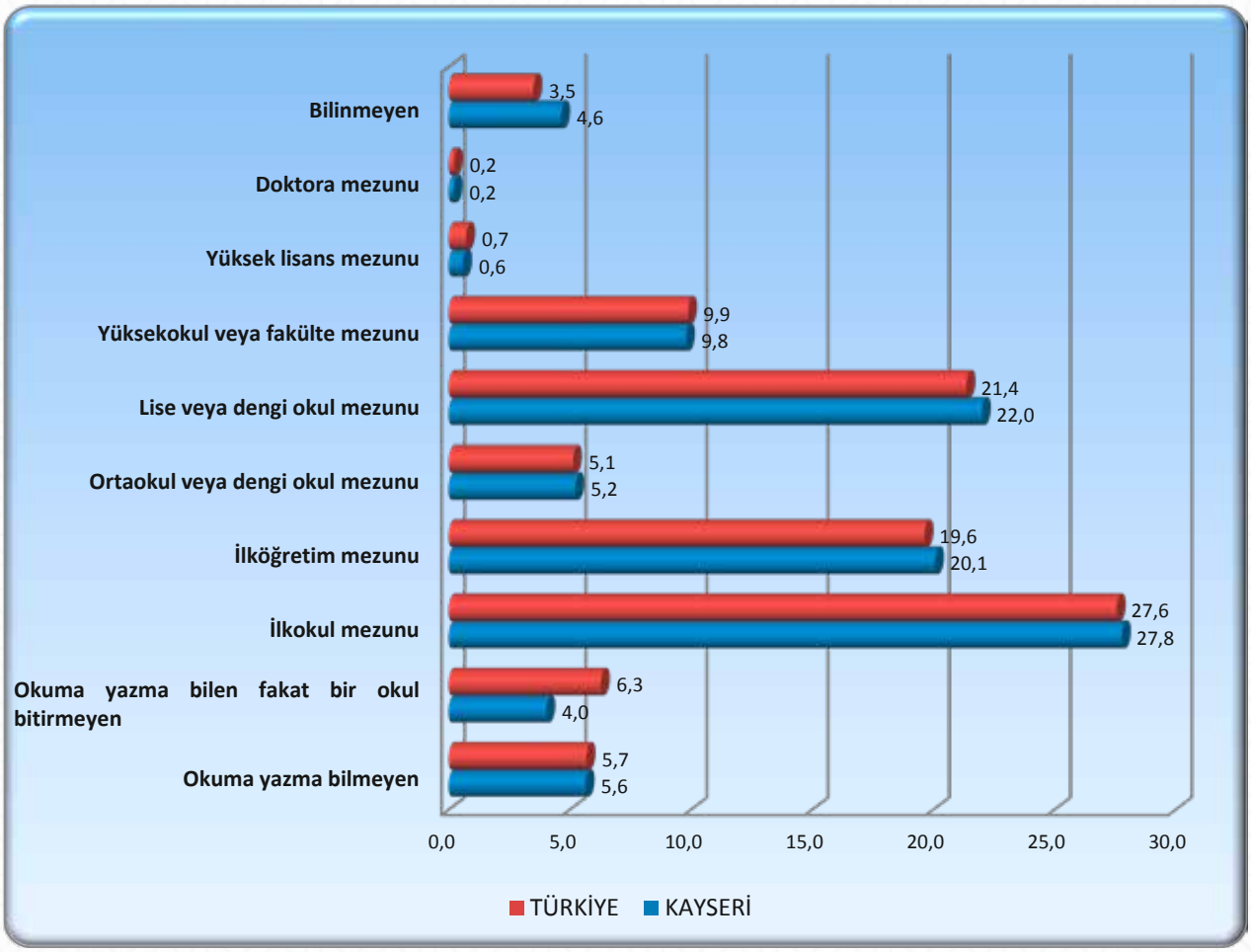

Kaynak: TÜİK, ADNKS

EĞİTİM GÖSTERGELERİ

İlin istihdam göstergeleri açısından ilköğretimden ortaokula ve ortaokuldan yüksek öğretime geçişte görülen okuldan ayrılmalar çok önemlidir. Okuldan ayrılan genç nüfus potansiyel işgücüdür. Bu kesim ilk kez iş arayan kimliğinde öncelikle potansiyel işsiz olarak işgücü piyasasına giriş yapacak, iş bulan kesim de istihdamda yer alacaktır. Bir kısmı ise işgücü piyasası dışında yer alacaktır.

[7]Lise altı eğitimliler ilkokul, orta okul ve dengi ile ilköğretim mezunlarını kapsamaktadır.

Tablo 5. İlk ve Orta Öğretimde Okuyan, Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayıları

İlk ve Orta Öğretimde Okuyan, Yeni Kayıt ve Mezun Öğrenci Sayıları									
Öğretim yılı	İlköğretim			Orta öğretim			Mesleki ve teknik orta öğretim		
	Okuyan	Yeni kayıt	Mezun	Okuyan	Yeni kayıt	Mezun	Okuyan	Yeni kayıt	Mezun
Toplam									
2010/2011	175.180	22.451	22.062	48.745	10632	7.613	35.496	7.905	5.184
2011/2012	186.311	23.284		48.087	9.858		36.436	9.746	
Erkek									
2010/2011	89.756	11.443	11.370	24.219	5219	3.407	21.037	4.591	3.060
2011/2012	94.815	12.009		23.669	4.786		20.803	5.439	
Kadın									
2010/2011	85.424	11.008	10.692	24.526	5413	4.206	14.459	3.314	2.124
2011/2012	91.496	11.275		24.418	5.072		15.633	4.307	

Kaynak: MEB

Kayseri ilinde 2010-2011 döneminde ilköğretimden mezun olan 22.062 öğrenciden 19.604'u genel, mesleki ve teknik orta öğretim olmak üzere, orta öğretime devam etmektedir. İlköğretimden mezun olan öğrencilerin % 11,1'ine karşılık gelen 2.458 öğrenci eğitim hayatından tamamen ayrılmıştır. İlköğretimden ayrılma oranı % 15,3 olan Türkiye oranının altındadır.

Tablo 6. Orta Öğretim Öğrenci Sayıları, 2006-2012

Orta Öğretim Öğrenci Sayıları, 2006-2012						
YILLAR	KAYSERİ			TÜRKİYE		
	Genel Orta Öğretim	Mesleki ve Teknik Orta Öğretim	Toplam	Genel Orta Öğretim	Mesleki ve Teknik Orta Öğretim	Toplam
2006/2007	39.982	22.292	62.274	2.142.218	1.244.499	3.386.717
2007/2008	35.358	22.201	58.559	1.980.452	1.264.870	3.245.322
2008/2009	41.483	26.509	67.992	2.271.900	1.565.264	3.837.164
2009/2010	44.205	30.942	75.147	2.420.691	1.819.448	4.240.139
2010/2011	48.745	35.496	84.241	2.676.123	2.072.487	4.748.610
2011/2012	48.087	36.436	84.523	2.666.066	2.051.220	4.717.286

Kaynak: MEB

Orta öğretime kayıt olanların sayısı yıllar itibariyle incelendiğinde hem Kayseri hem de Türkiye için dikkat çeken husus mesleki ve teknik ortaöğretime kayıtlı olan öğrenci sayısındaki artıştır. Genel orta öğretime kayıtlı olan öğrenci sayısı yıllar itibariyle artışlı, azalışlı bir seyir izlerken, mesleki ve teknik orta öğretimde sürekli yükseliş vardır. Yıllık ortalama artış hızları dikkate alındığında Kayseri ilinde genel orta öğretim artış hızı Türkiye artış hızına yakın iken, mesleki ve teknik orta öğretim hızı Türkiye'den daha yüksektir.

GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

İşgücü piyasasında işgücünün temel özelliklerini ve istihdamın yapısını değerlendirmek için kullanılacak başlıca kaynak TÜİK'in Hanehalkı İşgücü Anketleridir.

İl bazında mevcut işgücü piyasası temel değişkenler itibariyle ele alındığında Kayseri ilinde dikkati çeken önemli husus işsizlik oranının yüksekliğidir. İşsizlik oranı 2010 yılı itibariyle % 14,1'dir. Bu oran ile en yüksek işsizlik oranına sahip 10. ildir. İşgücüne katılım oranı % 44'dür. İstihdam oranı % 37,8 ile % 43 olan Türkiye ortalamasının altındadır.

Grafik 9. İşgücüne Katılım, İstihdam ve İşsizlik Oranları, 2010

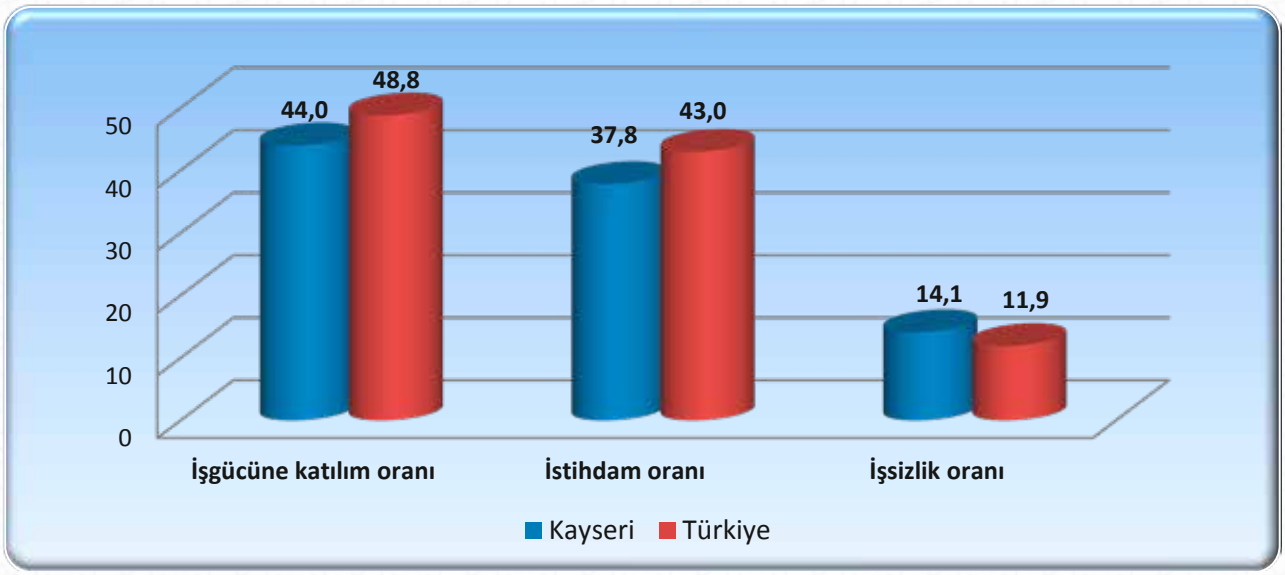

Kaynak:TÜİK,HİA

Kayseri de İşsizlik oranı Türkiye ortalama işsizlik oranının üstünde ve istihdam oranı da Türkiye ortalamasının altındadır.

Hanehalkı İşgücü İstatistiklerinde işgücü piyasası verilerinden işgücüne katılım oranı, istihdam oranı ve işsizlik oranı dışında kalan diğer tüm göstergeler bölgesel bazdadır. Yani veriler sadece Kayseri iline ilişkin olmayıp İBBS 3-TR72 bölümlenmesi çerçevesinde Kayseri, Sivas, Yozgat illerini de kapsamaktadır. TÜİK Hanehalkı İşgücü Anketlerinin doğrudan Kayseri iline ilişkin bilgi vermemesi ve Kayseri ile birlikte Sivas, Yozgat illerinden edinilen bilgilerin toplamı üzerinden bir değerlendirme yapılması, analizlerde göz önünde bulundurulmalıdır.

Bölge 15+ yaş kurumsal olmayan nüfus[8] 1.661.000 kişidir ve bu nüfusun % 13,7'si okur yazar değildir. % 62.4'ü lise altı eğitimlidir. % 16.4'ü lise ve dengi okul , % 7,4'ü yüksek okul mezunudur. Çalışan 743 bin, işsiz 89 bin, işgücü dışı nüfus 829 bin kişidir

[8] TÜİK kurumsal olmayan nüfusu okul, yurt, otel, huzurevi, hastahane, hapishane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfus olarak tanımlamaktadır.

Tablo 7. Eğitim Durumuna İşgücü Piyasası Verileri, Bin Kişi, TR72, 2011

Eğitim Durumu	Kurumsal Olmayan Nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücüne Dahil Edilmeyenler
Okumayazma	229	55	54	1	174
Lise altı	1036	524	474	50	512
Lise	272	149	126	23	123
Yüksek okul	124	103	89	14	80
Toplam	1661	832	743	89	829

Kaynak: TÜİK,HİA

İstihdam

Bölge istihdam oranı % 44,7'dir. Her 100 erkekten 64'ü her 100 kadından 25'i çalışmaktadır. Erkek istihdamı oranı % 65,1 olan Türkiye ortalamasından 0,8 puan düşük iken, kadın istihdam oranı Türkiye ortalamasından (% 25,6) 0,1 puan yüksektir. Diğer bir ifade ile bölge istihdam oranı Türkiye ortalamasına çok yakındır.

Grafik 10. Cinsiyete Göre İstihdam Oranı, TR72, %, 2011

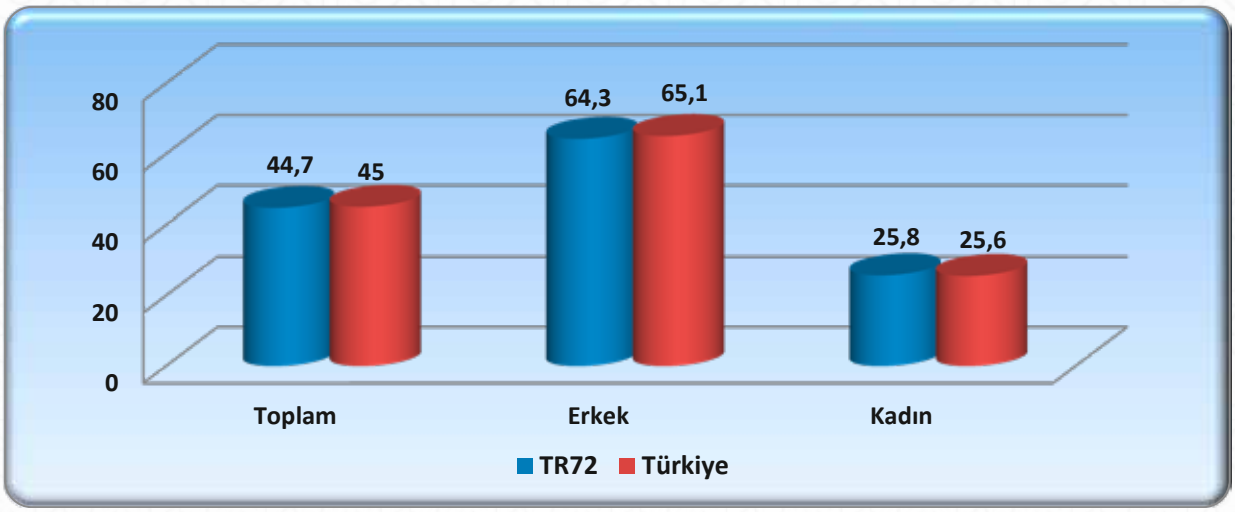

Kaynak: TÜİK,HİA

Eğitim seviyesi ile istihdam arasında pozitif bir ilişki vardır. Eğitim seviyesi yükseldikçe istihdam oranları bölgede de yükselmektedir. Eğitim düzeyi ve istihdam arasındaki pozitif ilişki özellikle kadınlarda daha belirgindir. Okur yazar olmayanlarda % 23,6 olan istihdam oranı, lise altı eğitimlilerde % 45,7'ye, lise ve dengi okul mezunlarında % 46,3'e yüksek okul mezunlarında % 71,9'a yükselmektedir. Kadınlarda lise altı eğitimlilerde % 26,6 olan istihdam oranı 31,4 puan artarak yüksek eğitimlilerde % 58 'e, erkeklerde 15,7 puan artarak % 64'den % 79,7'e yükselmektedir.

Grafik 11. Eğitim Durumuna Göre İstihdam Oranı, TR72, %, 2011

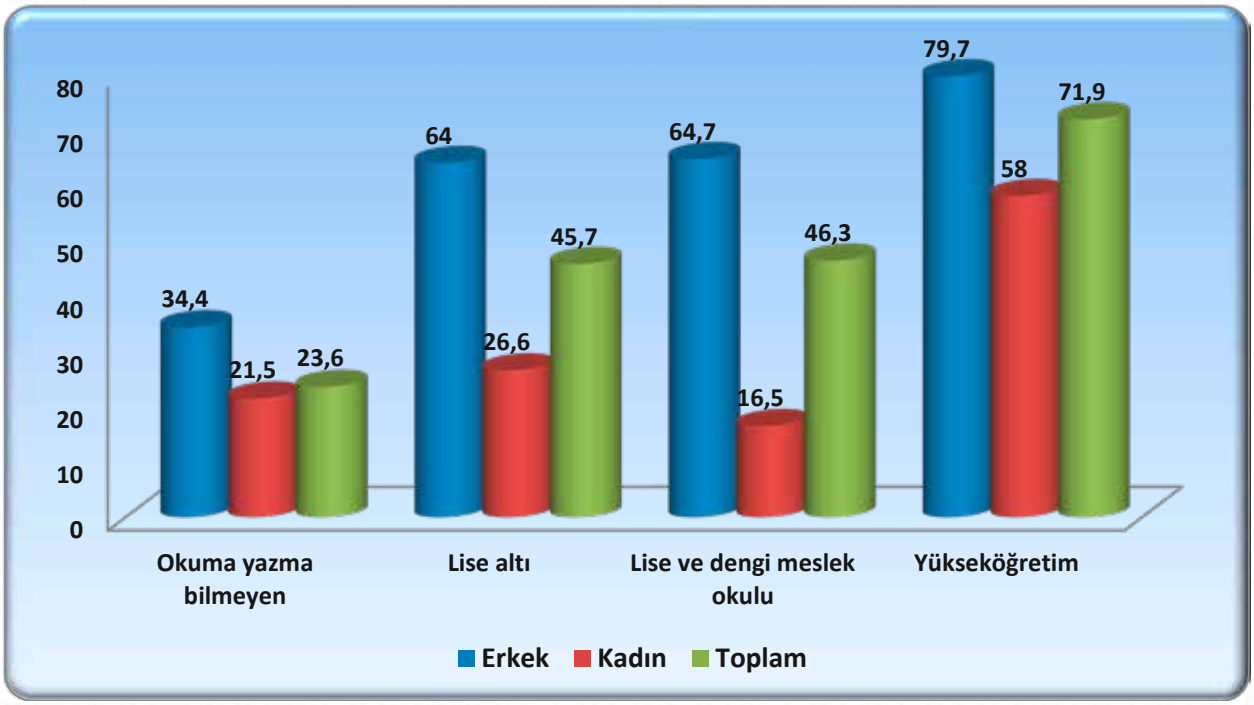

Kaynak: TÜİK,HİA

Türkiye ortalamasında kadınların çoğunluğu tarım dışı sektörlerde çalışırken (kadın istihdamının % 57,8'i), bölgede durum bunun tam tersidir. Kadınların % 65,6'sı tarımda çalışmaktadır. Bölge istihdamında hakim sektör tarımdır. Çalışanların % 40'ı tarım sektöründedir. Bu oran Türkiye ortalaması olan % 25'in çok üzerindedir. Erkeklerin çoğunluğu (% 70,5) tarım dışı sektörlerde çalışmakla birlikte, oran Türkiye ortalaması olan % 81,3'ün çok altındadır.

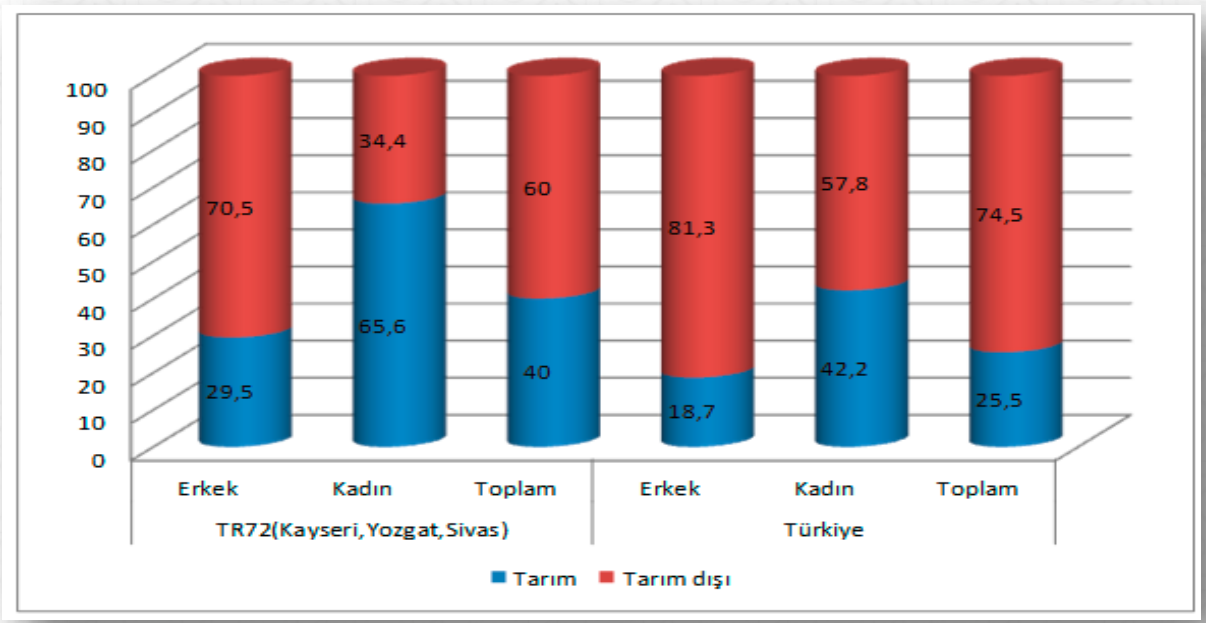

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölge istihdamının % 7'sini okuma yazma bilmeyenler oluştururken, % 64'ünü de lise altı eğitimliler oluştur-maktadır. Lise ve dengi okul mezunlarının istihdamdaki oranı % 17, yüksek eğitimlilerin oranı da % 12'dir.

Tablo 8. Eğitim Seviyesi ve Sektörlere Göre İstihdam,TR72, bin kişi, 2011

	Okuma yazma bilmeyen	Lise altı	Lise ve dengi meslek okulu	Yükseköğretim	Toplam
Tarım	49	233	15	2	**298**
Sanayi	2	134	41	15	**192**
Hizmet	4	108	70	72	**253**
Toplam	**54**	**474**	**126**	**89**	**743**

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölgede düşük eğitim seviyesinde olanlar ağırlıklı olarak tarım sektöründe çalışmaktadır. Okuma yazma bilmeyenlerin neredeyse tamamı (% 91) tarım sektöründe çalışırken, lise altı eğitimlilerin de % 49'u tarım sektöründe çalışmaktadır. Buna karşın lise ve yüksek eğitimlilerin tercih ettikleri sektör hizmetler sektörüdür. Lise eğitimlilerin % 55,5'i, yüksek eğitimlilerin de % 81 'i hizmetler sektöründe çalışmaktadır.

Grafik 13. Eğitim Durumuna Göre Sektörel İstihdam, TR72, %, 2011

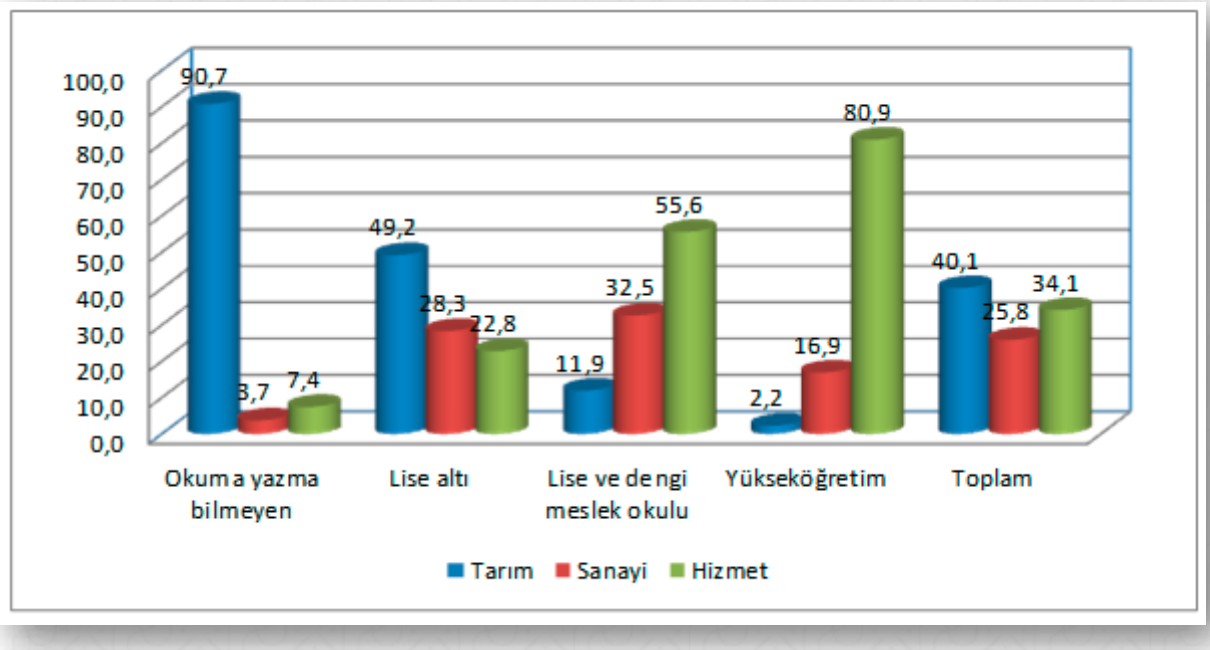

Kaynak: TÜİK,HİA

En yüksek istihdam oranı her iki cinsiyette de 25-34 ve 35-54 yaş gruplarındadır ve cinsiyetler arası istihdam farkı çok fazladır. 25-34 ve 35-54 yaş gruplarında erkeklerdeki istihdam oranı kadınların 2 katıdır. Bu yaş gruplarını 20-24 yaş grubu takip etmektedir.

Tablo 9. Yaş Gruplarına Göre İstihdam Oranı,TR72, %, 2011

	15-19	20-24	25-34	35-54	55+	Toplam
Toplam	24,3	41,4	58,9	56,6	25,6	44,7
Erkek	33,1	57,9	85,1	80,1	36,1	64,3
Kadın	16,3	24,9	31	33	16,6	25,8

Kaynak: TÜİK,HİA

Toplam çalışanların % 48'İ ücretli veya yevmiyelidir ve bu oran % 62 olan Türkiye ortalamasının çok altındadır. İstihdamın % 27'si kendi hesabına veya işveren olarak çalışmaktadır. Tarım sektörünün hakimiyeti ücretsiz aile işçiliğini de beraberinde getirmektedir. Bölgede çalışanların % 24'ü ücretsiz aile işçisi iken bu oran Türkiye'de % 14'dür.

Grafik 14. İşteki Duruma Göre İstihdam, TR72, %, 2011

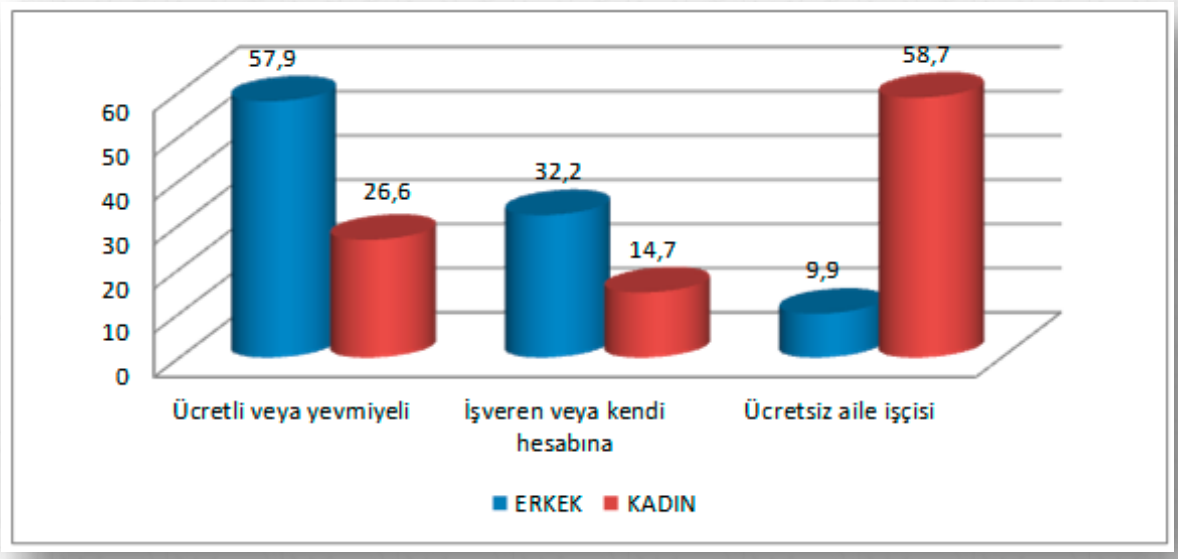

Kaynak: TÜİK,HİA

İşteki durum ve istihdamın sektörel dağılımı cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Erkeklerin % 58' i ücretli veya yevmiyeli olarak çalışırken , bu oran kadınlarda % 26,7'ye gerilemektedir. Buna karşın ücretsiz aile işçisi olarak çalışan erkeklerin oranı % 10 iken, bu oran kadınlarda % 59'a çıkmaktadır. Ücretsiz aile işçilerinin üçte ikisinden fazlasını kadınlar oluşturmaktadır.

Tablo 10. İşteki Duruma Göre İstihdam, TR72, bin kişi, 2011

ERKEK				
Ücretli veya yevmiyeli	9	152	144	**304**
İşveren veya kendi hesabına	101	17	51	**169**
Ücretsiz aile işçisi	45	1	6	**52**
Toplam	**155**	**170**	**200**	**525**
KADIN				
Ücretli veya yevmiyeli	1	11	46	**58**
İşveren veya kendi hesabına	17	10	5	**32**
Ücretsiz aile işçisi	126	1	2	**128**
Toplam	**143**	**22**	**53**	**218**

Kaynak: TÜİK,HİA

Erkek istihdamında hakim sektör hizmetlerdir. Çalışan her 100 erkekten 38'si hizmetler sektöründedir. İkinci sırada % 32 ile sanayi sektörü yer almaktadır. Kadın istihdamında hakim sektör, tarımdır. Çalışan her 100 kadından 65'i tarımdadır. İkinci sırada % 24 ile hizmet sektörü yer almaktadır.

Toplam istihdamın % 25'i sanayi sektöründedir. Bölge sanayisi nitelikli elemana ihtiyaç duymaktadır. Lise altı eğitimlilerin istihdamdaki oranı % 64 iken, sanayi sektöründe çalışanların % 69'u lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Sanayi sektöründe çalışanların % 21'i lise ve dengi okul mezunu, % 7,8'i de yüksekokul mezunudur.

İstihdamın mesleki dağılımında tarım sektörünün istihdamdaki ağırlığına paralel olarak tarım üretiminde çalışanlar birinci sıradadır. Çalışanların % 40'ı tarım üretiminde çalışmaktadır. İkinci sırada % 10 ile nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar vardır. Profesyonel meslek mensupları % 6, yardımcı profesyonel meslek grupları ise % 4 ağırlığındadır.

Kayıtdışı İstihdam

Bölge istihdamının % 50,9'u kayıt dışındadır. Bölgede kayıt dışı tarımda çalışanların oranı % 79,5 iken bu alanda Türkiye'nin ortalaması % 83,9, bölgede kayıt dışı tarım dışında çalışanlar % 31,7 iken bu oran Türkiye genelinde % 27,8'dir. Bölgede toplam istihdamın % 40'ı tarımda iken, bu oran Türkiye ortalamasında % 25,5'tir.

Grafik 15. Türkiye ve TR72 Tarım ve Tarımdışı Kayıt Dışı Çalışma Oranı, %, 2011

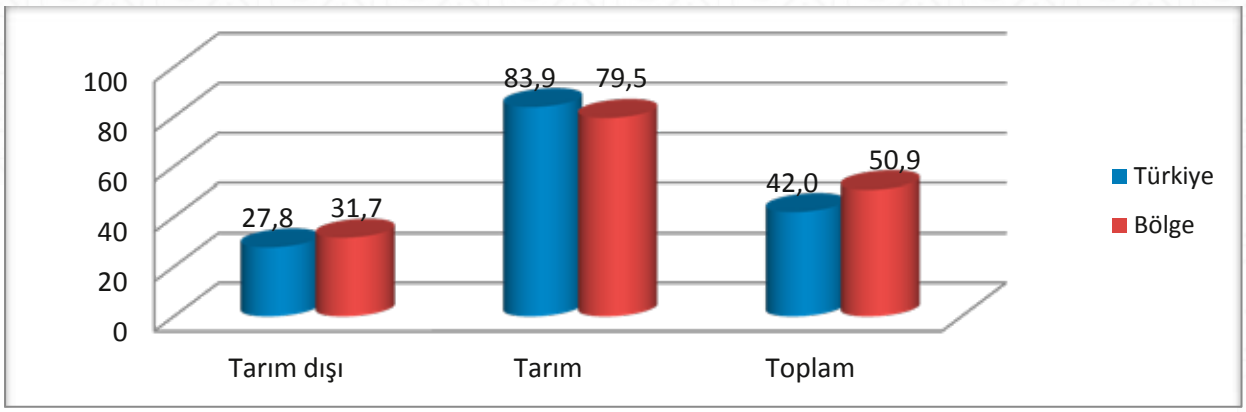

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölgede kayıtdışılığın en fazla olduğu tarım dışı sektör sanayi sektörüdür. Sanayi sektöründe % 20 olan kayıtdışı çalışma oranı hizmetler sektöründe % 17'ye gerilemektedir. Sanayi ve hizmet sektöründe kayıt dışı çalışma oranı Türkiye ortalamasından düşüktür. Bunun nedeni bölgede bu sektörlerde faaliyette bulunan firmaların kurumsallaşmış olmasıdır.

Grafik 16. Türkiye ve TR72 sektörel kayıt dışı çalışma oranı, %, 2011

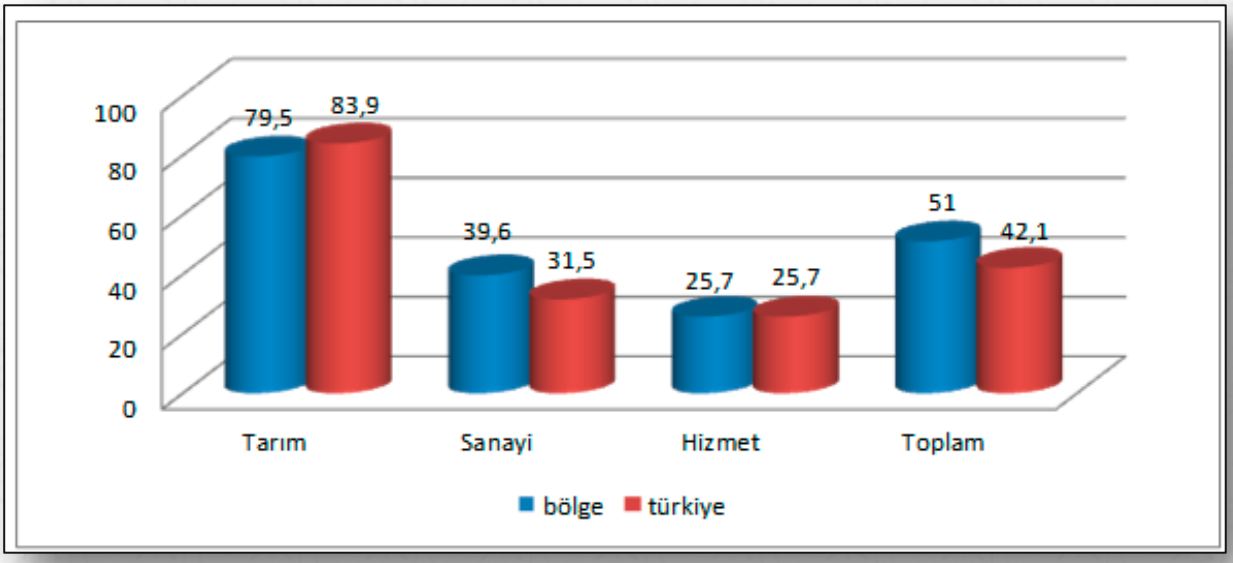

Kaynak: TÜİK,HİA

Kadınlarda kayıt dışı istihdam oranı erkeklerin kayıt dışı oranının iki katıdır. Erkeklerde % 39 olan kayıtdışı çalışma oranı kadınlarda % 78'e yükselmektedir. Tarım dışı sektörlerde kayıt dışı çalışma oranlarında cinsiyetler arası fark, yine kadınlar aleyhine olmakla birlikte, tarımdaki gibi fazla değildir. Tarımdışında erkeklerin % 29,1'i, kadınların da % 44'ü kayıt dışı çalışmaktadır.

Grafik 17. Tarım ve tarım dışı sektörlerde cinsiyete göre kayıt dışı istihdam oranı, TR72, %, 2011

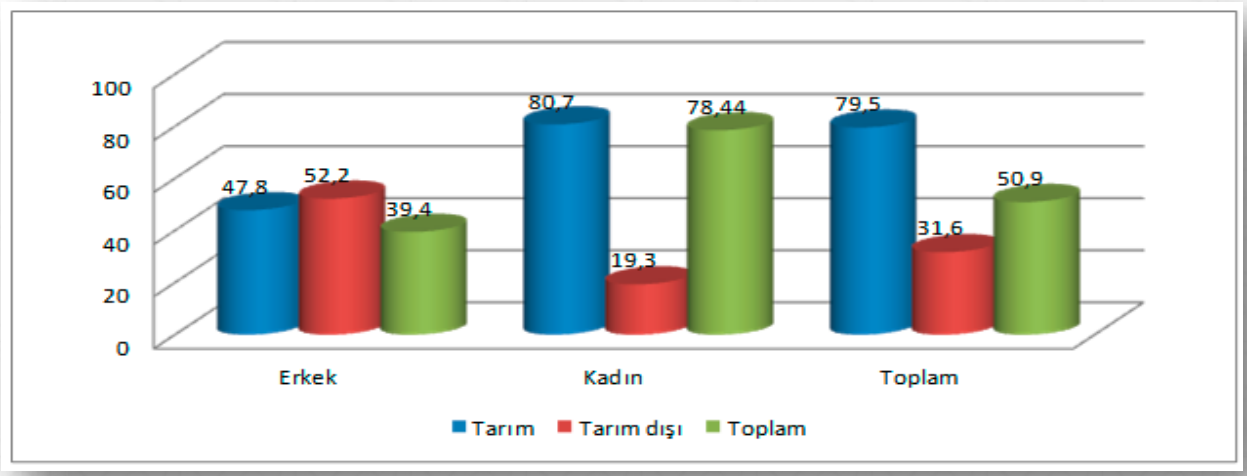

Kaynak: TÜİK,HİA

Kayıtdışılık ile eğitim arasında negatif ilişki vardır. Eğitim seviyesi yükseldikçe kayıtdışı çalışma azalmaktadır. Kayıtdışılıkta özellikle cinsiyetler arasında çok büyük farklılık vardır. Erkeklerde % 39 olan kayıt dışı çalışma oranı kadınlarda % 78'e yükselmektedir.

Grafik 18. Eğitim Durumuna Kayıtdışılık, TR72, %, 2011

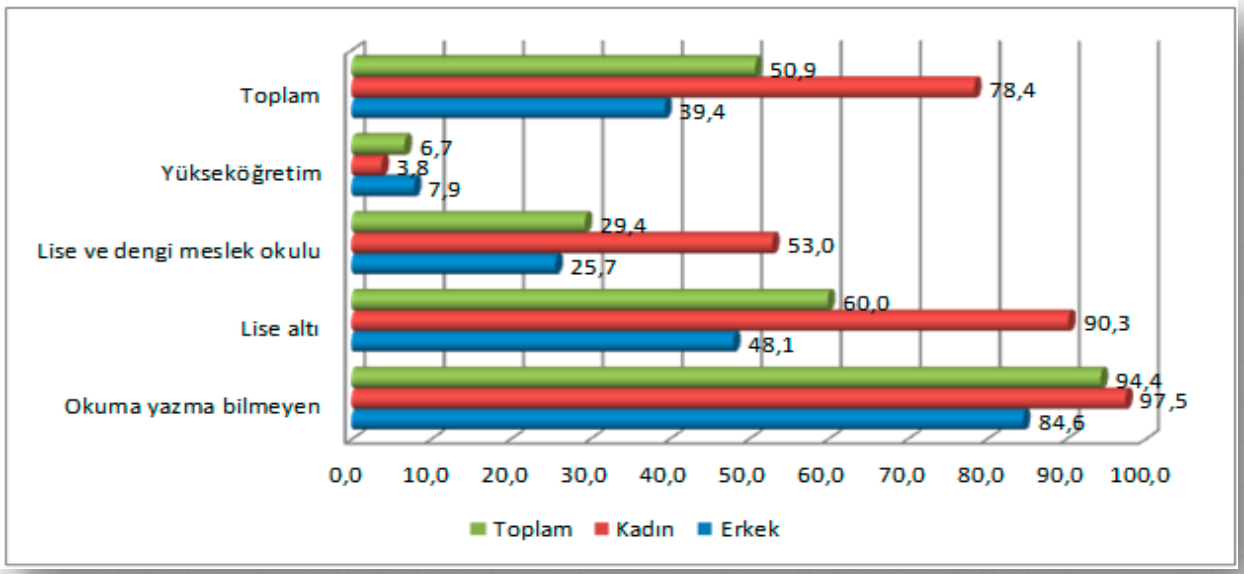

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölgede en yüksek kayıt dışılık oranı % 97,5 ile okuma yazması olmayan kadınlardadır. Bu eğitim seviyesinde erkeklerde kayıtdışı çalışma oranı % 84,6'dır. Cinsiyetler arası fark lise altı eğitimlilerde en yüksek noktaya ulaşmaktadır. Lise altı eğitimli kadınlarda kayıt dışı çalışma oranı erkeklerin 2 katından fazladır. En düşük kayıt dışı çalışma oranı % 7,9 ile yüksek eğitimlilerdedir ve cinsiyetler arası fark çok azdır.

Bölgede yıllar itibariyle kayıtdışılıkta artış görülmektedir. 2007 yılında % 41,7 olan kayıtdışı istihdam 2011 yılında % 50,9'a kadar çıkmıştır.

Grafik 19. İşteki Duruma Göre Kayıtdışılık Oranı, TR72, %, 2011

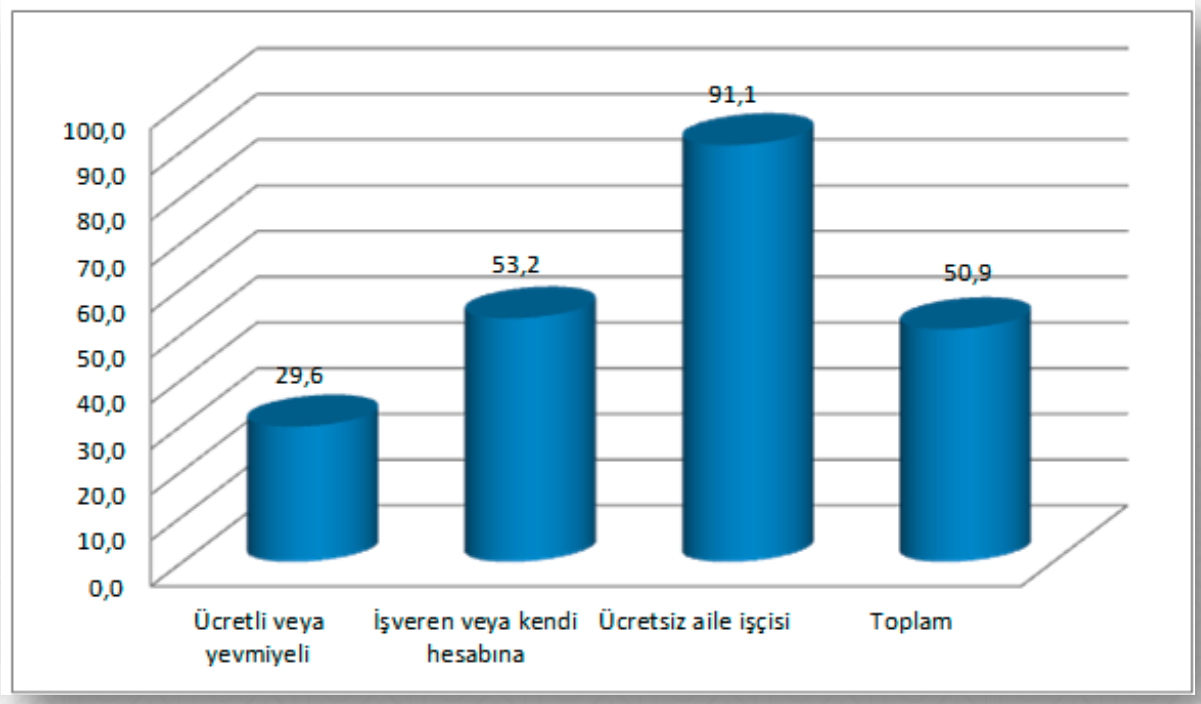

Kaynak: TÜİK,HİA

En düşük kayıt dışı istihdam oranı ücretli ve yevmiyeli olarak çalışanlardadır. Ücretli veya yevmiyeli çalışanların % 29,6'sı kayıt dışı istihdam edilmektedir. İşveren ve kendi hesabına çalışanlarda kayıt dışı çalışma oranı % 53,2'dir.

Genç İstihdamı

Bölgede 188 bini kadın, 178 bini erkek olmak üzere 366 bin genç9 bulunmaktadır. Gençlerin 116 bini istihdamda yer almaktadır. Gençlerin istihdam oranı % 31,7'dir. Genç erkeklerin istihdam oranı % 44,4, genç kadınların % 19,7'dir.

Gençlerin de en fazla çalıştıkları sektör tarımdır. Her çalışan gencin % 38,8'i tarım sektöründedir. İkinci sırada % 31,9 ile hizmet ve % 29,3 ile sanayi sektörleri takip etmektedir. Gençlerde de cinsiyetler arası çalışılan sektörler farklıdır. Genç kadınların % 57,9'u tarım sektöründe çalışırken, genç erkeklerin çoğunluğu sanayi ve hizmet sektöründe çalışmaktadır. Genç erkek istihdamında sanayi ve hizmet sektörleri birbirine yakın orandadır.

[9] Genç nüfus: 15-24 yaş grubu , TÜİK

Grafik 20. Gençlerin Çalıştıkları Sektörler, TR72, %, 2011

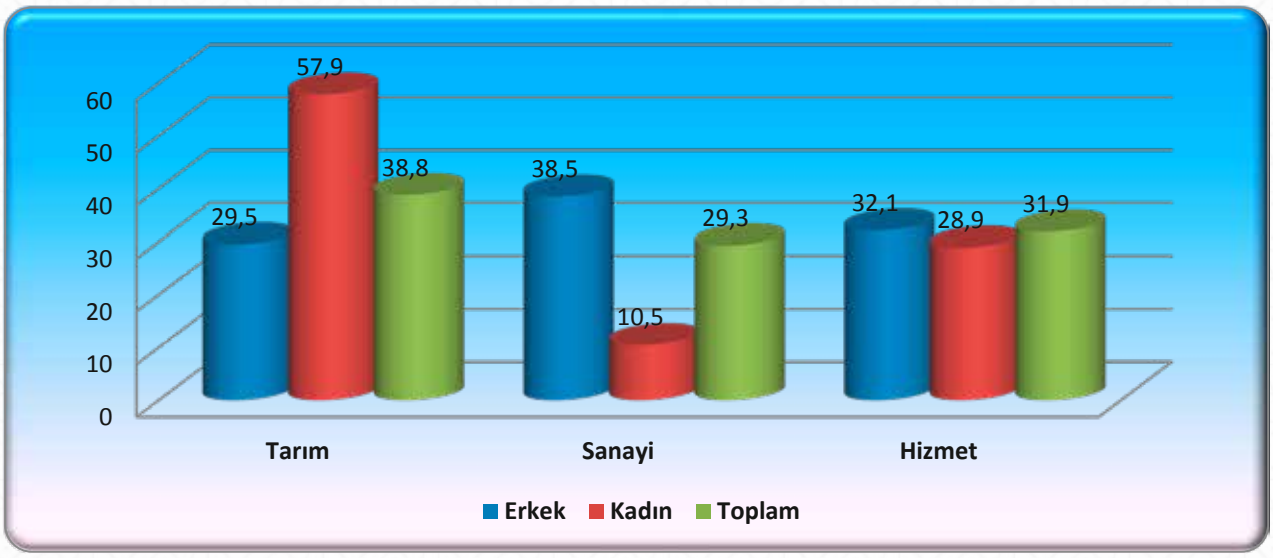

Kaynak: TÜİK,HİA

Genç erkeklerin % 65,8'i ücretli ve yevmiyeli olarak çalışırken genç kadınların da yarıdan fazlası % 59,5'i ücretsiz aile işçisidir. Çalışan gençlerin % 66,4'ü lise altı eğitimlidir. Düşük eğitim seviyesi ve tarım sektörü kayıtdışılığı da beraberinde getirmektedir. Gençlerin % 68,1'i kayıt dışı çalışırken, lise altı eğitimlilerde kayıt dışılık % 77,9'a ulaşmaktadır. Kayıtdışılık % 10 ile en düşük yüksekokul mezunlarındadır. Cinsiyetler arası farklılık kayıt dışılıkta da ortaya çıkmakta ve genç erkeklerin % 63,3'ü, genç kadınların % 78,4'ü kayıt dışı çalışmaktadır.

İşsizlik

Bölge toplam işsizlik oranı % 10,7, erkek işsizlik oranı % 10,4, kadınlarda % 11,7'dir. En düşük işsizlik oranı % 2,3 ile okur yazar olmayanlarda iken bunu % 8,2 ile lise altı eğitimliler izlemektedir. Lise ve dengi okul mezunlarında % 15,6 olan işsizlik oranı yüksek okul mezunlarında % 13,9'dur. Diğer bir ifade ile işsizlik oranının en yüksek olduğu eğitim seviyesi lise ve dengi okul mezunlarındadır. Hem lise ve dengi meslek okulu hem de yüksek eğitim işsizlik oranını yükselten kadınlardır. Lise ve dengi meslek okulunda erkeklerde % 11,6 olan işsizlik oranı, kadınlarda % 34,6'ya, yüksek eğitimli erkeklerde % 10,4'den kadınlarda % 21,4'e yükselmektedir. Yüksek eğitimli kadınlardaki işsizlik oranı, bölgenin en yüksek işsizlik oranıdır.

Grafik 21. Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı, TR72, %, 2011

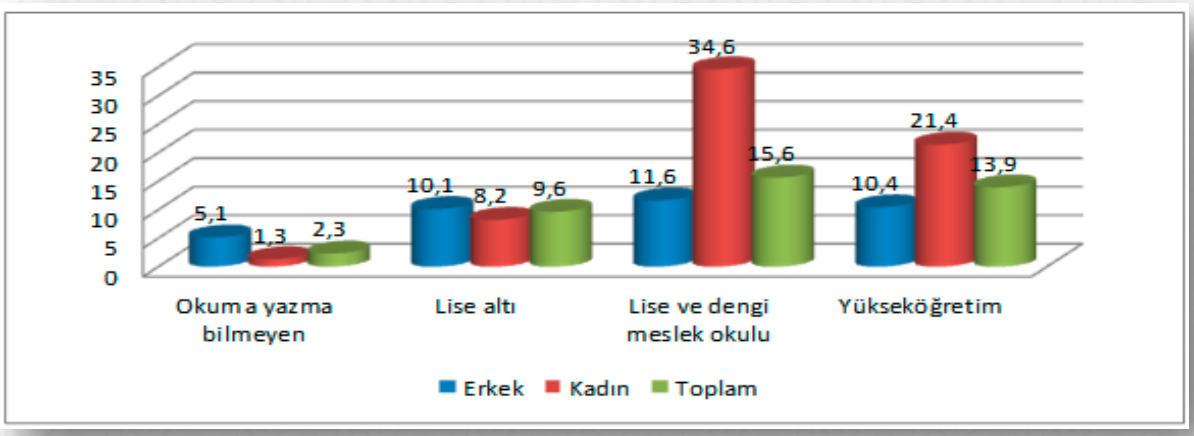

Kaynak: TÜİK,HİA

En yüksek işsizlik oranı hem erkeklerde hem de kadınlarda 20-24 yaş grubundadır. Bu yaş grubunda % 22,6 olan işsizlik oranı, erkeklerde % 22,8, kadınlarda ise % 22,2'dir. Bölgedeki en yüksek işsizlik oranı da 20-24 yaş grubu erkeklerdeki işsizlik oranıdır. 20-24 yaş grubunu % 11,4 ile 25-34 yaş grubu takip etmektedir. Bu grupta erkeklerde işsizlik oranı % 8,7 kadınlarda ise % 18,6 olarak hesaplanmıştır.

Grafik 22. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranı, TR72, %, 2011

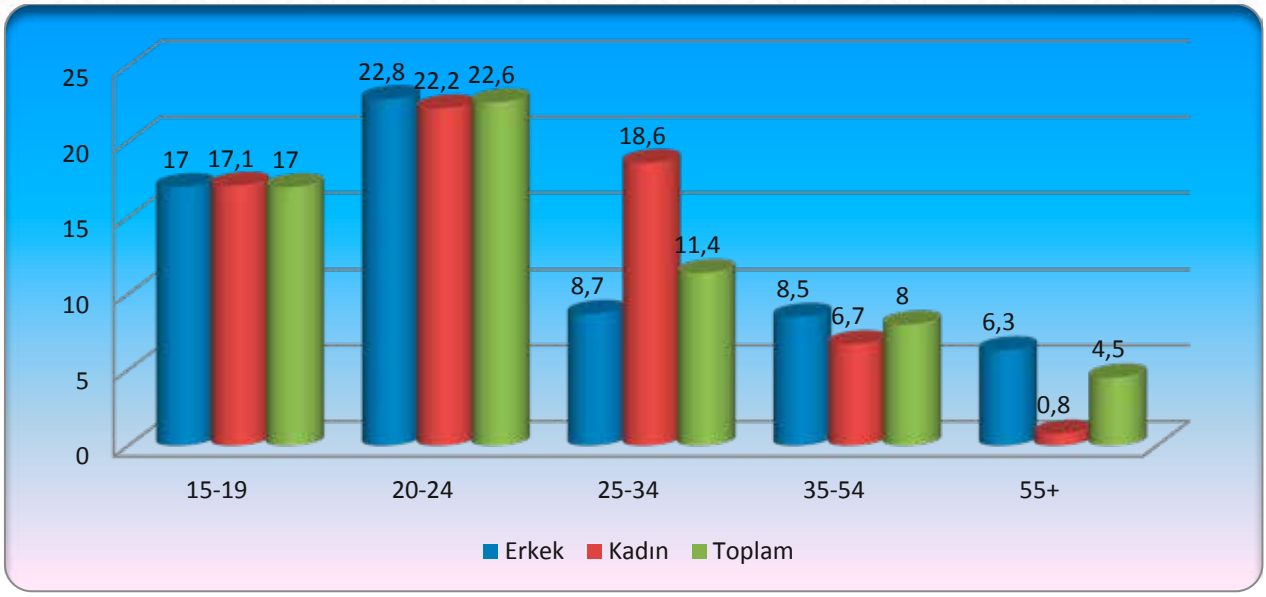

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölgenin eğitim düzeyine paralel olarak işsizlerin büyük çoğunluğu (% 56,2) lise altı eğitimlidir. Lise altı eğitimlilerin neredeyse tamamı (% 88) daha önce çalışırken işsiz kalmıştır. Buna karşılık yüksek okul mezunlarının % 35,7'sini ilk kez iş arayanlar oluşturmaktadır.

Tablo 11. Daha Önce Çalışılan Faaliyete Göre İşsizlerin Eğitim Durumu, TR72, bin kişi, 2012

	Tarım	Sanayi	Hizmet	İlk kez iş arayanlar	Toplam
Okur yazar değil	0	0	0	0	**1**
Bir okul bitirmeyen	0	3	0	2	**5**
İlkokul	2	15	8	3	**28**
Orta veya dengi meslek okul	0	2	2	0	**5**
Genel lise	0	4	6	2	**12**
Lise dengi meslek okul	1	4	4	3	**11**
Yüksek okul veya fakülte	0	3	6	5	**14**
İlköğretim	0	6	3	2	**12**
Toplam	**3**	**37**	**29**	**17**	**89**

(Rakamlar yuvarlamalardan dolayı toplamı vermeyebilir.)

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölgedeki işsizlerin beşte biri ilk kez iş aramaktadır. Kadın işsizlerin içinde ilk kez iş arayan kadın oranının yüksekliği dikkat çekmektedir. Kadın işsizlerin % 34,5'i ilk kez iş aramaktadır. Bu oran erkeklerde % 11,5'dir.

Tablo 12. İş arama sürelerine göre ilk kez iş arayanlar, TR72, bin kişi, 2011

	Erkek	Kadın	Toplam
1 yıldan az	4	4	8
1 yıl ve daha çok	2	5	7
Toplam ilk kez iş arayan	7	10	17
Toplam işsiz	**61**	**29**	**90**

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölgede dikkat çeken diğer bir husus ilk kez iş arayanların, toplam işsizlerden daha uzun süreli işsizliğe maruz kalmalarıdır. Bölgede toplam işsizlerin % 28'i bir yıldan daha çok süredir iş aramaktadır. Buna karşılık, ilk kez iş arayanların % 41'i bir yıldan fazla süredir iş aramaktadır. Cinsiyetler arasında iş arama süreleri hem ilk kez iş arayanlarda hem de işi varken işsiz kalanlarda farklılaşmaktadır.

İlk kez iş arayan kadınların işsizlik süreleri erkeklerden daha uzundur. İşgücü piyasasına ilk kez girmek isteyen kadınların % 50'si bir yıldan fazla süredir iş ararken, erkeklerde bu oran % 28,6'dır. Tüm işsiz erkeklerin % 19,7'si, kadınların % 44,8'i bir yıldan fazla süredir iş aramaktadır.

Grafik 23. İlk Kez İş Arayanların İş Arama Sürelerine Göre Dağılımı, TR72, %, 2011

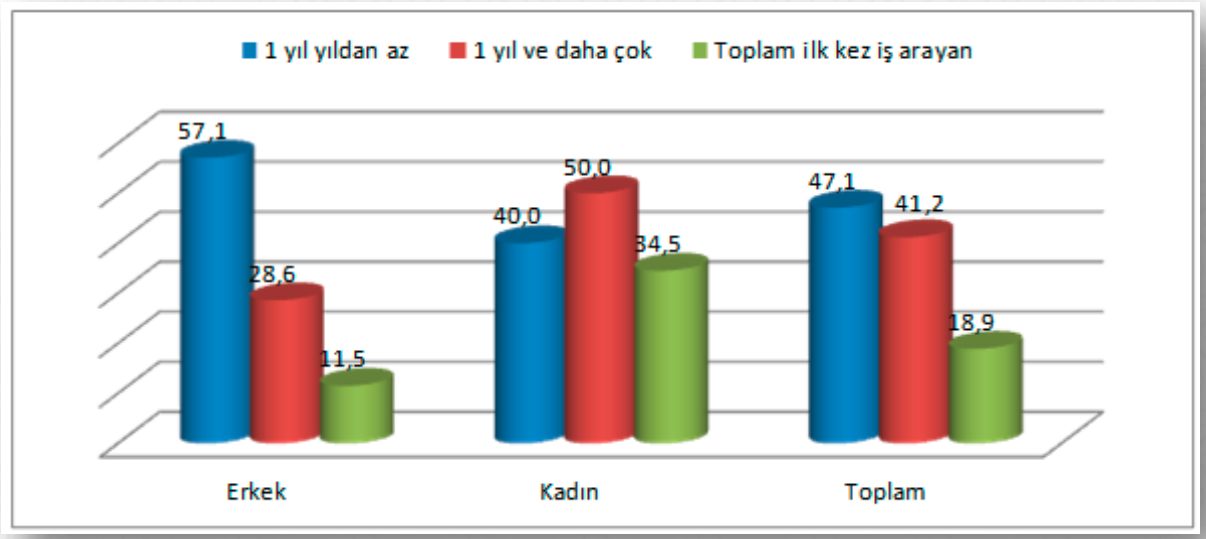

Kaynak: TÜİK,HİA

Eğitim düzeyine göre de iş arama süreleri farklılaşmaktadır. Lise altı eğitimlilerin verilen kayıt dışı çalışmayı daha çok kabul etmeleri, işsizlik sürelerinde de etkili olmaktadır. Lise altı eğitimlilerin % 55' i bir yıldan daha az sürede iş bulurken, yüksek eğitimlilerin % 76'sı bir yıldan fazla süredir iş aramaktadır.

Tablo 13. Eğitim Düzeyine Göre İş Arama Süreleri, TR72, bin kişi, 2011

	1 yıldan az	1 yıl ve daha çok	Bekleyen	Toplam
		TOPLAM		
Okuma yazma bilmeyenler	1	1	0	1
Lise altı	38	11	1	50
Lise ve dengi meslek okulu	15	8	0	23
Yükseköğretim	8	6	0	14
Toplam	63	25	1	89
		ERKEK		
Okuma yazma bilmeyenler	1	0	0	**1**
Lise altı	31	7	0	**38**
Lise ve dengi meslek okulu	11	3	0	**14**
Yükseköğretim	5	2	0	**7**
Toplam	**48**	**12**	**1**	**61**
		KADIN		
Okuma yazma bilmeyenler	0	0	0	**1**
Lise altı	7	4	0	**12**
Lise ve dengi meslek okulu	4	5	0	**9**
Yükseköğretim	3	4		**7**
Toplam	**15**	**13**	**0**	**29**

(Rakamlar yuvarlamalardan dolayı toplamı vermeyebilir.)

Kaynak: TÜİK,HİA

Genç İşsiz

Bölge işsizlerinin % 32,6'sını gençler oluşturmaktadır. İşsizlik oranı genç nüfusta % 19,9'dur. 25 yaş ve üzeri nüfustaki işsizlik oranı ise sadece % 8,6'dır.

Tablo 14. Genç ve Yetişkinlerin İşgücü Durumu, TR72, bin kişi, 2011

	Nüfus	İstihdam	İşsiz	İşgücü	İşgücü dışı nüfus	İstihdam oranı, %	İşsizlik oranı, %	İşgücü dışı nüfus, %
15-24 yaş	366	116	29	146	220	31,7	19,9	60,1
25+yaş	1295	627	59	687	609	48,4	8,6	47
Toplam	1661	743	89	832	829	44,7	10,7	49,9

Kaynak: TÜİK,HİA

Genç işsizlik oranı cinsiyetler arasında çok büyük farklılık göstermemektedir. Erkeklerde % 20,2 kadınlarda % 20,5'dir. İşgücü piyasasına ilk kez girecek olan genç nüfus işsiz gençlerin % 27,5'i dir. Genç işsizlerin büyük çoğunluğu (% 75,9) daha önce bir işte çalışmış olup da işini kaybeden gençlerden oluşmaktadır. Genç işsizlerin yarısı çalıştıkları sektörlere bağlı olarak sanayi sektöründe çalışırken işsiz kalmıştır, daha önce hizmetler sektöründe çalışmış olanlar ikinci sıradadır.

Toplam işsizlerin sadece beşte biri (% 19,1) ilk kez işgücü piyasasına girmeye çalışmakta, iş aramaktadır. İlk kez iş arayanların % 58,8'i kadındır. Erkeklerde işsizlerin çoğunluğu (% 52,5'i) sanayi sektöründe, kadınların % 41,4'ü hizmet sektöründe çalışırken işsiz kalmıştır.

İşgücü Dışındaki Nüfus

İl bazında mevcut olan işgücü piyasası göstergeleri Kayseri de işgücüne katılım oranının arttığını gösterMektedir. 2008 yılında Kayseri ilinde işgücüne katılma oranı % 39 iken bu oran 2009 da % 40,8'e 2010 da ise % 44'e yükselmiştir. Yani üç yılda 5 puanlık artış göstermiştir.

Aynı durum bölgede de gözlenmektedir. 2008 yılında bölgede çalışabilir yaştaki nüfusun % 39'u işgücüne katılırken, 2010 yılında bu oran % 44'e yükselmiştir. 2011 yılında bölgede çalışabilir yaştaki nüfusun % 49,9'u işgücü dışındadır. İşgücü dışında olanların % 4,2'si bölgede kendine göre iş bulamadığı ve çalışmak istediği halde çeşitli nedenlerle iş aramadıklarını beyan eden kişilerden oluşmaktadır. % 15,6'sı eğitim ve öğrenimine devam ederken, % 11,9'u da emeklidir. Çalışabilir yaştaki nüfusun % 49,6'sı da ev işleri ile meşgul olduğundan işgücü dışındadır.

Cinsiyet ve eğitim düzeyine göre işgücü dışında bulunma oranı ve nedeni farklılaşmaktadır. Çalışabilir yaştaki erkek nüfusun % 30,6'sı işgücü dışında iken, kadınlarda bu oran % 73,3'e çıkmaktadır.

Grafik 24. Eğitim Durumuna Göre İşgücü Dışında Bulunma oranı, TR72, %, 2011

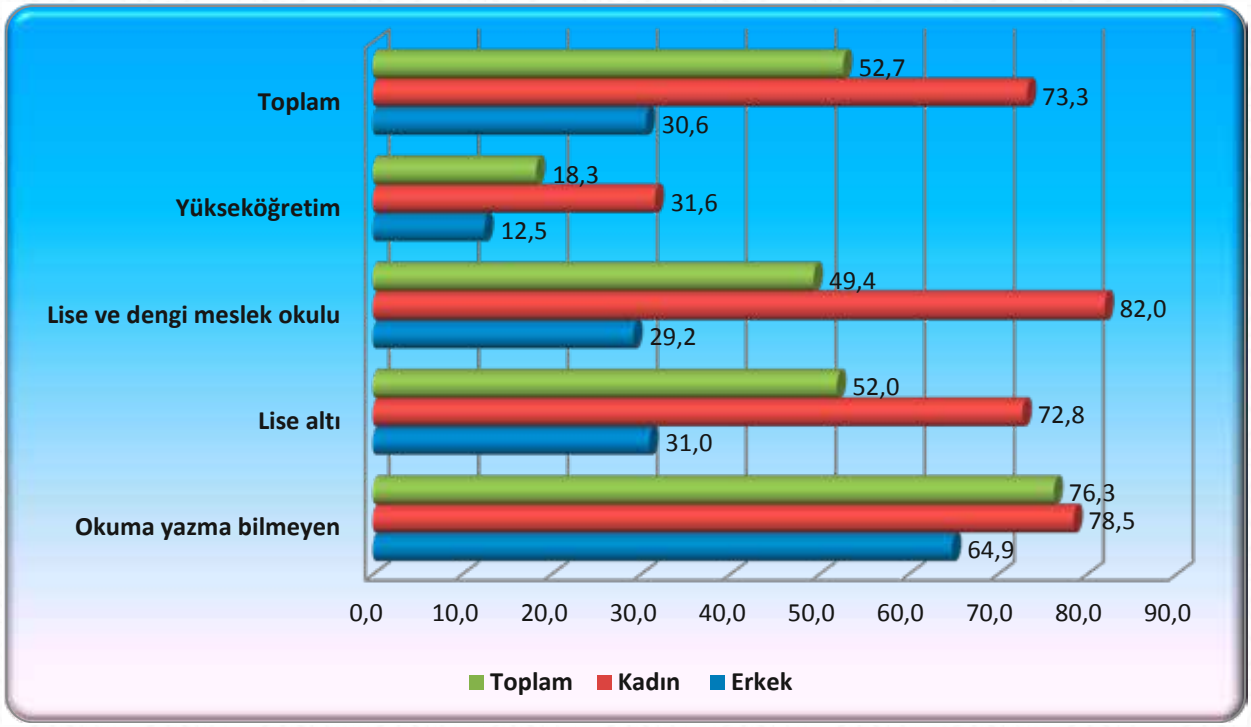

Kaynak: TÜİK,HİA

Eğitim düzeyi arttıkça her iki cinsiyette de işgücü dışında kalma azalmaktadır. Bu durum özellikle yüksek eğitimde çok belirgindir. Durum yine kadınların aleyhine olmakla birlikte, yüksek eğitimli kadınların % 31,6'sı, erkeklerin % 18,3'ü işgücü dışındadır. Cinsiyetler arası fark 13,3 puandır. Farkın en yüksek olduğu iki grup vardır: Lise altı eğitimliler ve lise mezunları. Bu fark kadınlar aleyhine Lise altı mezunları da 41,8 puana, lise ve dengi mezunlarında ise 52,3 e kadar çıkmaktadır.

Tablo 15. İşgücü Dışında Bulunma Nedeni, TR72, bin kişi, 2011

	Erkek	Kadın	Toplam
İş bulma ümidi yok	4	14	18
İş aramayıp çalışmaya hazır olan	15	20	35
Mevsimlik çalışan	1	0	1
Eğitim ve öğretimde olanlar	67	62	129
Ev işleri ile meşgul	0	411	411
Emekli	92	7	99
Özürlü yaşlı veya hasta	41	63	104
Ailevi ve kişisel nedenler	2	13	15
Diğer	8	7	15
Toplam	**231**	**598**	**829**

Kaynak: TÜİK,HİA

İşgücü dışında bulunma nedenlerinde kadınlarda ilk sırada % 68,7 ile ev işleri ile meşgul olma yer alırken, erkeklerde % 39,8 ile emeklilik yer almaktadır. İşgücü dışındaki kadın nüfusun sadece % 1,2'si emeklidir. Erkeklerde ikinci sırada % 29 ile eğitim ve öğretimde olanlar yer alırken, kadınlarda bu oran % 10,4'dür. Erkeklerde dikkat çeken diğer bir husus iş bulma ümidi olmadığı veya diğer nedenlerle çalışmak istedikleri halde iş aramayanların işgücü dışındaki erkeklerin % 5,2'sini oluşturmalarıdır.

Grafik 25. Nedene ve Cinsiyete Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı, TR72, %, 2011

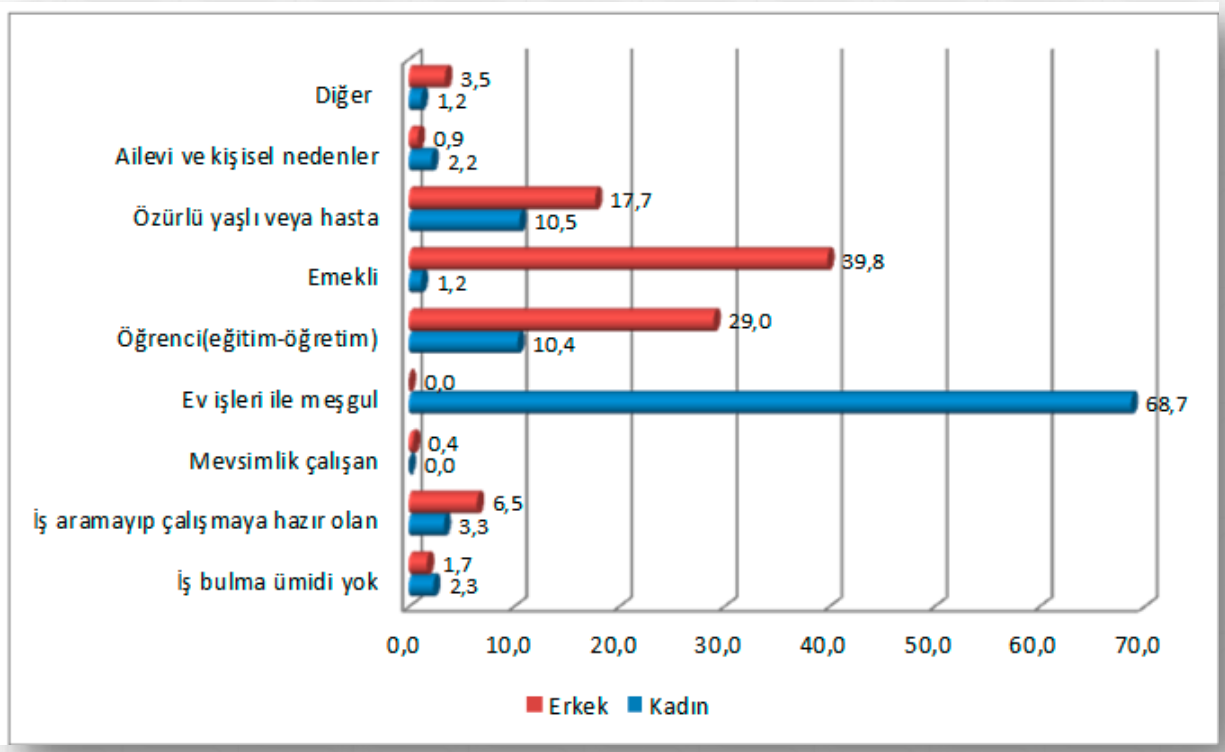

Kaynak: TÜİK,HİA

İşgücü Dışındaki Genç Nüfus

Bölgedeki 366 bin gencin 116 bini çalışmakta, 29 bini de iş aramaktadır. 220 bin genç de işgücü dışındadır. İşgücü dışı nüfusun % 26.5'ini genç nüfus oluşturmaktadır. İşgücü dışındaki gençlerin % 56,8'i (125 bin genç) eğitim ve öğretim hayatına devam etmektedir.

Erkeklerde işgücü dışında bulunma nedeninin başında eğitim ve öğretime devam etme yer alırken kadınlarda eğitim ve öğretime devam etmekle beraber ev işleri ile meşgul olma aynı oranda yer almaktadır. İşgücü dışındaki genç erkeklerin % 82,3'ü, genç kadınların da % 42,5'i eğitim ve öğretimlerine devam etmektedir. Genç erkeklerin % 2,5'i çalışmak istediği halde iş aramaktan vazgeçmişlerdir. Genç kadınların % 42,5'i de ev işleri ile meşgul olduklarından işgücü dışındadırlar.

İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

Bu kısımda İŞKUR istatistiklerinden yararlanarak ilin işgücü piyasası değerlendirilmiştir. İŞKUR istatistikleri sadece İŞKUR'a kayıtlı kesim itibariyle mevcut olmasına rağmen bu veri seti il bazında cinsiyet, yaş, eğitim gibi kayıtlı işsizlerin özelliklerini ve açık işlerin sektörel dağılımı gibi özellikleri içermesi açısından önemli göstergelerdir.

Kayseri'de 2012 yılı sonunda kayıtlı işsiz sayısı 35.089 kişidir. Kayıtlı işsizlerin % 63,5'i erkek, % 36,5'i kadındır. Kayıtlı işsizlerin cinsiyet dağılımları Türkiye dağılımından çok farklı değildir. Türkiye toplamında kayıtlı işsizlerin % 60,5'i erkek, % 39,5'i kadındır.

Tablo 16. Kayıtlı İşsizlerin Yaş Grupları ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2012

	KAYSERİ			TÜRKİYE		
Yaş grupları	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
15-19	975	399	1.374	50288	32.115	82.403
20-24	5.147	3.140	8.287	274705	199.468	474.173
25-29	5.022	3.331	8.353	313831	211.007	524.838
30-34	3.788	2.364	6.152	258215	170.357	428.572
35-39	2.711	1.549	4.260	191732	130.177	321.909
40-44	1.990	1060	3.050	149106	96.750	245.856
45-49	1.627	565	2.192	114150	55.503	169.653
50-54	641	233	874	46710	26.124	72.834
55-59	267	110	377	22494	10.309	32.803
60-64	79	38	117	8248	4391	12.639
65+	30	23	53	4142	2.440	6.582
Toplam	**22.277**	**12.812**	**35.089**	**1.433.621**	**938.641**	**2.372.262**

Kaynak: İŞKUR

2012 İŞKUR istatistiklerine göre ilde en yüksek kayıtlı işsiz 25-29 yaş grubundadır. Kayıtlı işsizlerin % 23,8'i bu yaş grubundadır. 25-29 yaş grubunu % 23,6 ile 20-24 yaş grubu takip etmektedir. Yaş artıkça kayıtlı işsiz sayısı azalmaktadır. 20-34 yaş grubundaki kayıtlı işsizler, Türkiye toplamında olduğu gibi, ildeki toplam işsizlerin üçte ikisini oluşturmaktadır. 15-19 yaş grubundaki işsizlerin toplam işsizler içindeki payı ise Türkiye ortalamasından daha yüksektir. İlde % 3,9 olan 15-19 yaş grubunun payı, Türkiye toplamında % 3,4'dür.

Tablo 17. Kayıtlı İşsizlerin Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2012

	KAYSERİ			TÜRKİYE		
Eğitim durumu	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**
Okur-yazar değil	228	158	386	21759	23216	44.975
Lise altı	10.428	4.318	14.746	775.745	393.230	1.168.975
Ortaöğretim	7.586	4316	11.902	417795	294.049	711.844
Yüksek okul	4035	4020	8.055	218.322	228.146	446.468
Toplam	22.277	12.812	35.086	1.433.621	938641	2.372.262

Kaynak: İŞKUR

İlin eğitim seviyesi Türkiye ortalamasından daha yüksektir. Kayıtlı işsizlerin dağılımında lise mezunlarının payı Türkiye ortalamasından daha yüksektir. İlde lise altı eğitimlilerinin kayıtlı işsiz içindeki payı % 42 ile % 49,3 olan Türkiye toplamının altında iken, lise mezunlarının payı % 34 ile % 30 olan Türkiye toplamından daha düşüktür. Yüksek okul mezunlarının payı (% 23) Türkiye ortalamasından (% 18,8) yüksektir.

İlde toplam işsizlerin içinde kadının payı Türkiye ortalamasından 3 puan daha düşüktür. Cinsiyetler arası dağılımda iki cinsiyet arasındaki en belirgin fark lise altı mezunlarındadır. Kayseri de lise mezunları kayıtlı işsizler içinde % 36,3 olan kadın işsiz oranı, Türkiye'de % 41,3'dür. Okur yazar olmayan içinde kadınlar Kayseri'de % 40,9 iken bu oran Türkiye'de % 51,6, orta öğretim altı eğitimlilerde Kayseri'de kadınlar % 29,6 iken Türkiye'de %34,3 civarındadır. Yüksek okul mezunlarında Türkiye'de % 51,1 olan kadın payı Kayseri'de % 49,9'dur.

Grafik 26. Kayıtlı İşsizler İçinde Öğrenim Durumuna Göre Kadın Payı, %, 2012

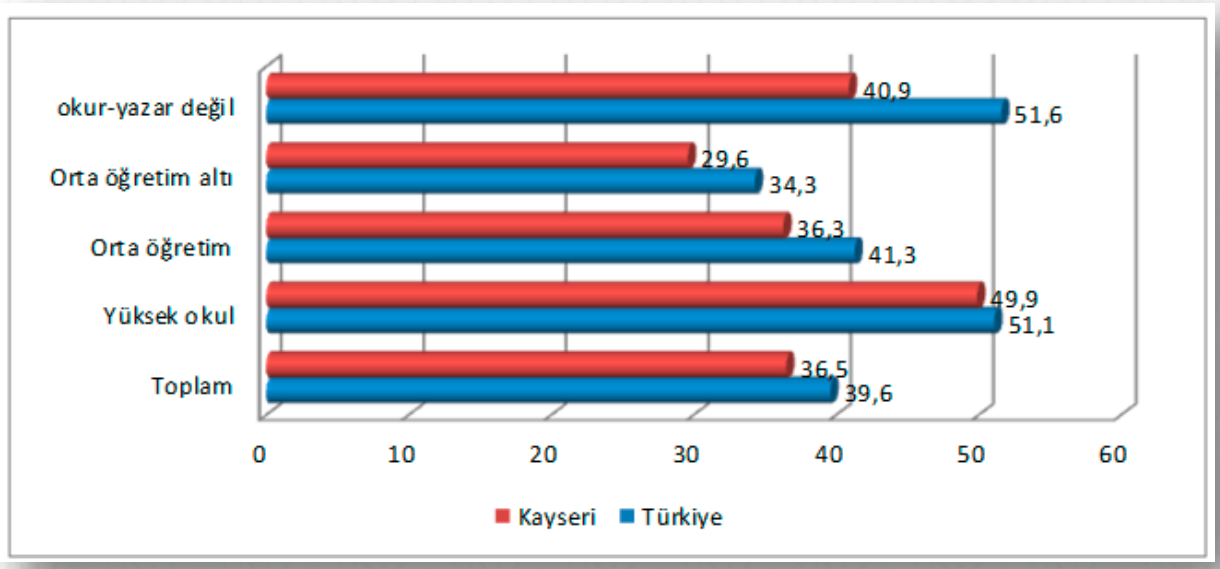

Kaynak: İŞKUR

İşsizlik ödeneğinde çalışma sürelerinin etken olması nedeni ile işsizlik ve işsizlik ödeneği dağılımı arasında bir paralellik "olmaması" beklenmektedir. En yüksek işsizlik oranı 20-24 yaş grubunda iken en yüksek işsizlik ödeneği 25-34 yaş grubundadır.

Grafik 27. Yaş Gruplarına Göre İşsizlik ve İşsizlik Ödeneği Oranları, Kayseri, %, 2012

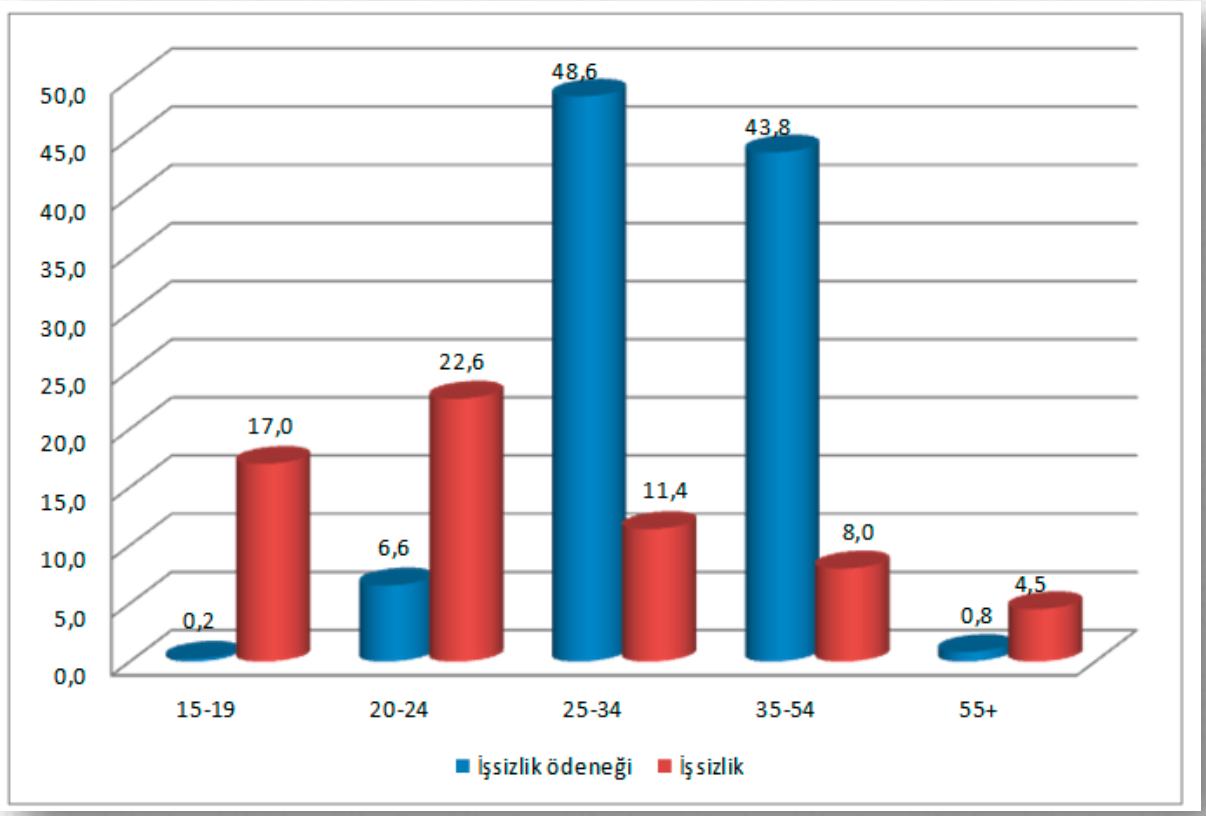

Kaynak: İŞKUR

35.086 kayıtlı işsize karşın ilde 13.294 açık iş mevcuttur. İlde kamunun istihdam yaratma gücü çok azdır. Açık işlerin sadece % 10,5'i kamu sektörüne aittir. Türkiye'de kamu sektöründeki açık işler toplam açık işlerin % 14,2'sidir.

Tablo 18. Açık İşlerin Dağılımı, 2012

	KAYSERİ	TÜRKİYE
ÖZEL	11894	851.136
KAMU	1.400	140.668
TOPLAM	13.294	991.804

Kaynak: İŞKUR

İlde 2012 yılı itibariyle 9.111 kişi işe yerleştirilmiştir. İlde işe yerleştirme oranı[10] % 68,5'dir ve % 56 olan Türkiye işe yerleştirme oranının üzerindedir.

[10] İşe yerleştirme oranı: İşe yerleştirilen sayısı / Açık iş sayısı*100

Tablo 19. İşe Yerleştirilenler Sektörlere göre, 2012

SEKTÖR	KAYSERİ	TÜRKİYE
İmalat	3899	155869
Diğer hizmet faaliyetleri	1049	54364
Toptan ve perakende ticaret; motorlu taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	926	44626
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	776	40497
Bilgi ve iletişim	625	33892
Ulaştırma ve depolama	381	22451
İnşaat	338	30908
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	200	12966
Finans ve sigorta faaliyetleri	163	6901
Madencilik ve taş ocakçılığı	154	4160
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	150	13446
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	119	8075
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	96	59440
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	77	18560
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	61	4710
Eğitim	47	33418
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	25	2139
Kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik	24	9820
Gayrimenkul faaliyetleri	1	159
Hanehalklarının işverenler olarak faaliyetleri;	0	169
Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri	0	17
Genel Toplam	**9.111**	**556587**

Kaynak: İŞKUR

Sektörel baz göz önüne alındığında işe yerleştirilmede ilk sırayı % 42,8'lik oranla İmalat sektörü almaktadır. İmalat sektörünü % 11,5 ile Diğer hizmet faaliyetleri takip ederken % 10,2 ile Toptan ve perakende ticaret; motorlu taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı sektörü 3. sırada bulunmaktadır. Bu duruma paralel bir görünümü Türkiye geneli için de söylemek mümkündür.

Tablo 20. İşe Yerleştirilenler Meslek Gruplarına göre, 2012

Meslek gurupları	KAYSERİ	TÜRKİYE
Nitelik gerektirmeyen meslekler	5793	318556
Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar	886	44493
Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar	860	41534
Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar	576	48779
Hizmet ve satış elemanları	557	65913
Teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları	236	17646
Profesyonel meslek mensupları	111	15074
Yöneticiler	50	1078
Nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları	42	3514
Genel toplam	**9.111**	**556.587**

Kaynak: İŞKUR

Meslek Grupları göz önüne alındığında, işe yerleştirilmede ilk sırayı % 63,6'lık oranla Nitelik gerektirmeyen meslekler almaktadır. Nitelik gerektirmeyen meslekleri % 9,7 ile Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar alırken % 9,4 ile Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar 3. sırayı almaktadır. Bu durum Türkiye geneli için benzerlik göstermektedir. Türkiye genelinde Sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanların yerini Hizmet ve satış elemanları almaktadır.

Her iki cinsiyette de en fazla işe yerleştirme 20-24 yaş grubundadır. İşe yerleştirilenlerin % 24'ü bu yaş grubundadır.Türkiye toplamında bu oran % 23 civarında görülmektedir. Yaş arttıkça beklendiği gibi işe yerleştirme oranları azalmaktadır.

İşe yerleştirilenlerin % 17,6'sı kadındır. İlde kadınların işe yerleştirme oranı % 29,8 olan Türkiye ortalamasının altındadır.

Tablo 21. Yaş Gruplarına Göre İşe Yerleştirmeler, 2012

	KAYSERİ			TÜRKİYE		
	Erkek	**Kadın**	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**	**Toplam**
15-19	390	124	514	24961	14201	39.162
20-24	1737	450	2.187	88397	39393	127.790
25-29	1681	350	2.031	88408	31386	119.794
30-34	1274	282	1.556	69815	28025	97.840
35-39	942	208	1.150	47764	23797	71.561
40-44	699	117	816	33708	16386	50.094
45-49	477	57	534	22844	8340	31.184
50-54	209	14	223	9603	2969	12.572
55-59	83	2	85	4043	874	4.917
60-64	12	2	14	1157	196	1353
65+	1	0	1	279	41	320
Toplam	**7505**	**1606**	**9.111**	**390979**	**165608**	**556.587**

Kaynak: İŞKUR

İşe yerleştirilenlerin 57,8'i ilköğretim mezunudur. Bu oran % 57,2 olan Türkiye toplamının üstündedir. Ortaöğretim mezunlarının oranı Kayseri'de 30,6, Türkiye'de ise % 28,7 dir. İşe yerleştirilenlerin sadece % 10,4'ü ön lisans, lisans ve yüksek lisansı da içeren yüksek eğitimlilerdir.Yinede bu oran % 9,8 olan Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Tablo 22. Eğitim Durumuna Göre İşe Yerleştirmeler, 2012

EĞİTİM DURUMU	KAYSERİ	TÜRKİYE
Okur Yazar Olmayan	28	2602
Okur Yazar	78	20965
İlköğretim	5269	318636
Ortaöğretim (Lise ve Dengi)	2792	159761
Önlisans	559	32547
Lisans	383	21425
Yüksek Lisans	2	644
Doktora	0	7
Toplam	**9.111**	**556587**

Kaynak: İŞKUR

2012 yıl sonuna kadar İŞKUR tarafından açılan kurs sayısı 270'dir. Açılan kursların % 21,1'i istihdam garantili işgücü yetiştirme kursudur. İstihdam garantili kurslara , toplam kurs katılımcıların % 27,9'u olan 1255 kişi katılmıştır. Hem açılan istihdam garantili kurs sayısı, hem de bu kurslara katılma oranları Türkiye oranlarının üzerindedir.

Tablo 23. Düzenlenen Kurs ve Katılımcı Sayısı, 2012

	KAYSERİ		TÜRKİYE	
	Kurs Sayısı	Katılan sayısı	Kurs Sayısı	Katılan sayısı
UMEM Projesi	51	683	2.359	41.054
Staj	26	309	8.018	18.570
İstihdam garantili işgücü yetiştirme kursları	57	1255	4.564	116.451
Diğer kurslar	136	2.244	12.410	288.570
Toplam	**270**	**4.491**	**27.351**	**464.645**

Kaynak: İŞKUR

Kursa katılma oranlarının cinsiyete göre dağılımına bakıldığında Kayseri de erkeklerin oranının Türkiye genelinin üzerinde, kadınlarda ise Türkiye genelinin altında olduğu görünür.

Tablo 24. Kursa Katılanların Cinsiyete Göre Dağılımı, 2012

	KAYSERİ 2012			TÜRKİYE 2012		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Kursa katılan sayısı	3.071	1.420	4.491	252.624	174.019	426.643
Kursa katılan sayısı%	68,4	31,6	100	59,2	40,8	100

Kaynak: İŞKUR

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRKASI SONUÇLARI

İstihdamın artırılması ve işsizliğin azaltılması; eğitimin işgücü talebine duyarlılığının artırılması, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilmesine ve buna uygun politikaların geliştirilmesine bağlıdır. Bu hedef doğrultusunda Kayseri ilinin işgücü piyasası talep boyutunu tespit edebilmek amacı ile11 2012 yılından başlayarak yılda bir kez olmak üzere periyodik işgücü piyasası talep araştırması yapılması planlanmıştır.

Uygulaması ilk kez 2012 Eylül, Ekim aylarında yapılan bu araştırma ile Kayseri ilinde mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimler izlenecektir. 1-9 çalışanı olan mikro ölçekli işyerlerindeki hızlı açılıp kapanma oranları dikkate alınarak, araştırmanın kapsamı Kayseri ilinin tüm ilçe ve köylerinde bulunan özel sektör, 10 ve daha fazla çalışanı olan yerel birim işyerleri olarak tanımlanmıştır.

10 ve üzeri çalışanı olan işyeri sayısının çok fazla olması örnekleme yönteminin tercih edilmesine yol açmıştır. Araştırmanın çerçevesi Türkiye İşyeri Kayıtları Sistemidir. İşyeri listeleri her yılın Nisan ayı itibariyle güncelleştirmesine, mikro ölçekli işyerleri kapsam dışında tutulmasına ve alana çıkılmadan önce işyerleri listesi, SGK ve İŞKUR İl Müdürlükleri gibi diğer adres kaynakları ile de kontrol edilmesine rağmen, alanda bazı adreslerin bulunmasında problem ile karşılaşılmıştır. Alan uygulaması sırasında karşılaşılan diğer bir sorun da işyeri faaliyetleri ve işyeri büyüklüklerinde görülen değişikliklerdir. Özellikle 10-49 büyüklüğündeki işyerlerinden bir kısmı 1-9 büyüklükteki işyerlerine kayma göstermiştir.

İşyerleriyle yüz yüze görüşme yöntemiyle (Araştırmanın saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir) gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu12" kapsamında,

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, meslek)
- Açık iş, (Meslek, Talep edilen eğitim ve beceri düzeyleri, Karşılanma yolları)
- Temininde güçlük çekilen meslekler, (Meslek, Güçlük nedeni ,)
- 2012 yılı içerisinde işe giriş-çıkışlar,
- 31 Aralık 2012 ve 30 Haziran 2013 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

[11] Araştırma yöntemi için Ek 4'e bakınız

[12] Soru Formu Ek 1'de verilmiştir.

İktisadi faaliyetlerin sınıflamasında Avrupa Birliği Ekonomik Faaliyetler Sınıflaması NACE Rev.2 kullanılmış ve sınıflamada yer alan 21 ana sektörden 17'si13 kapsama dahil edilmiştir. Araştırmaya 1441 işyerinin ziyaret edilmesi planlanmış 1226 işyeri cevap vermiştir. Talep Araştırması, bahsi geçen 17 sektör bazında il tahmini vermek üzere planlandığından mesleklere göre yapılan genellemelerin ihtiyatla karşılanması gerekir. Çünkü mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için tabakalamaya mesleki kırılım dahil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuştur.

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRKASI SONUÇLARI

Araştırma sonuçlarına göre işyerlerinin büyük çoğunluğu İmalat sektöründe faaliyet göstermektedir. Her 100 işyerinin 28,5'i İmalat sektöründedir. Bu sektörü % 19 ile Toptan ve Perakende Ticaret ve % 13 ile İnşaat sektörü takip etmektedir. Üç sektördeki işyerleri, araştırmaya cevap veren işyerlerinin üçte ikisini oluşturmaktadır. Dördüncü sırada % 6,3 pay ile Ulaştırma ve Depolama faaliyetleri yer almaktadır.

Grafik 28. İşyerlerinin sektörel dağılımı, %, 2012

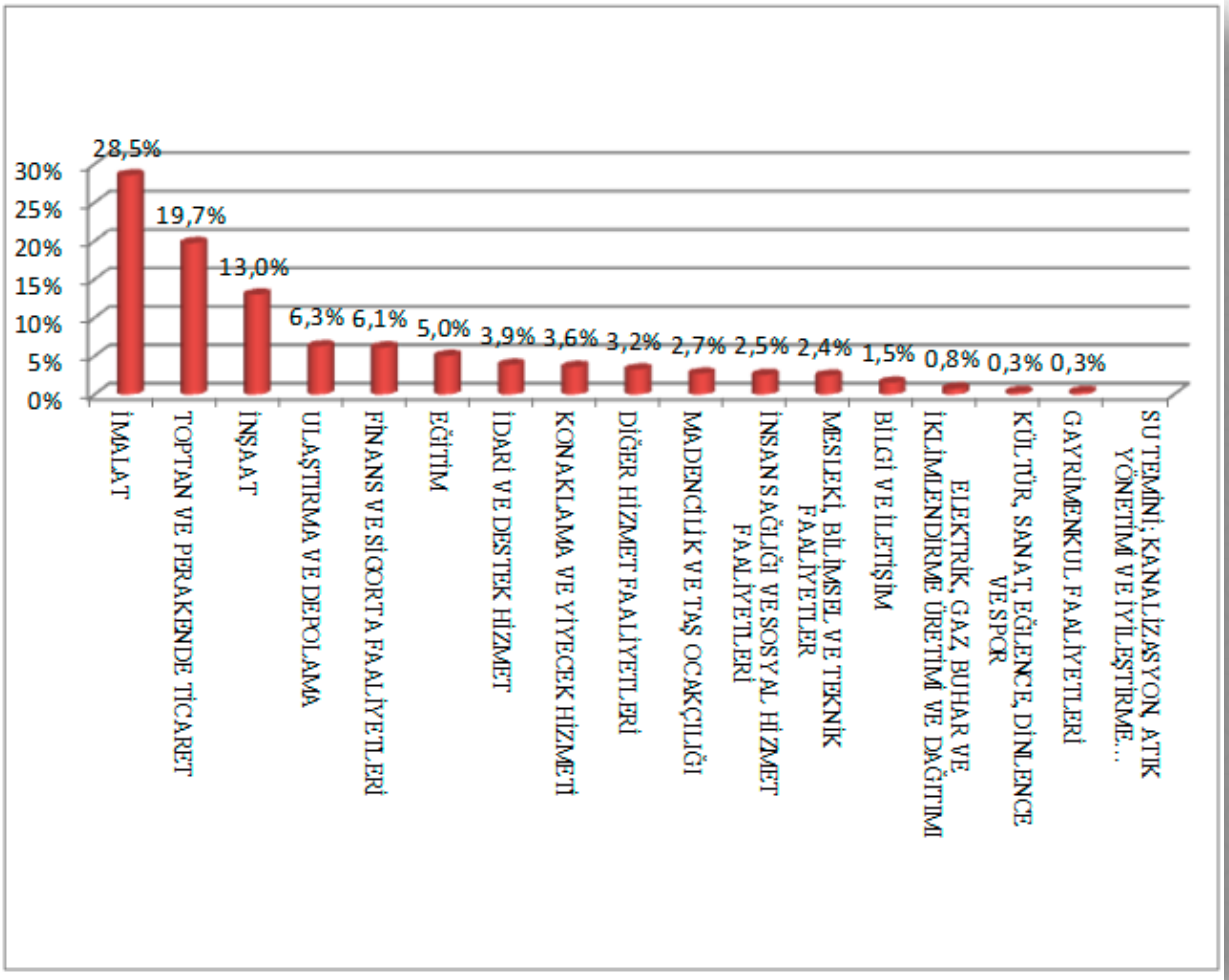

Kaynak: İPTA

[13] Madencilik ve taşocakçılığı; İmalat; Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı; İnşaat; Toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı; Ulaştırma ve depolama; Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri; Bilgi ve iletişim; Finans ve sigorta faaliyetleri; Gayrimenkul faaliyetleri; Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler; İdari ve destek hizmet faaliyetleri; Eğitim; İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri; Kültür,sanat,eğlence,dinlence ve spor; ve Diğer hizmet faaliyetleri.

İlde 50 ve üzeri çalışanı olan işyerlerinde sektör sıralaması yer değiştirmektedir. İlk sırada imalat sektörü yer almakta, imalatı inşaat sektörü takip etmektedir. 50 ve üzeri çalışanı olan işyerlerinin % 44'ü imalatta, % 11'i inşaat sektöründedir. Bu iki sektörü yine ticaret sektörü takip etmektedir.

Kayseri'deki işyerleri Türkiye toplam işyerlerinden sadece % 1,4 pay almaktadır. Kayseri'deki Türkiye içinde en fazla pay alan sektör % 2 pay ile imalat sektörüdür. Kayseri'de işyerleri itibariyle ikinci sırada olan toptan ve perakende ticaret sektörünün Türkiye içindeki payı % 1,4'dür.

Araştırma sonuçlarına göre çalışanların % 70,6'sı imalat, idari ve destek hizmetler ve toptan ve perakende ticaret sektöründe yer almaktadır. En fazla çalışanı olan sektör Türkiye'de olduğu gibi imalat sektörüdür ama çalışanların sektördeki ağırlığı Türkiye'den çok yüksektir. İmalat sektöründe çalışanlar Türkiye'de toplam çalışanların % 24'ü iken , bu oran ilde % 48,6'ya yükselmektedir. Çalışanların sektörel dağılımı Türkiye geneli ile paralellik göstermektedir. Türkiye'de ikinci sırada yer alan idari ve destek hizmetler sektörü ilde de ikinci sıradadır. İmalat sektörünü ilde % 11,2 ile idari ve destek hizmetler ve % 10,8 ile toptan ve perakende ticaret sektörleri takip etmektedir.

Grafik 29. Sektörlere Göre Toplam Çalışanların Dağılımı, %, 2012

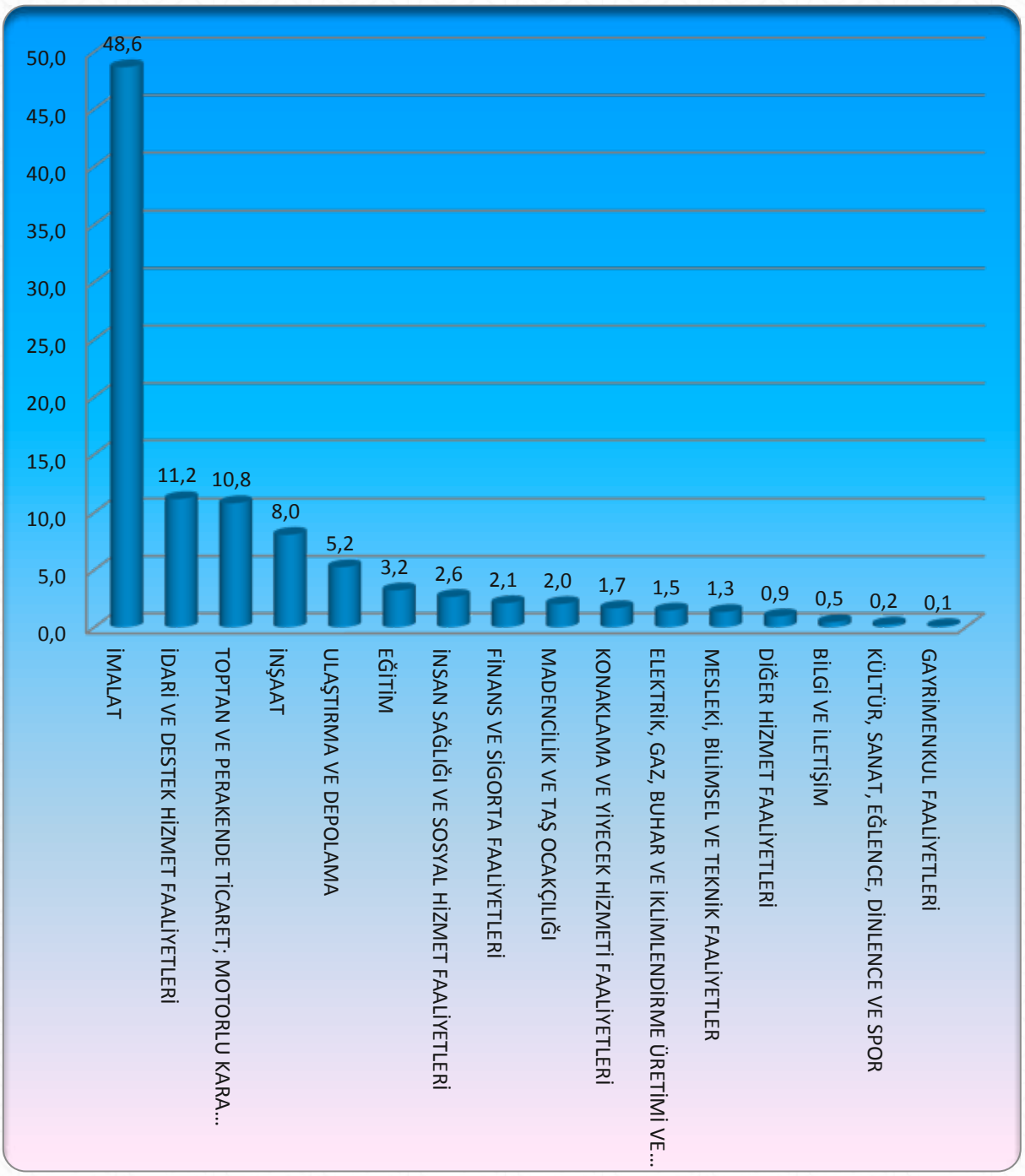

Kaynak: İl İPTA

Çalışanların büyük çoğunluğu erkektir. Çalışanların içinde kadınların payı % 13,3'dür. Türkiye toplamında kadın çalışanların payı ise % 25'tir.

Kadın çalışanların toplam çalışanlar içindeki payı Türkiye ortalamasından düşük olmakla birlikte, kadın çalışanların görece olarak ağırlık kazandıkları sektörler Türkiye ile aynı eğilimi göstermektedir. Hem Kayseri'de hem de Türkiye'de kadınların biraz daha ağırlık kazandıkları sektörlerdeki işyerlerinin toplam işyerleri içindeki payları da çok azdır.

Tablo 25. Sektörlere göre çalışan oranları, 2012

Sektör	Erkek çalışan oranı; %	Kadın çalışan oranı, %	Sektördeki işyerlerinin toplam işyerleri içindeki oranı, %
Bilgi ve iletişim	76,4	23,6	1,5
Diğer hizmet faaliyetleri	68,6	21,4	3,3
Elektrik, gaz üretim ve dağıtım	91,5	8,5	0,7
Eğitim	61,71	38,3	5
Finans ve sigorta faaliyetleri	67,3	32,7	6,2
Gayrimenkul faaliyetleri	97,7	2,3	0,3
Konaklama ve yiyecek hizmeti	79,5	20,5	3,5
Kültür, sanat, eğlence	65,6	34,4	0,3
Madencilik ve taş ocakçılığı	97,4	2,6	2,6
Mesleki, bilimsel ve teknik faal.	89,5	10,5	2,4
Toptan ve perakende ticaret	83,7	16,3	19,8
Ulaştırma ve depolama	91,2	8,8	6,3
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	74,3	25,7	3,8
İmalat	93,1	6,9	28,6
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	45,6	54,4	2,5
İnşaat	95,4	4,6	13
Toplam	86,7	13,3	100

Kaynak: İl İPTA

Örneğin çalışanlarının yarıdan fazlası (% 54,4) kadın olan İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetlerindeki işyerlerinin, toplam işyerleri içindeki ağırlığı % 2,5, çalışanlarının üçte birinden fazlasının kadın olduğu eğitim sektörü işyerlerinin toplam işyerleri içindeki ağırlığı % 5, sektördeki işyerlerinin toplam işyerleri içindeki oranı en fazla olan İmalat sektöründe, kadınların çalışma oranı % 7'dir.

İmalat sektörü Türkiye toplamında olduğu gibi, hem erkeklerde hem de kadınlarda ilk sıradadır. Erkek çalışanların imalat sektöründeki payları kadın çalışanlardan fazladır. Erkek çalışanların % 52'si, kadın çalışanların da % 25'i imalat sektöründedir. İkinci hakim sektör İdari ve Destek Hizmet'de çalışanların % 9,5'i erkek, % 21'i kadındır. Toplam çalışanlara göre üçüncü sırada olan Toptan ve Perakende Ticarette, % 10 pay ile erkek çalışanlarda yine üçüncü sırada yer alırken, aynı sektörde kadınların oranı da % 13'dür.

Çalışanların imalat sektöründe yoğunlaşması mesleki dağılımları etkilemektedir. Kayseri'de çalışanların % 7'si Mobilya İmalatçısı Mobilyacı (Ahşap), % 3'ü Mobilya Döşemecisi mesleklerinde çalışmaktadır. Nitelik gerektirmeyen işlerde çalışanlar ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanların oranları birbirine eşittir (% 26). Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ise % 13'tür.

İlde ana meslek gruplarının dağılımı Türkiye dağılımına benzerlik göstermektedir. Türkiye sıralamasında olduğu gibi ilk sırada nitelik gerektirmeyen meslekler ana meslek grubunda çalışanlar yer almaktadır, ikinci sırada sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grupları yer almaktadır. Ana meslek gruplarının cinsiyetlere göre dağılımı da farklılık göstermektedir. Toplam çalışanların % 13,3'ünü kadınlar teşkil ederken, büro hizmeti işlerinde çalışanların % 42'si kadın, profesyonel meslek gruplarının da % 33'ü kadındır. Buna karşılık yöneticilerin sadece % 24,3'ü, teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensuplarının % 13,2'si kadındır.

Grafik 30. Ana meslek gruplarına göre cinsiyet oranları, %

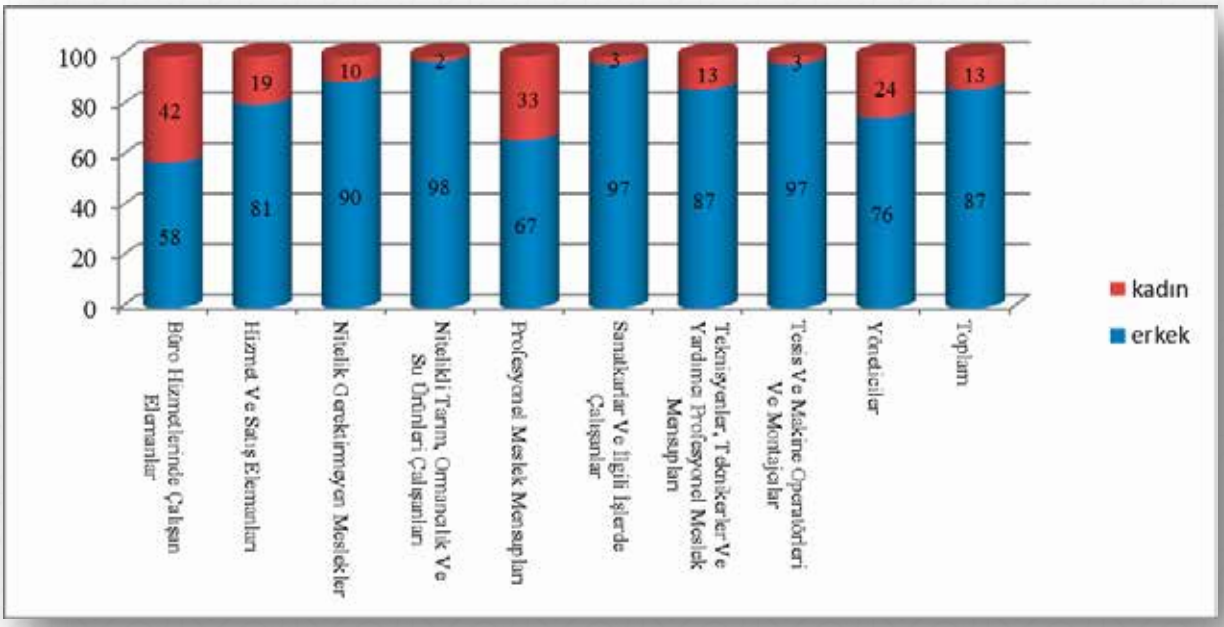

Kaynak: İl İPTA

Meslek bazında yapılan inceleme ilde mesleki çeşitliliğin fazla olmadığını göstermektedir14. En yüksek çalışanı olan ilk 10 meslekte çalışanlar, toplam çalışanların % 41'ini oluşturmaktadır. İlk sırada beden işçisi (genel) yer almaktadır. İlk onda yer alan meslekler sırası ile Mobilya imalatçısı/Mobilyacı(Ahşap), Beden İşçisi (İnşaat) Temizlik Görevlisi, Mobilya Döşemecisi, Büro Memuru (Genel), Şoför-Yük Taşıma, Beden İşçisi (Temizlik), Muhasebeci, Güvenlik Görevlisidir.

Tablo 26. En fazla Çalışanı Olan İlk On Mesleğin Toplam Çalışanlar İçindeki Oranı, %

İlk On Meslek (Toplam)	%	İlk On Meslek (Erkek)	%	İlk On Meslek (Kadın)	%
Beden İşçisi (Genel)	12,53	Beden İşçisi (Genel)	13,4	Temizlik Görevlisi	7,4
Mobilya İmalatçısı/Mobilyacı (Ahşap)	7,1	Mobilya İmalatçısı/Mobilyacı (Ahşap)	8,2	Beden İşçisi (Genel)	7,2
Beden İşçisi (İnşaat)	4,7	Beden İşçisi (İnşaat)	5,4	Büro Memuru (Genel)	5,8
Temizlik Görevlisi	4,6	Temizlik Görevlisi	4,2	Çağrı Merkezi Görevlisi	5,2
Mobilya Döşemecisi	3,06	Mobilya Döşemecisi	3,5	Sekreter	4,9
Büro Memuru (Genel)	2,56	Şoför-Yük Taşıma	2,5	Veri Giriş Kontrol İşletmeni	4,15
Şoför-Yük Taşıma	2,13	Büro Memuru (Genel)	2,1	Muhasebeci	3,5
Beden İşçisi (Temizlik)	1,85	Beden İşçisi (Temizlik)	1,7	Aşçı	2,7
Muhasebeci	1,54	Güvenlik Görevlisi	1,6	Beden İşçisi (Temizlik)	2,5
Güvenlik Görevlisi	1,4	Güvenlik Görevlisi (Silahlı)	1,5	Bankacılık Meslek Elemanı	2,2
Toplam	**41,47**	**Toplam**	**44,1**	**Toplam**	**45,55**

Kaynak: İl İPTA

[14] Çerçevede mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için tabakalamaya mesleki kırılım dahil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuş olup genellemeler ihtiyatla karşılanmalıdır.

Kadın çalışanların görece olarak daha etken oldukları meslekler Çağrı Merkezi Görevlisi, Sekreter, Veri Giriş Kontrol İşletmeni, Diğer Hemşireler, Hemşire ile yüksek eğitim seviyesi isteyen meslekler ve Diğer Servis İşçileri, Balık Temizleme İşçisi, Çaycı, Hasta Bakım Elemanı, Halı Dokuyucu-Otomatik gibi eğitimden çok belli bir beceri isteyen mesleklerdir.

AÇIK İŞLER

Araştırmaya cevap veren işyerleri itibariyle en fazla açık iş15 imalat sanayindedir. Kayseri ilinde 10'dan fazla çalışanı olan özel sektör işyerlerinde hem işyeri sayısı hem de çalışanlar itibariyle lokomotif sektörler imalat ve toptan-perakende ticarettir. Bu husus açık işlerde de kendini göstermekte ve en fazla açık işin olduğu sektör de imalat olmakta ve imalatı ticaret ve inşaat sektörleri takip etmektedir. Açık işlerin % 57,6'sı imalat, % 16,4'ü ticaret, % 7,1'i inşaat sektöründedir.

Grafik 31. Açık İşlerin Sektörlere Göre Dağılımı, %, 2012

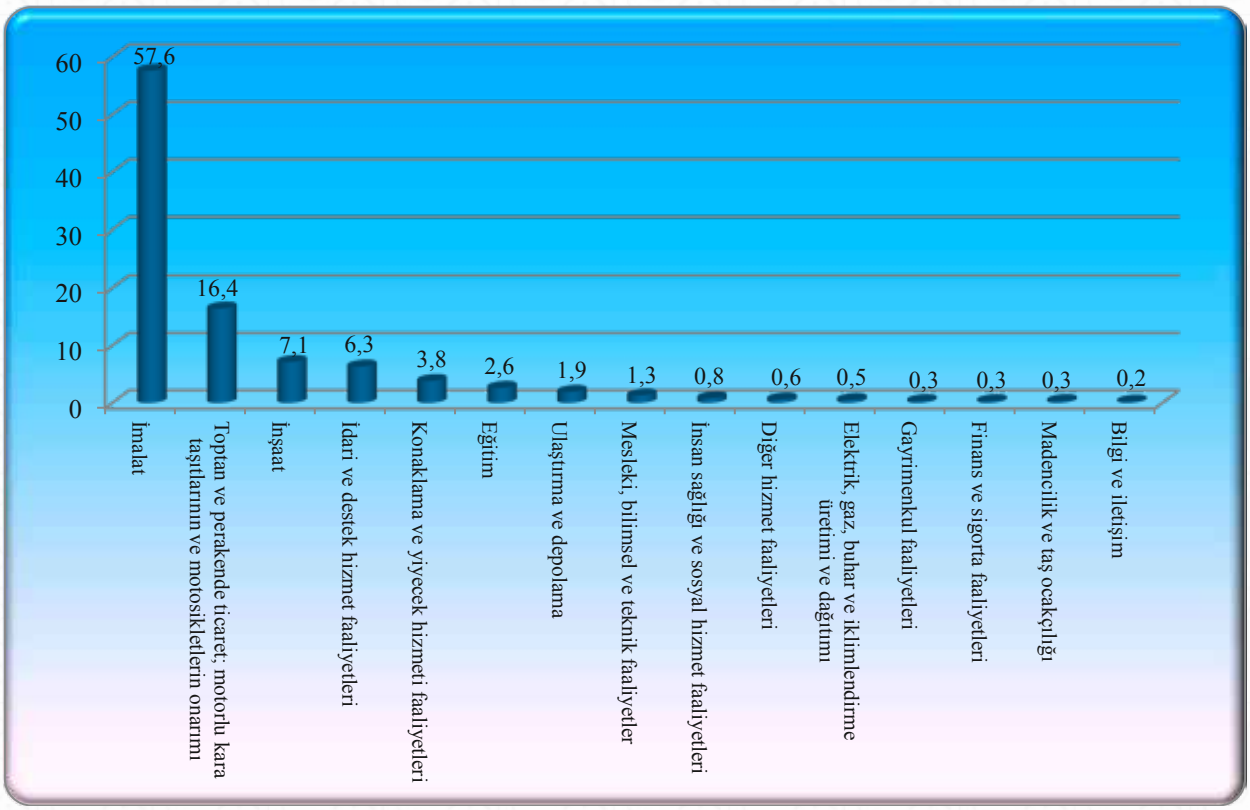

Kaynak: İl İPTA

Anket uygulanan işyerlerinde açık iş oranı16 % 3,4'dür. Açık iş oranı itibariyle önde gelen sektör gayrimenkul faaliyetleri sektörüdür. Sektörde açık iş oranı % 11,3'dür.

[15] Açık iş yeni yaratılmış, dolu olmayan veya yakında boşalacak bir pozisyon olarak tanımlanır. İşveren, bu pozisyon için, kurum dışından uygun bir aday bulmak amacıyla aktif olarak adım atmaktadır ve daha fazla adım atmaya da hazırdır; ve bu pozisyonu ya hemen ya da yakın bir gelecekte doldurmayı planlamaktadır. İşgücü talep araştırması kapsamında işyerleri ziyaret edildiğinde mevcut olan açık işler derlenmiştir.

[16] Açık iş oranı (AİO) açık olan toplam pozisyonların oranını ölçer ve şu şekilde ifade edilir:

AİO = Açık İşlerin Sayısı / (Mevcut Çalışanların Sayısı + Açık İşlerin Sayısı) * 100.

Grafik 32. Sektörlere Göre Açık İş Oranları, %, 2012

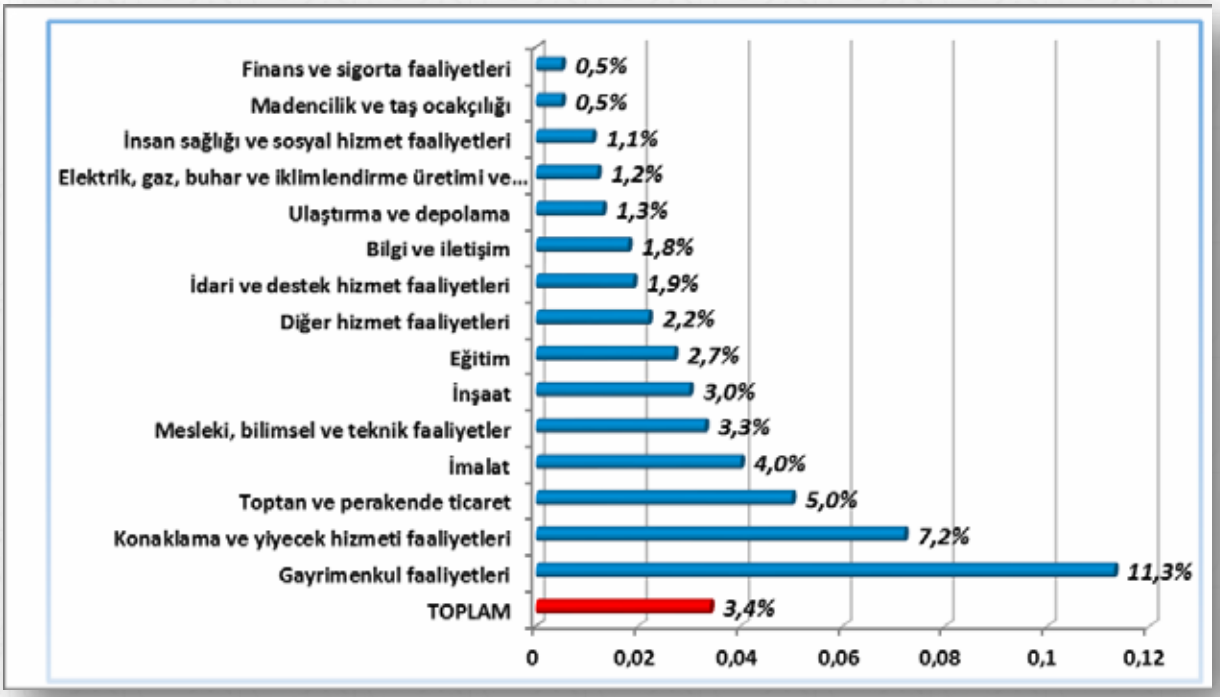

Kaynak: İl İPTA

İlde açık iş oranı % 3,4 olan Türkiye toplamına çok yakındır (% 3,3) . İlde açık iş oranı itibariyle ilk sırada yer alan gayrimenkul faaliyetleri sektöründe17 Türkiye açık iş oranı % 5,7'dir.konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe açık iş oranı ilde % 7,2 iken bu oran Türkiye genelinde % 3,7 civarındadır İmalat sektöründeki açık iş oranı ilde % 4,0 iken Türkiye'de % 5, ilde % 5 olan ticaret sektörü açık iş oranı Türkiye'de % 3,8'dir.

Ana meslek grupları itibariyle en fazla ihtiyaç duyulan meslek grubu % 32 ile sanatkar ve ilgili işlerde çalışanlardır. Bu ana meslek grubunu % 29 ile nitelik gerektirmeyen meslekler ve % 15 ile tesis ve makine operatörleri takip etmektedir.

[17] Örneğin Gayrimenkul faaliyetleri sektöründeki açık işlerin toplam açık işler içerisindeki payı yüzde 0,3'tür. Ayrıca Gayrimenkul faaliyetleri sektöründeki çalışanların toplam çalışanlar içerisindeki payı yüzde 0,09'dur. Diğer taraftan, imalat sektöründeki açık işlerin toplam açık işler içerisindeki payı yüzde 57,6 ve imalat sektöründeki çalışanların Kayseri genelindeki çalışanlar içerisindeki payı yüzde 48,6'dır.

Grafik 33. Ana meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Dağılımı, %, 2012

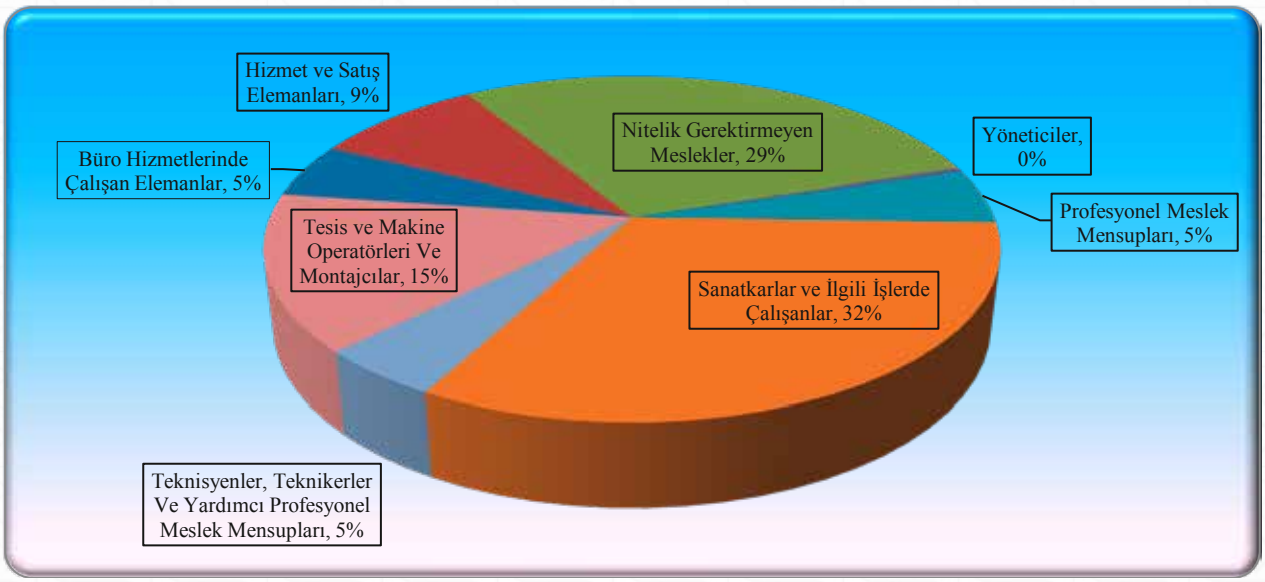

Kaynak: İl İPTA

Ana mesleklere göre açık işlerin dağılımı işyeri büyüklüklerine göre farklılaşmaktadır. Örneğin imalat sektöründeki eleman ihtiyacının % 60'ı 50 ve üzeri çalışanı olan işyerlerindedir. Buna karşın konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri alanındaki ihtiyacın % 74,5'i 10-49 çalışanı olan işyerlerindendir.
Ana meslek grupları itibariyle Türkiye'de ve Kayseri de açık iş oranının en yüksek olduğu ana meslek grubu sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlardır. Bu oran Türkiye de % 7,2 iken ilde % 4,07 dir.

Grafik 34. Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranları, %, 2012

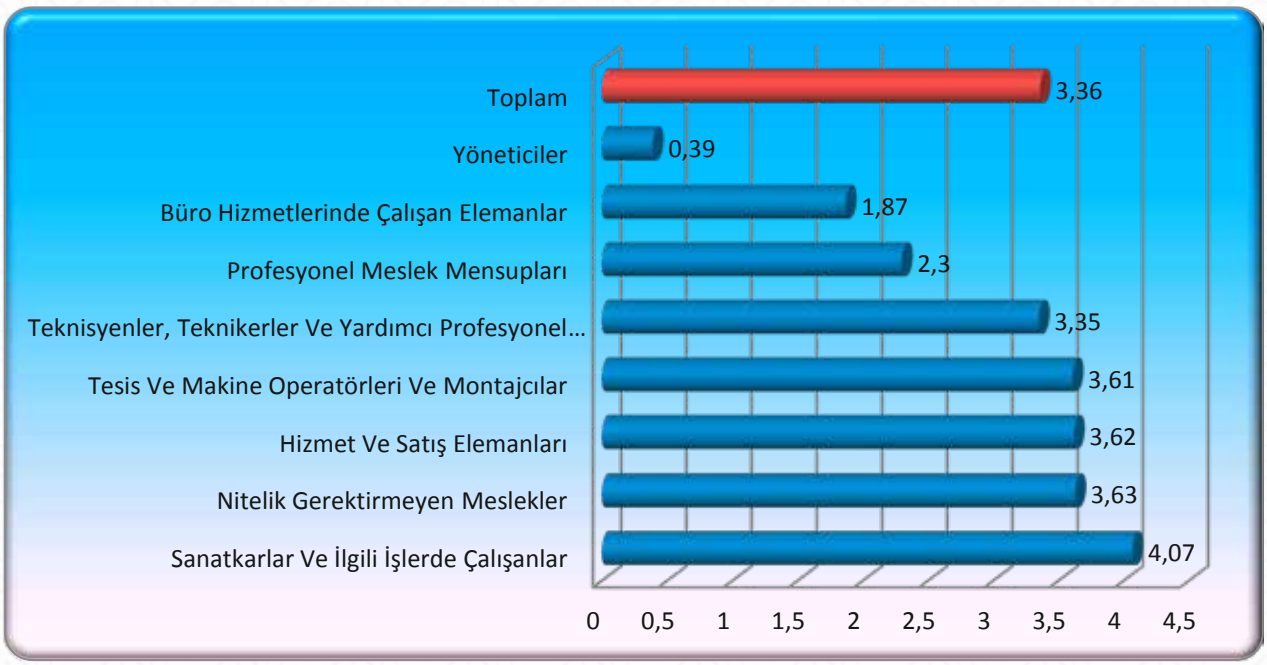

Kaynak: İl İPTA

Meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu meslek % 23,1 le beden işçisi (genel) dir18. İkinci sırada ise % 5,3 ile argon kaynakçısı (tığ kaynakçısı) ve her iki mesleğe olan ihtiyaç arasında çok büyük fark vardır. En çok talep edilen meslekler sıralamasında ilk on meslekte yer alan diğerleri arasında ise fark minimum düzeydedir ve bu meslekleri % 3,8 ile metal mamuller montaj işçisi, % 3,6 ile mobilya döşemecisi, % 2,7 ile mobilya imalatçısı % 2,6 ile çağrı merkezi görevlisi19, % 2,1 ile elektrikçi (diğer), % 2 ile pres tezgahı operatörü, % 1,9 ile iplikçi, % 1,8 ile garson, % 1,6 ile satış elemanı takip etmektedir. Açık iş sayısının en yüksek olduğu ilk on meslek toplam açık işlerin % 50,5'ini oluşturmaktadır.

Tablo 27. En fazla Açık İş Belirtilen İlk On Mesleğin Toplam Açık İş İçindeki Oranı, %

Beden İşçisi (Genel)	23,14
Argon Kaynakçısı (Tığ Kaynakçısı)	5,32
Metal Mamuller Montaj İşçisi	3,75
Mobilya Döşemecisi	3,6
Mobilya İmalatçısı/Mobilyacı (Ahşap)	2,7
Çağrı Merkezi Görevlisi	2,6
Elektrikçi (Diğer)	2,12
Pres Tezgahı Operatörü	2
İplikçi (Ring/vater/vargel)	1,88
Garson (Servis Elemanı)	1,79
Satış Elemanı (Tanıtım)	1,63
Toplam	50,53

Kaynak: İl İPTA

Açık işlerde istenen eğitim düzeyinde en çok dikkat çeken husus genelde herhangi bir eğitim düzeyinin istenmemiş olmasıdır. İşverenlerin çoğu talep edilen eğitim düzeyine farketmez cevabını vermiştir.

Grafik 35. Açık İşler İçin İstenen Eğitim Düzeyleri, %, 2012

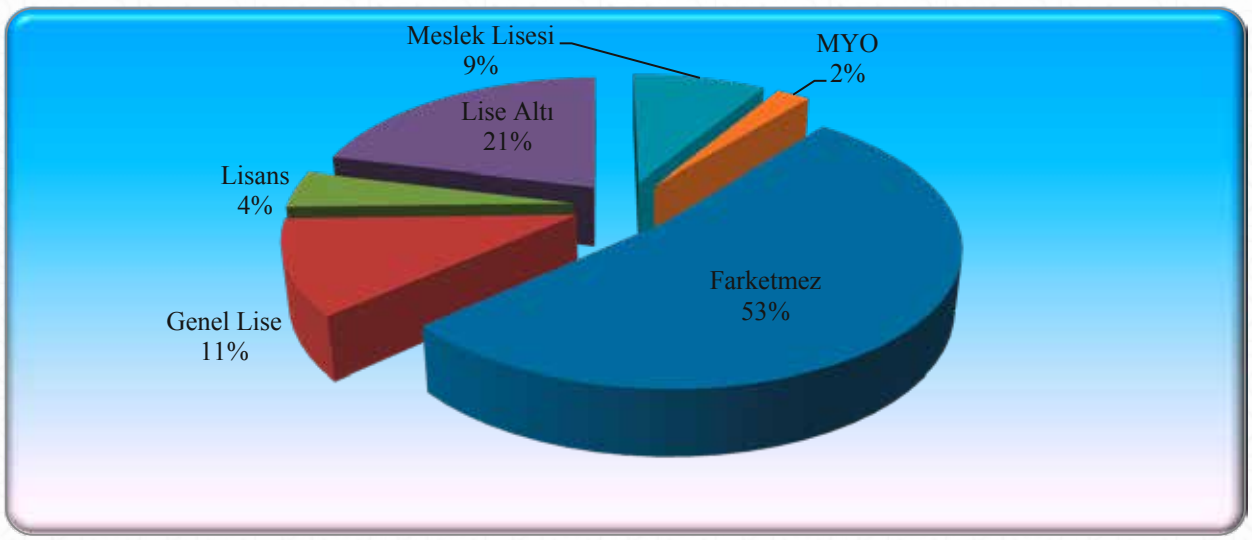

Kaynak: İl İPTA

[18] Bunun sebebi ise işverenlerin genel eğilimi temizlik, taşıma ve inşaat işlerine yönelik meslekleri tek bir kalem altında, beden işçisi olarak bildirmeleridir.

[19] Bu bir işyerinin talebinden kaynaklanmaktadır.

Bu durum kendini Türkiye sonucunda da göstermektedir. Türkiye sonucunda oran ilden daha düşük olmakla birlikte (% 36) yine ilk sırada eğitim düzeyi farketmez sonucu yer almaktadır. İkinci sırada hem ilde (% 21) hem de Türkiye'de (% 28) lise altı eğitim gelmektedir.

İlde tüm açık işlerde farketmez ve lise altı eğitim oranı % 74'dür. Genel lise % 11 ve mesleki eğitim düzeyi % 9 olurken, lisans eğitimi % 4, MYO % 2 oranında talep edilmektedir. Çıraklık eğitimi ve yüksek lisans eğitim seviyelerini talep eden hiç bir işyeri olmamıştır. Türkiye sonucunda da meslek lisesi mezunları, MYO mezunlarına tercih edilmektedir.

Açık işlerde ilk sırada bulunan beden işçisi (genel) belirli bir eğitim ve beceri gerektirmeyen bir meslektir. İkinci sırada yer alan argon kaynakçısı (tığ kaynakçısı) belirli bir eğitim ve beceri isteyen meslek olmasına rağmen bu iki meslek için de istenen eğitim düzeyinin farketmez olması dikkat çekicidir.

Beklendiği gibi meslek lisesi ve MYO mezunları az sayıda da olsa daha çok muhasebeci, banka gişe yetkilisi, mobilya imalatçısı, hemşire, harita teknikeri, inşaat teknikeri, fizik tedavi teknikeri, ön muhasebeci gibi mesleklerde yoğunlaşırken, lisans mezunları da diploması olmadan kesinlikle yapılamayacak olan inşaat, harita, gıda, tekstil mühendisi gibi mühendisliklerde yoğunlaşmıştır.

İşverenler tarafından en çok talep edilen beceri meslekte yeterli bilgiye sahip olmaktır. Bu beceriyi fiziki güç ve takım çalışmasına uygunluk takip etmektedir. İstenen diğer beceri sıralaması ise şu şekildedir; iletişim ve ifade, hesap, bilgisayar, sorun çözme, satış pazarlama, proje bazlı çalışma ve yabancı dil.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Temininde güçlük çekilen meslekler işverenlerin açık işlerini istedikleri meslek ve/veya becerilere sahip çalışanlarla dolduramamaları veya zorluk çekerek doldurmaları durumunu ifade eder. Talep araştırması kapsamında işverenlere 2012 yılı içerisinde bu durumda oldukları meslekler sorulmuştur. Ankete cevap veren işyerleri içinde en yüksek oranda eleman temininde güçlük çeken sektör Türkiye sonucunda olduğu gibi imalattır. Yalnız ilde imalat sektörü eleman bulmada Türkiye'den daha fazla zorluk çekmektedir. İmalat sektöründeki işyerlerinin % 48,6'sı eleman temininde güçlük çektiklerini ifade etmişlerdir. Türkiye'de bu oran % 34'dür.

İkinci sırada Türkiye ile paralel olarak ticaret sektörü (% 18,9) yer almaktadır. İlde üçüncü sırada (% 10,3) inşaat sektörü yer alırken, Türkiye sonucunda inşaat dördüncü sıradadır. Türkiye de üçüncü sırada konaklama ve yiyecek hizmetleri sektörü yer almaktadır.

Grafik 36. Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı, %, 2012

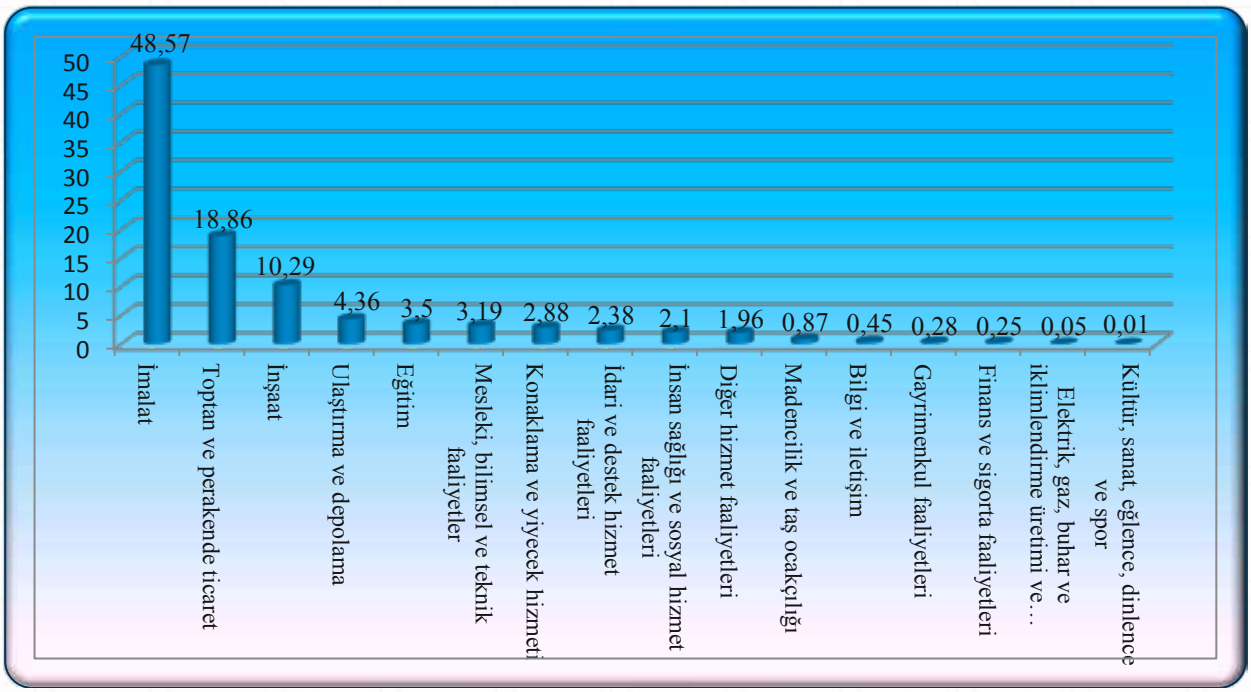

Kaynak: İl İPTA

Temininde en zorluk çekilen meslek % 12,65'le beden işçisi (genel) dir. Bu mesleği % 7,27 ile argon kaynakçısı takip etmektedir. Temininde en zorluk çekilen meslekler sıralamasında ilk on meslekte yer alan diğerleri arasında ise fark minimum düzeydedir ve % 2,5 ile elektrikçi, % 3,2 ile mobilya döşemecisi, % 3,1 ile mobilya imalatçısı, % 2,7 ile şoför–yük taşıma, % 2,2 pres tezgahı operatörü , % 3,4 ile metal mamuller montaj işçisi, % 2 ile iplikçi, % 1,8 ile terzi dir.
Teminde güçlükte işverenlerin büyük çoğunluğu istedikleri beceri ve niteliğe sahip eleman bulamadıklarını belirtmişlerdir. İkinci sırada elemanların yeterli iş tecrübesine sahip olmamaları, üçüncü sırada meslekte eleman bulunamaması gelmektedir.

İstenilen beceri ve niteliğe sahip olunmayan mesleklerin başında beden işçisi (genel), argon kaynakçısı, mobilya döşemecisi, mobilya imalatçısı ve pres tezgahı operatörü gelmektedir. Eleman bulunmayan mesleklerle, istenilen beceri ve niteliğe sahip olmayan meslekler paralellik göstermektedir.

Tablo 28. Eleman Bulunmayan Ve İstenen Beceri /Niteliğe Sahip Olunmayan İlk On Meslek, %

Meslek	Eleman Yok	Meslek	Beceriye/niteliğe sahip eleman yok
Beden İşçisi (Genel)	10,8	Beden İşçisi (Genel)	11,8
Argon Kaynakçısı (Tığ Kaynakçısı)	10	Argon Kaynakçısı (Tığ Kaynakçısı)	7,3
Mobilya Döşemecisi	3,9	Elektrikçi (Diğer)	5,5
Mobilya İmalatçısı/Mobilyacı (Ahşap)	3,6	Tır Şoförü	3,8
Pres Tezgahı Operatörü	3,1	Mobilya Döşemecisi	3,4
İplikçi (Ring/vater/vargel)	2,7	Mobilya İmalatçısı/Mobilyacı (Ahşap)	3,2
Metal Mamuller Montaj İşçisi	2,7	Şoför-Yük Taşıma	2,4
Hemşire	2,2	Garson (Servis Elemanı)	2,1
Elektrikçi (Diğer)	1,8	Sıhhi Tesisatçı	1,9
Mobilya Montaj İşçisi	1,6	Satış Elemanı (Tanıtım)	1,7
Genel Toplam	**100**	**Genel Toplam**	**100**

Kaynak: İl İPTA

Buna karşın iş tecrübesi istenen meslekler ile elemanın çalışma koşulları, iş ortamını beğenmediği ve önerilen ücretin az bulunduğu meslekler birbirinden farklıdır.

Tablo 29. Diğer nedenler

Meslek	İş tecrübesine sahip eleman yok	Meslek	Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi	Meslek	Önerilen ücretin az bulunması
Beden İşçisi (Genel)	11,6	Beden İşçisi (Genel)	23,6	Beden İşçisi (Genel)	32,5
Argon Kaynakçısı (Tığ Kaynakçısı)	5,5	Argon Kaynakçısı (Tığ Kaynakçısı)	5,1	İplikçi (Ring/vater/vargel)	10,5
Elektrikçi (Diğer)	4,9	İş Makineleri Operatörü	3,9	Kumaş Boyamacı	10,5
Şoför-Yük Taşıma	4,9	Satış Elemanı (Tanıtım)	3,9	Tekstil Terbiye İşçisi (Apre)	10,5
Metal Mamuller Montaj İşçisi	4,1	Şarküteri, Bakkal Ve Gıda Pazarları Satış Elemanı	3,9	Argon Kaynakçısı (Tığ Kaynakçısı)	3,7
Pres Tezgahı Operatörü	3,3	Dikiş Makinesi Operatörü-Kumaş	3,7	Temizlik Görevlisi	3,7
Tır Şoförü	3,1	Mobilya Döşemecisi	3,3	Terzi	3,1
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	2	Şoför-Yük Taşıma	3,3	Mobilya İmalatçısı/Mobilyacı (Ahşap)	2,6
Diğer Öğretmenler	1,9	Terzi	3,1	Ambalajcı (El İle)	2,1
Reyon Görevlisi	1,9	Beden İşçisi (İnşaat)	2,9	Çelik Kapı Montaj İşçisi	2,1
Genel toplam	**100**	**Genel toplam**	**100**	**Genel toplam**	**100**

Kaynak: İl İPTA

2012 YILINDA İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR

Araştırmanın uygulandığı tarihe kadar gerçekleşen sonuçlara göre Kayseri ili 10+ özel yerel birim işyerlerinde alınan eleman sayısı çıkartılan eleman sayısından fazladır. Gayrimenkul faaliyetleri, İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, Kültür sanat eğlence dinlence ve spor, Elektrik gaz buhar ve İklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Diğer hizmet faaliyetleri, Konaklama ve yiyecek hizmetleri faaliyetleri sektörlerinde net istihdam azalışı vardır. Bu sektörlerde çıkışlar girişlerden fazladır.

Net istihdam değişiminde lokomotif olan iki sektör Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler ve Madencilik ve taş ocakçılığı sektörleridir. En fazla çalışanı olan sektör konumundaki imalat sektöründeki istihdam değişimi Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektörünün altında kalmıştır. Mevsimsellik göz önünde bulundurulduğunda inşaat sektöründeki hareketlilik olağandır. Net istihdam değişiminin % 23'ü Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektöründe, % 22,9'u Madencilik ve taş ocakçılığı, % 9,1' i ise Ulaştırma ve depolama sektöründedir.

Grafik 37. Sektörlere Göre NİDO, %, 2012

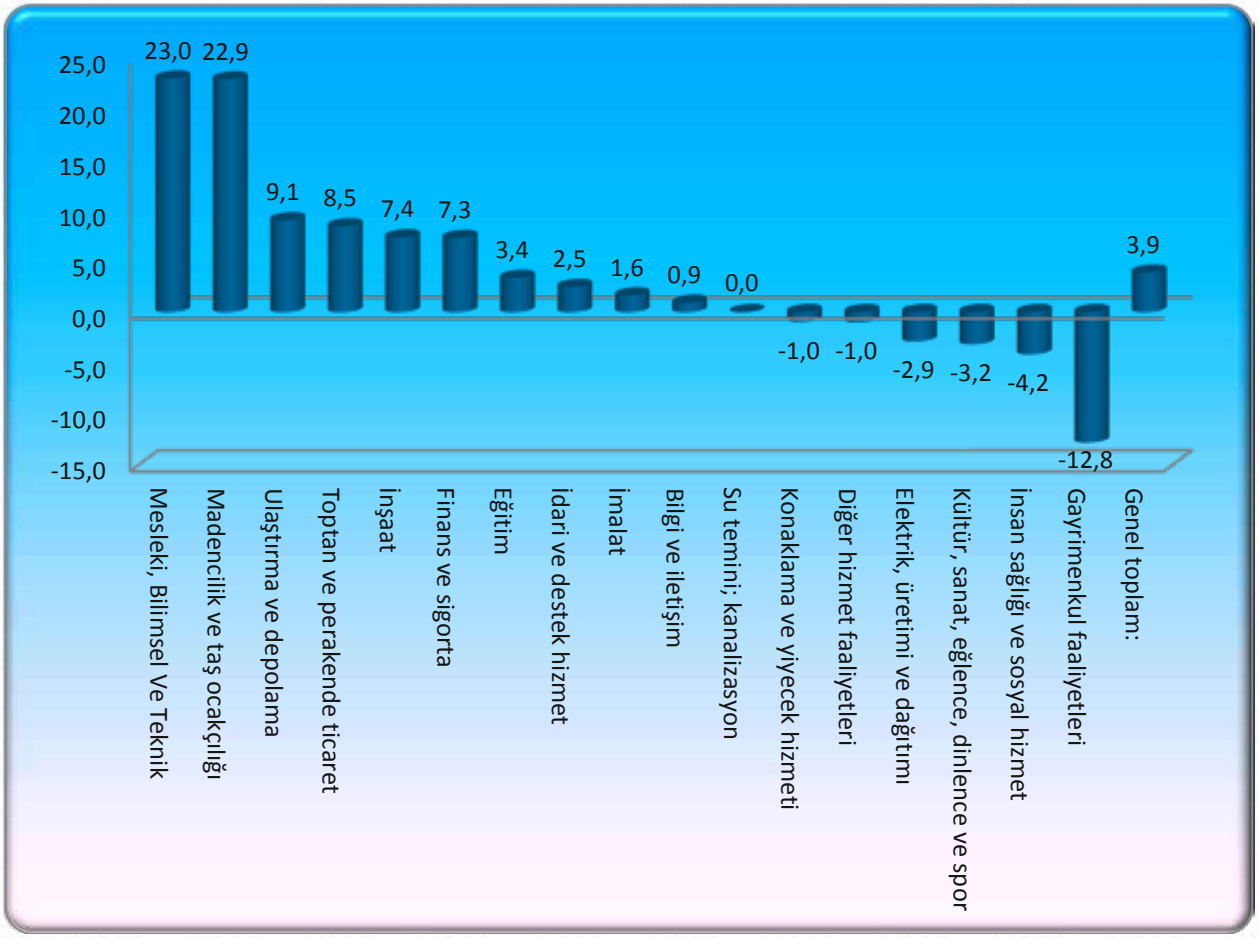

Kaynak: İl İPTA

Net istihdam değişim oranı da Türkiye'den farklıdır. Türkiye'de oranın en yüksek olduğu sektör % 13,7 ile konaklama ve yiyecek hizmet faaliyetlerindedir. Bu sektörü % 11 ile Kültür, Sanat Ve Eğlence Sektörü; % 10,6 ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri takip etmektedir. Buna karşın ilde net istihdam değişim oranının 20 en yüksek olduğu sektör % 26,4 ile İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri, ikinci olarak % 14 ile gayrimenkul faaliyetleri hizmetleridir. İstihdam değişiminde bu sektörleri % 6,1 Elektrik Gaz Buhar Üretim Ve Dağıtımı İle Bilgi Ve İletişim ve %5,2 ile Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörü takip etmektedir.

İlde net istihdam değişim oranı % 3,9 ile % 5,7 olan Türkiye net istihdam değişim oranının altındadır.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Gelecek istihdam beklentisi kısa (altı aylık) ve orta (bir yıllık) dönemler itibariyle ölçülmek istenmiştir. Gelecek istihdam beklentisinde ilde kısa ve orta dönem itibariyle sektörel dağılımda mevsimsel değişimler kendini göstermektedir. Araştırmaya cevap veren işyerleri itibariyle gelecek altı aylık dönemde en yüksek istihdam artışı bekleyen işyerleri İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründedir. Toplam istihdam artışı beklentisinin % 60,3'ü İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründedir. idari ve Destek Hizmet Faaliyetlerini % 26 ile İmalat sektörü takip etmektedir. Kısa dönemde istihdam artışı bekleyen üçüncü sektör ise % 9,8 ile Toptan Ve Perakende Ticaret sektöründe çalışan işletmelerdir. İstihdamın en büyük dördüncü sektörü olan İnşaat sektörü mevsimsellikten etkilenmekte ve 31 Aralık itibariyle sektörde net istihdam artışı çok düşük seviyededir. 31 Aralık itibariyle istihdam azalışı beklenen sektörler Madencilik Ve Taş Ocakçılığı Ve Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler sektörleridir.

Tablo

Sektör	31.Aralık.2012	30.Haziran.2013
Bilgi ve iletişim	0,0	0,1
Diğer hizmet faaliyetleri	1,0	0,2
Elektrik, gaz ve buhar üretim ve dağıtımı	1,8	0,8
Eğitim	1,5	0,8
Finans ve sigorta	0,3	0,1
Gayrimenkul faaliyetleri	0,3	0,1
Konaklama ve yiyecek hizmeti	1,0	0,0
Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor sektörü	0,0	0,0
Madencilik ve taş ocakçılığı	-2,1	0,5
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	-1,5	0,5
Toptan ve perakende ticaret	9,8	7,8
Ulaştırma ve depolama	1,2	1,1
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	60,3	41,5
İmalat	26,0	36,9
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	0,0	0,1
İnşaat	0,4	5,7
Toplam	100,0	100,0

Kaynak: İl İPTA

[20] Net İstihdam Değişim Oranı (NİDO) istihdam değişimini açıklar ve araştırmanın yapıldığı tarih itibariyle gerçekleşen ve 2012 sonuna kadar gerçekleşeceği tahmin edilen net istihdam değişiminin toplam çalışana oranını ifade eder.

Orta vadede yani 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle ilde en fazla istihdam artışı bekleyen sektör yine İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörüdür. Toplam istihdam artışının % 41,5'i İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründen kaynaklanmaktadır. İmalat sektöründe bu dönemde % 36,9'luk, Toptan Ve Perakende Ticaret Sektöründe ise % 7,8'lik bir istihdam artışı beklenmektedir. Mevsimsellik nedeni ile Aralık ayında net istihdam artışı beklemeyen inşaat sektöründe Haziran ayında % 5,7'lik bir istihdam artışı beklenmektedir. 30 Haziran itibariyle net istihdam azalışı bekleyen hiç bir sektör yoktur.
Türkiye'de orta vadede net istihdam artış beklentisinin % 25,8'i İmalat sektöründen; % 16,7'si İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetlerinden kaynaklanmaktadır.
31 Aralık 2012 tarihi itibariyle İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe % 26,4 olan NİDO, Mesleki Bilimsel ve Teknik Faaliyetlerde ise -5,5'dir. Kısa dönemde İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörü genişlemeyi hedeflerken, Mesleki Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektöründe yer alan işyerlerinde küçülme beklenmektedir. Lokomotif sektör olan İmalat sektöründeki net istihdam değişim oranı % 2,6 iken, Ticaret sektöründe % 4,4'dür.
30 Haziran itibariyle net istihdam değişim oranı % 7,1 dir. Orta vadede de en fazla büyüme bekleyen sektör yine İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörüdür. % 26,2 olan NİDO, konaklama ve yiyecek hizmeti sektöründe ise %-0,1'dir

Tablo 31. Sektörlere göre net istihdam değişim oranı, %

Sektör	31.Aralık.12	30.Haziran.13
Bilgi ve iletişim	0,0	1,4
Diğer hizmet faaliyetleri	5,2	1,7
Elektrik, gaz ve buhar üretim ve dağıtımı	6,1	3,8
Eğitim	2,4	1,8
Finans ve sigorta	0,7	0,5
Gayrimenkul faaliyetleri	14,0	11,6
Konaklama ve yiyecek hizmeti	2,9	-0,1
Madencilik ve taş ocakçılığı	-5,1	1,7
Mesleki,bilimsel ve teknik faaliyetler	-5,5	2,8
Toptan ve perakende ticaret	4,4	5,1
Ulaştırma ve depolama	1,2	1,4
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	26,4	26,2
İmalat	2,6	5,4
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	0,1	0,2
İnşaat	0,3	5,0
Toplam	**4,9**	**7,1**

Kaynak: İl İPTA

Araştırma sonuçlarına göre 2012 Aralık ayı itibariyle ilde net istihdam artış beklenti oranı % 4,9 iken, bu oran 2013 Haziran ayı itibariyle 2,2 puan artış göstererek 7,1'e yükselmiştir. Oran sektörlerin yapısı ve beklentilerine göre farklılıklar göstermektedir. Türkiye'de de aynı eğilim kendini göstermekte ve net istihdam beklenti oranı kısa vadede % 1,9 iken, orta vadede artarak 3,7'ye yükselmektedir.

SONUÇ

Kayseri İli İşgücü Piyasası Analizi raporunun temel yaklaşımı işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Bu doğrultuda ele alınacak temel husus işgücü arzı ve talebi arasındaki eşleşmeme, diğer bir ifade ile dengesizliktir. Dengesizliği ortaya çıkartabilmek için ilin işgücü arz ve talep yapılarının birlikte ele alınarak analiz edilmesi gerekmektedir.

Giriş bölümünde de açıklandığı gibi ilin işgücü piyasası arz yapısı ve arzı etkileyen değişkenler eldeki mevcut veriler kullanılarak analiz edilmiştir. Bu verilerin önemli bir kısmı il değil, İİBS2 bölümlenmesi doğrultusunda Kayseri, Sivas ve Yozgat illerini kapsayan TR72 bölgesine aittir. Arza yönelik ikinci kısıtlama ise bu verilerin önemli bölümünün 2011 yılına ait olması, bir kısmının ise daha eski tarihlere dayanmasıdır.

Talep boyutunun tespiti için özel bir araştırma düzenlenmesine rağmen bu araştırmanın da kısıtları mevcuttur. En önemli kısıt araştırmanın temelini oluşturan adres listesinden kaynaklanmaktadır. Adres listesi 2012 Nisan ayında güncelleştirilmesine ve araştırma 10+ çalışanı olan işyerlerini kapsayacak şekilde düzenlenmesine rağmen, 1-9 çalışanı olan işyerlerine ciddi oranda kayma ile karşılaşılmıştır. 10+ işyerlerinden 1-9'a kayma, 10 kişiden az çalışanı olan işyerlerinin de büyüme olasılığının olduğunu ortaya koymaktadır, fakat bu olasılığı ölçebilecek veri seti mevcut değildir.

Diğer bir önemli kısıt ise Türk işgücü piyasasının yapılanmasından kaynaklanmaktadır. Türkiye'de kayıt dışı çalışma oranı çok yüksektir. Bu durum kendini TR72 bölgesinde de göstermektedir. Bölgede tarım dışı sektörlerde kayıt dışı çalışma oranı % 31,7'dir. Bu oran kadınlarda % 44'e çıkmaktadır. İşverenlerin çalışanlarına yönelik araştırmalarda sadece kayıtlı elemanlarını bildirdiği, kayıt dışı çalışanlarına dair bir bilgi vermedikleri bilinen bir olgudur.

Araştırmanın diğer bir kısıt da işverenlerden mesleklere ilişkin yeterli bilgiyi ayrıntılı almada problem yaşanmasıdır. Bu durum özellikle kendini beden işçiliği mesleğinde yoğun olarak hissettirmektedir. İşverenlerin genel eğilimi temizlik, taşıma ve inşaat işlerine yönelik meslekleri tek bir kalem altında, beden işçisi olarak bildirmeleridir. Mesleklere yönelik diğer bir kısıt da Meslekler Sözlüğünde bazı mesleklerin tanımlanmasındaki eksikliklerdir. Bazı Meslekler Sözlüğünde yer almamaktadır.

Tüm bu kısıtlara rağmen gerçekleştirilen Talep Araştırması bu güne kadar tüm iller itibariyle karşılaştırmaya imkan sağlayacak şekilde standartlaştırılmış bir araştırmadır ve zengin bir bilgi tabanına sahiptir.

Kayseri ili sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında 81 il içinde 17.sıradadır. Çalışabilir yaştaki nüfusun eğitim seviyesi Türkiye ortalamasına yakındır. Çalışabilir yaştaki nüfusun ağırlıklı kısmını (% 49,4) lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Kadınlar arasında özellikle diplomasızlık durumu erkeklere göre çok daha yaygındır. Okur yazar olmayan nüfusun % 78,5'i kadındır.

Tarım sektöründe yaşanan çözülme bölgede de kendini etkin olarak göstermekte ve toplam istihdam oranının azalmasına yol açmaktadır. Tarım dışı çalışan sayısında ise iyileşme görülmektedir. 2011 yılında 2005 yılına göre tarım dışı sektörlerde çalışan sayısındaki artış % 8,3'dür. Tarım dışı sektörlerde çalışan kadınlarda çok yüksek istihdam artışı yaşanmaktadır.

Tablo 32. Yıllara gör tarım ve tarımdışı istihdam artışı, TR72, bin kişi, 2005-2011

	2011			2005			Artış		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
Toplam istihdam	525	218	743	473	119	592	11	83,2	25,5
Tarım istihdamı	155	143	298	105	76	181	47,6	88,2	64,6
Tarım dışı istihdam	370	75	445	368	43	411	0,5	74,4	8,3

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölge istihdamının % 25'i sanayi sektöründedir. Bölge sanayisi nitelikli elemana ihtiyaç duymaktadır. Sanayi sektöründe çalışanların % 32'sini lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Sanayi sektöründe çalışanların % 32,5'i lise ve dengi okul mezunu, % 16,5'i de yüksek okul mezunudur.

Bölgede istihdam oranı ve işsizlik oranı artmaktadır. İşsizlik oranı 2010 yılı itibariyle % 14,1'dir. Bu oran ile en yüksek işsizlik oranına sahip 10. ildir. İşgücüne katılım oranı % 44'dür. İstihdam oranı % 37,8 ile % 43 olan Türkiye ortalamasının altındadır. En yüksek işsizlik oranı hem erkeklerde hem de kadınlarda 20-24 yaş grubundadır. Bu yaş grubunda % 22,6 olan işsizlik oranı, erkeklerde % 22,8, kadınlarda ise % 22,2'dir. Bölgedeki en yüksek işsizlik oranı da 20-24 yaş grubu erkeklerdeki işsizlik oranıdır. 20-24 yaş grubunu % 11,4 ile 25-34 yaş grubu takip etmektedir. Bu grupta erkeklerde işsizlik oranı % 8,7 kadınlarda ise % 18,6 olarak hesaplanmıştır.

Eğitim düzeyi kadınların işgücü piyasasına girişlerini erkeklerden daha fazla etkilemektedir. Yüksek eğitimli kadınlarda % 21,4 olan işsizlik oranı erkeklerde % 10,4'dür. Lise altı eğitimli işsizlerin yarısını kadınlar oluştururken, yüksek eğitimli işsizlerin üçte ikisini kadınlar oluşturmaktadır. İlk kez iş arayan kadınların işsizlik süreleri de erkeklerden daha uzundur. Tüm bu göstergeler bölgede kadınlarda eğitimli, ilk kez işgücü piyasasına giren ve uzun süredir işsiz profili varlığını ortaya koymaktadır.

İŞKUR'a kayıtlı işsizler incelendiğinde aynı yapının Kayseri ili kayıtlı işsizleri için de geçerli olduğu görülmektedir. 2012 yılında en fazla kayıtlı işsiz 25-29 yaş grubundadır. Kayıtlı işsizlerin % 23,8'i bu yaş grubundadır. İşsizlerin üçte ikiye yakını da 20-34 yaş grubundadır.

Kayıtlı işsizlerin dağılımında lise mezunlarının payı Türkiye ortalamasından yüksektir.. Kayıtlı işsizlerin % 23 'ü yüksek eğitimlidir. Kayıtlı işsiz istatistikleri ilde de bölge işsizlik yapısına benzer bir yapıyı ortaya koymaktadır. Bu istatistiklerde de eğitim seviyesi yükseldikçe kadınların işgücü piyasasına girmeleri artmaktadır. Lise altı eğitimli kayıtlı kadın işsizler toplam lise altı eğitimli kayıtlı işsizlerin % 29,3'ünü oluştururken, yüksek eğitimlilerde bu oran % 50'ye yükselmektedir.

Grafik 38. Kayıtlı işsiz içinde eğitim düzeyine göre kadın payı, %, 2012

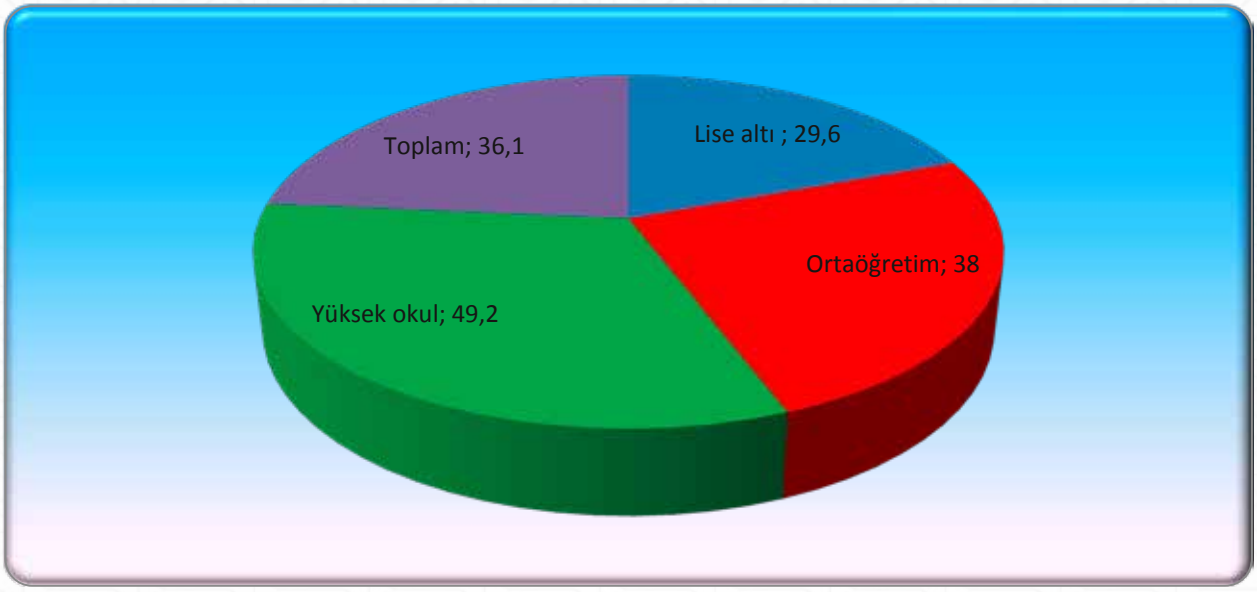

Kaynak: İŞKUR

Talep araştırması sonuçlarına göre toplam çalışanların sadece % 13,3'ü kadındır ve bu oran % 25 olan Türkiye ortalamasının altındadır.

Kadın çalışanların görece olarak ağırlıklı çalıştıkları sektörler Türkiye ile aynı eğilimi göstermektedir. Hem Kayseri'de hem de Türkiye'de kadınların biraz daha ağırlık kazandıkları sektörlerdeki işyerlerinin toplam işyerleri içindeki payları da çok azdır.

Erkek ağırlıklı olmasına rağmen kadın çalışanların dörtte birini istihdam eden bir sektör vardır; imalat. İmalat sektöründeki kadın çalışanların meslekleri, belirli bir eğitim düzeyinden ziyade, belirli beceri isteyen mesleklerdir.

Araştırma sonuçlarına göre kadınların erkeklere göre hakim oldukları sektör insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörüdür.

İlde açık işlerin karşılanma oranı, diğer bir ifade ile işe yerleştirme oranı % 68,5'dir. Bu oran özel sektörde % 89,5'tir. İŞKUR istatistiklerine göre toplam işe yerleştirmelerin fazla olduğu yaş grubu % 24 ile 20 -24 yaş aralığındadır. Yaş arttıkça işe yerleştirme oranları da azalmaktadır.

Hedef, istihdamın artırılması ise istatistikler kadın istihdamını artırmadan bu hedefe ulaşmanın mümkün olmadığını göstermektedir. Bunun için de kadın eğitim seviyesinin artırılması ve düşük eğitim seviyesine sahip kadınların da istihdamına yönelik teşviklerin ve girişimcilik programlarının geliştirilmesi gerekliliktir. Kayseri'de İŞKUR'a kayıtlı kadın işsizlerin üçte biri lise altı eğitimlidir. Bu kişilerin istihdamda yer alabilmeleri işverenin istediği mesleki becerilere sahip olacak şekilde eğitilmelerine bağlıdır.

Talep boyutu itibariyle, araştırma sonuçlarına göre Kayseri ilinde 10+ özel sektör yerel birim işyerlerinde çalışanlar sayısına göre lokomotif sektörün imalat sektörü olması sonucu en fazla açık iş ve temininde güçlük çekilen meslek de imalat sektöründedir.

Buna karşılık açık iş oranları itibariyle önde gelen sektör gayrimenkul faaliyetleri sektörüdür. Sektörde açık iş oranı, sektördeki çalışanların yaklaşık onda biri kadardır. Sektörde çalışan sayısının çok az olması (sadece binde 9) ekonomide bu oranın önemini henüz hissettirmese de sektörün gelişimi ile birlikte bu yöndeki talep kendini etkin olarak hissettirecektir.

En fazla çalışana sahip sektörlerin açık iş oranları düşüktür. İmalat sektöründe açık iş oranı % 4, ticaret sektöründe % 5, ulaştırma sektöründe % 1,3, inşaat sektöründe de % 3'dür. Toplamda % 3,4 olan açık iş oranı, 50 ve daha fazla çalışanı olan işyerlerinde % 2,3'e inmektedir.

Ana meslek grupları itibariyle en yüksek açık iş oranının olduğu grup, sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar grubudur. İkinci olarak nitelik gerektirmeyen meslekler üçüncü sırada ise hizmet ve satış elemanları grubu yer almaktadır. Açık iş oranı yüksek mesleklerin büyüme potansiyeli taşıdığını söylemek mümkündür.

Meslekler itibariyle de açık işin en fazla olduğu meslek beden işçisinden sonra argon kaynakçısı (tığ kaynakçısı) dır. Bu meslekleri metal mamuller montaj işçisi ve mobilya döşemecisi takip etmektedir. Temininde en zorluk çekilen meslek % 11,8 ile beden işçisidir. Bu mesleği de yine % 6,3 ile argon kaynakçısı takip etmektedir.

İlde açık işlerde işverenlerin aradıkları elemanlarda istenilen eğitim düzeyine verdikleri "farketmez" cevabı dikkat çekicidir. Açık işlerde ikinci ve üçüncü sıradaki meslekler argon kaynakçılığı ve metal mamuller montaj işçiliği gibi belirli bir eğitim ve beceri isteyen meslekler olmasına rağmen bu meslekler için de istenen eğitim düzeyi sorusuna verilen cevap "farketmez" olmuştur. Bunun arkasında işverenlerin aradıkları elemanlarda eğitim düzeyinden çok meslekte yeterli bilgiye sahip olmalarını istemeleri etkendir.

Temininde güçlük çekilen mesleklerin bulunmama nedenleri sıralaması da bu görüşü teyit etmektedir. İşverenlerin büyük çoğunluğu istedikleri beceri ve niteliğe sahip eleman bulamadıklarını belirtmişlerdir. İkinci sırada elemanların yeterli iş tecrübesine sahip olmamaları, üçüncü sırada meslekte eleman bulunamaması gelmektedir. İstenilen beceri ve niteliğe sahip olunmayan mesleklerin başında yine argon kaynakçılığı ve metal mamuller montaj işçiliği gelmektedir.

Sadece ilk iki meslekte değil, ilk onda yer alan açık işlerle temininde güçlük çekilen meslekler arasında da büyük bir paralellik vardır. Aynı paralellik istenilen beceri ve niteliğe sahip olunmayan mesleklerde de görülmektedir. Becerilerin geliştirilerek işverenlerin istekleri doğrultusunda açık işlerin karşılanması bu mesleklere ve yukarıda belirtilen meslek gruplarına yönelik eğitim programlarını öncelikli hale getirmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre işletmelerin gelecek beklentileri olumludur. Gerek kısa dönem (altı ay), gerekse orta dönem (on iki ay) itibariyle en çok net istihdam artışı beklenen sektör idari ve destek hizmetleri ve imalat sektörüdür. Gerek gelecek istihdam artışının imalat sektörü ağırlıklı olması, gerekse açık iş ve temininde güçlük çekilen mesleklerin imalat sektöründe olması, bu sektörde emek arzı ile emek talebi arasında bir dengesizlik olduğunu ve bu dengesizliği giderebilmek için de ihtiyaca göre eğitim programlarının düzenlenmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Sanayi sektörünün ihtiyaç duyduğu nitelikli ara kademe insan gücünün yetiştirilmesi, ekonomik kalkınmanın hızlandırılmasına katkı sağlanması amacıyla; dar meslek alanları yerine geniş tabanlı sektörel eğitimin verildiği, modüler yapıyla esneklik özelliğine sahip ve çalışma yaşamının ihtiyaçlarına cevap verebilen bir mesleki ve teknik eğitim sistemi hedeflenmelidir.

Verilecek eğitimlerin gerçekten nitelikli olması, işletmelerin ihtiyaç duyduğu becerileri kazandırması ve istihdam garantili olması gerekir. Bu amaçla verilecek eğitimlerin biçim ve içerik açısından belirlenmesi noktasında mesleki eğitim uzmanlarının yanı sıra ilgili alanlardan işveren temsilcilerinin görüşlerinin alınması çok önemlidir.

İlde dikkat çeken diğer bir husus da özellikle bazı sektörlerde görülen yüksek işe giriş ve çıkışlardır. Bu yüksek devinim ilde yüksek bir kayıtdışı istihdamın olduğuna dair kanaat oluşturmaktadır. Hem kayıtdışılığın önlenmesinde hem de devinimin işletme ve ekonomide sebep olduğu üretim kayıplarının, elemanları tekrar eğitme maliyetlerinin azaltılmasında da İŞKUR'a görev düşmektedir. İşletmelerin eleman alımlarında İŞKUR'u daha fazla kullanmaları için oluşturulmuş olan teşvik sistemlerini işverenlere daha etkili yollarla anlatmak ve işe yerleştirilen elemanların takibini daha etkin yapmak İŞKUR personeline düşen görevlerdir.

KAYNAKÇA

Ekonomi Bakanlığı İstatistikleri
İŞKUR, İstatistik Yıllıkları
Kalkınma Bakanlığı İstatistikleri
MEB, İstatistik Yıllıkları
SGK, Aylık İstatistik Bülteni
TOBB İstatistikleri
TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus İstatistikleri
TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri

EKLER

Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu

Türkiye İşgücü Piyasası İhtiyaç Analizi

(İŞLETME SORU FORMU)

Sayın İşletme Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümüne yönelik işgücü yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçları belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır

Gizlilik

Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden gizli olanlar idari, adli ve askeri hiçbir organı, makam, merci veya kişiye verilmez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.

Kapsam

Bu anket, İlimizdeki işletmelerden/girişimlerden olasılıklı örnekleme yöntemiyle seçilen işletmeler/girişimleri kapsamaktadır.

Soru formunun, İşletme/İşyeri sahibi veya ortakları, müdür bulunan işletmelerde İnsan Kaynakları, Personel, İşletme veya Muhasebe Müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir.

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda ankete katılarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

FORM NO : |_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|_|

ADRES BİLGİLERİ

İL :

İLÇE :

BUCAK :

KÖY :

MAHALLE :

CADDE/SOKAK :

DIŞ KAPI NO :

İÇ KAPI NO :

TELEFON/FAKS/e-MAİL : ...../...../..... @

Formu Dolduran İşletme Yetkilisinin

Adı ve Soyadı : Ünvanı :

Tarih : Telefonu :

E-posta : @ İmzası :

	Anketör	Kontrolör	Veri Giriş Personeli
Adı ve Soyadı	:...../.....		/.....
Tarih ve İmza	: /	/	/

BİLGİ İÇİN BAŞVURULABİLECEK ADRES TELEFON VE FAKS NUMARALARI

İL MÜDÜRLÜĞÜ	ADRES	TELEFON	FAKS	E-POSTA

BÖLÜM I - İŞLETME BİLGİLERİ

1. İşletmenin yasal ünvanı:.....

2. İşletme kaç yıldır faaliyet göstermektedir?

..... Yıl

3. İşletmede mevsimlik çalışılıyor mu?

1 ☐ Evet 2 ☐ Hayır ⟶ **Soru 5'e geçiniz.**

4. Mevsimlik çalışılan ayları belirtiniz.

1 ☐	Ocak	4 ☐	Nisan	7 ☐	Temmuz	10 ☐	Ekim
2 ☐	Şubat	5 ☐	Mayıs	8 ☐	Ağustos	11 ☐	Kasım
3 ☐	Mart	6 ☐	Haziran	9 ☐	Eylül	12 ☐	Aralık

5.İşletmenin tüm faaliyetlerini işaretleyiniz. (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

01 Madencilik ve Taşocakçılığı ☐	02 İmalat ☐	03 Elektrik, Gaz, Buhar,İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı ☐
04 Su temini,Kanalizasyonu,Atık Yönetimi ve İyileştirme faaliyetleri ☐	05 İnşaat ☐	06 Motorlu Taşıtlar ve Motorsikletlerin satışı, Bakımı ve Onarımı ☐
07 Toptan ticaret ☐	08 Perakende Ticaret (motorlu kara taşıtları ve motorsikletler hariç) ☐	09 Ulaştırma ve Depolama ☐
10 Konaklama ve Yiyecek Hizmet Faaliyetleri ☐	11 Bilgi ve İletişim ☐	12 Finans ve Sigorta Faaliyetleri ☐
13 Gayrimenkul faaliyetleri ☐	14 Mesleki,Bilimsel ve Teknik faaliyetler ☐	15 İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ☐
16 Eğitim ☐	17 İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmetler Faaliyeti ☐	18 Kültür,Sanat,Eğlence,Dinlence ve Spor ☐
19 Diğer Hizmet Faaliyetleri ☐		

6.a.İşletmenin ana faaliyetini açıkça yazınız.

İşletmenin ana faaliyetini yazarken; işyerinde üretilen ürün ya da hizmetin açıkça ifade edilmiş olmasına dikkat ediniz. Örneğin; imalat sektörü için giyim eşyası dışındaki tamamlanmış tekstil ürünleri imalatı, alüminyum üretimi, inşaat sektörü için; karayolları ve otoyolların inşaatı, su projeleri inşaatı, ticaret sektörü için; elektrikli ev eşyaları toptan ticareti gibi.

6.b. İşletmede üretilen ürün ya da hizmete birkaç örnek veriniz.

İşletmede üretilen ürün ya da hizmeti örneklendirirken açıkça ifade edilmiş olmasına dikkat ediniz. Örneğin; ana faaliyeti giyim eşyası dışındaki tamamlanmış tekstil ürünleri imalatı denildiğinde verilen örnekler; battaniye imalatı, perde imalatı, toz bezi imalatı, yıkı tulumu imalatı, mutfak havlusu imalatı; alüminyum üretimi denildiğinde; alüminyum alaşımları imalatı, yarı mamul alüminyum üretimi; karayolları ve otoyolların inşaatı denildiğinde, yolların asfaltlanması, yolların boyanması diğer işaretlemeler; su projeleri inşaatı denildiğinde; su yolları liman ve rıhtım işleri, kıyı düzenlemeleri, baraj ve bent inşaatı; elektrikli ev eşyaları toptan ticareti denildiğinde; radyo ve televizyon toptan ticareti, elektrikli sıtma cihazlarının toptan ticareti gibi olmalıdır.

NACE Rev.2 |_|_|_|_| NACE kodları İŞKUR İl Müdürlüğü tarafından verilecektir.

2

Bölüm II Mevcut İstihdam

S1- İşletmede çalışmakta olan mevcut personeli tiklan yaptıkları işlere göre sıralayınız?

Yapılan İş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	TMS kodu (bu kodu veri girişi esnasında kullanılacak olan program otomatik olarak verecektir.)	Toplam	Erkek	Kadın
01	02	03	04	05
	|_|_|_|_|_|_|_|			
	|_|_|_|_|_|_|_|			

Bölüm III -AÇIK İŞLER

S2- İşletmenizde/İşyerlerinizde referans döneminde (19 aralık 2011-19 Ocak 2012) eleman ihtiyacı duyduğunuz meslekleri ve her meslekte ihtiyaç duyulan eleman sayısını belirtiniz?

S2.01 Eleman İhtiyacı duymuyoruz ☐ ⟶ Soru 3'e geçiniz.

Eleman İhtiyacı Duyulan Meslekler	TMS kodu (bu kodu veri girişi esnasında kullanılacak olan program otomatik olarak verecektir.)	Eğitim düzeyi 1. Lise altı 2. Çıraklık eğitimi 3. Genel lise 4. Meslek lisesi 5. Meslek yüksekokulu 6.Lisans 7. Lisans üstü 8. Farketmez	* İkincil İhtiyacı 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve fizikselsel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (aritmetik becerisi) 4. Mesleğe ilişkin yeterli bilgi 5. Proje bilanlı çalışma 6.Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve bağımsız karar verme becerileri 8. Takım çalışması 9-Yabancı dil 10. İletişim ve ifade yeteneği 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	Toplam Açık İş Sayısı	İhtiyaç duyduğunuz elemanı şu anda herhangi bir yolla arıyor musunuz? 1-EVET 2- HAYIR	* Açık işlerinizi genellikle hangi yolla arıyorsunuz? 1. İŞKUR aracılığıyla 2. Gazete 3.Akraba-Eş Dost 4. Kariyer İnternet Sitelerı 5. Özel İstihdam Bürosu 1 2 3 4 5
02	03	04	05	06	07	08
	|_|_|_|_|_|_|_|	|_|		|_|_|	|_|	

BÖLÜM IV. ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

S4- Geçen 12 aylık sürede (2011 yılı içerisinde) eleman teminde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde teminde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

S4.01 Eleman teminde güçlük çektiğimiz meslek yok. ☐ ⟶ Soru 5'e geçiniz.

Eleman Teminde Güçlük Çekilen Meslekler	TMS kodu (bu kodu veri girişi esnasında kullanılacak olan program otomatik olarak verecektir.)	Teminindeki güçlük çekilen eleman sayısı	Teminde Güçlük çektiğiniz mesleği şu an karşılıdınız mı? 1-EVET 2- HAYIR 3-KISMEN	* Teminde Güçlük Çekilme Nedeni 1. Bu meslekte eleman bulunamaması 2. Gerekli Meslekl becerye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması 1 2 3 4 5
02	03	04	05	06
	|_|_|_|_|_|_|_|	|_|_|	|_|	

BÖLÜM V. SON 12 AY İÇİNDE İŞE GİRİŞ ÇIKIŞLAR

S5- Son 12 ay içerisinde (2011 yılı içerisinde) işletmenizde/işyerlerinizde eleman alımı yapıldı ise aşağıdaki tabloyu meslekler ayrımında doldurunuz?

S5.01 Son 12 ayda işyerlerine eleman alımı yapılmadı. ☐ → Soru 6'ya geçiniz.

Eleman Alınan Meslekler	TMS kodu (bu kodu veri girişi esnasında kullanılacak olan program otomatik olarak verecektir.)	Alınan Eleman Sayısı
02	03	04
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_

S6- Son 12 ay içerisinde (2011 yılı içerisinde) işletmenizde/işyerlerinizden eleman **çıktı / çıkarıldı** ise aşağıdaki tabloyu meslekler ayrımında doldurunuz?

S.6.01 Son 12 ayda işyerlerinden eleman çıkmadı / çıkarılmadı. ☐ → Soru 7'ye geçiniz.

Eleman Çıkan / Çıkarılan Meslekler	TMS kodu (bu kodu veri girişi esnasında kullanılacak olan program otomatik olarak verecektir.)	Çıkan / Çıkarılan Eleman Sayısı	Çıkma / Çıkarılma Nedeni* 1. Ekonomik/Mali 2. Geçici/Mevsimlik Çalışma 3. Çalışma Ahlak ve Disiplinine Uyumsuzluk 4. İşyeri Faaliyet Değişikliği 5. Çalışanın Kendi İstoği 6.Çalışanın Mesleki Becerı Eksikliği 7. İlgili Meslekte Elemana İhtiyaç Kalmaması 8.Diğer
			1 2 3 4 5 6 7 8
02	03	04	06
	|_|_|_|_|_|_|	|_|_|	
	|_|_|_|_|_|_|	|_|_|	

BÖLÜM VI. 12 AY SONRASINDA ÇALIŞAN SAYISINDA ÖNEMLİ DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

S7- 12 ay sonra (2012 yılı sonunda) işletmenizde/işyerlerinizde çalışan sayısında **artış olacağını** düşündüğünüz meslekleri ve bu meslekleri meydana gelecek sayısal değişimi belirtiniz?

S.7.1 12 ay sonra **artış olacağını** düşünmüyorum. ☐ → Soru 8'e geçiniz.

12 ay sonrasında işyerlerinizde çalışan sayısında önemli artış olacağını düşündüğünüz meslekler	TMS kodu (bu kodu veri girişi esnasında kullanılacak olan program otomatik olarak verecektir.)	Bu meslek grubunda olmasını beklediğiniz sayısal artışı belirtiniz.
02	03	04
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_

S8- 12 ay sonrasında (2012 yılı sonunda) işletmenizde/işyerlerinizde çalışan sayısında **azalış olacağını** düşündüğünüz meslekleri ve bu meslekleri meydana gelecek sayısal değişimi belirtiniz.

S8.1. 12 ay sonra **azalış olacağını** düşünmüyorum. ☐ BİTMİŞTİR.

12 ay sonrasında işyerlerinizde çalışan sayısında önemli azalış olacağını düşündüğünüz meslekler	TMS kodu (bu kodu veri girişi esnasında kullanılacak olan program otomatik olarak verecektir.)	Bu meslek grubunda olmasını beklediğiniz sayısal azalışı belirtiniz.
02	03	04
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_
_	_	_	_	_	_		_	_

Ek 2- Araştırma Yöntemi

İşgücü Piyasası Araştırmasında amaç, kapsam dahilindeki sektör bazında İl ve Türkiye tahmini vermektir. Örnek hacmi istenilen düzeyde tahmin üretilmesini sağlayacak kriterler dikkate alınarak ve % 25 cevapsızlık oranı ilave edilerek 66 ilde tamsayım 15 ilde örnekleme şeklinde belirlenmiştir. Geri kalan 66 ilde ise 10+işyerlerinde tam sayım uygulanmıştır. Kayseri ili de tam sayım uygulanan illerden bir tanesidir.

Amaç: Talep araştırmasının amacı işsizliğin indirgenmesi ve iller bazında sektörlere göre istihdam politikalarının oluşturulması için işverenlerin talep boyutunu tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.
Coğrafi kapsam: İlçe ve köyleri de kapsayacak şekilde tüm ildir.
Birim: İldeki 10 ve daha fazla kişi çalışanı olan yerel birim işyerleridir.
Yerel birim coğrafi olarak tanımlanan bir yerdeki mal ve hizmetlere ilişkin faaliyetleri ya da bunların bir kısmını yürüten bir girişim ya da girişimin bir parçasıdır. Yerel birim girişimin; merkez, büro, mağaza, büfe, fabrika, atölye, maden ocağı, şantiye, otel, lokanta, kafe, okul, hastane, depo gibi adresi coğrafi olarak tanımlanabilen bir yerdeki yerleşik olan bölümüdür. Bu yerde ekonomik faaliyet tek bir girişim için bir ya da daha çok kişinin tam gün ya da kısmi olarak çalışmasıyla yürütülür. Girişim merkezinin bulunduğu yer de bir yerel birimdir.
Çerçeve: TÜİK'in 2011 yılı İşyeri Kayıt Sistemi işyerleri listesini oluşturmuştur. Çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için işyeri cevapsızlık formu doldurulmuştur.
Sektörel kapsam: İktisadi faaliyetlerin sınıflamasında Avrupa Birliği Ekonomik Faaliyetler Sınıflaması NACE Rev.2 kullanılmış ve sınıflamada yer alan 21 ana sektörden 17'si kapsama dahil edilmiştir.

B	*Madencilik ve Taş ocakçılığı*
C	*İmalat*
D	*Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı*
E	*Su temini, Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri*
F	*İnşaat*
G	*Toptan ve Perakende Ticaret, Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı*
H	*Ulaştırma ve Depolama*
I	*Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri*
J	*Bilgi ve İletişim*
K	*Finans ve Sigorta Faaliyetleri*
L	*Gayrimenkul Faaliyetleri*
M	*Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler*
N	*İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri*
P	*Eğitim*
Q	*İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri*
R	*Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor*
S	*Diğer Hizmet Faaliyetleri*

Kapsanmayan sektörler

A	*Tarım, Ormancılık, Balıkçılık*
O	*Kamu Yönetimi ve Savunma, Zorunlu Sosyal Güvenlik*
T	*Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri*
U	*Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri*

Meslek sınıflaması: Mesleklerin tespitinde kullanılan sınıflama ISCO 2008'in Türkiye uyarlaması olan Türk Meslekler Sözlüğüdür.
Veri derleme yöntemi: İşgücü Piyasası Talep Araştırması (İPTA) alan uygulaması yüz yüze görüşme yöntemi ile 10 Eylül- 31 Ekim 2012 tarihleri arasında uygulanmıştır.
Cevapsızlık düzeltmesi: Alan uygulaması sırasında alanda kapanan, faaliyeti kapsam dışına çıkan, mükerrer olan ve referans yılında faaliyette bulunmayan birimler kapsam dışında değerlendirilmiş, birimin cevap vermeyi reddetmesi, alanda bulunamaması, el değiştirmesi gibi cevapsızlık durumunun oluşması halinde cevapsızlık düzeltmesi yapılmıştır. Bu yolla değişkenler bazında elde edilen sonuçların cevapsızlık nedeniyle ortaya çıkacak yanlılık etkileri giderilmiştir. Cevapsızlık düzeltmesi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır.
R®= cevapsızlık düzeltmesi
R®=seçilmiş uygun birim sayısı (kapsam dışı birimler hariç) / cevaplı birim sayısıdır.

Tamsayım Yapılan İllerin Adı	10+ İşyeri Sayısı
Balıkesir	1.585
Manisa	1.582
Tekirdağ	1.545
Hatay	1.416
Aydın	1.370
Şanlıurfa	1.342
Kahramanmaraş	1.327
Eskişehir	1.282
Sakarya	1.250
Malatya	1.070
Afyonkarahisar	995
Elazığ	974
Ordu	962
Kütahya	890
Erzurum	856
Van	850
Zonguldak	832
Sivas	804
Çorum	802
Çanakkale	753
Düzce	736
Uşak	691
Giresun	687
Mardin	677
Osmaniye	671
Adıyaman	644
Batman	641
Rize	607
Aksaray	602
Nevşehir	559
Edirne	517
Isparta	505
Kırklareli	485
Kastamonu	481
Yozgat	475
Amasya	445
Niğde	423
Bolu	406
Karaman	393
Yalova	386
Burdur	364
Şırnak	345
Bartın	303
Karabük	299
Bilecik	291
Bingöl	281
Sinop	280
Erzincan	278
Kırşehir	260
Artvin	244
Kırıkkale	240
Siirt	233
Bitlis	216
Ağrı	213
Çankırı	212
Muş	192
Kars	177
Iğdır	162
Gümüşhane	127
Kilis	119
Hakkari	117
Tunceli	93
Bayburt	77
Ardahan	57
Tamsayım Toplamı	**38.698**

Örnekleme Yapılan İllerin Adı	10+ Örneklem İşyeri Sayısı
Adana	1.677
Ankara	1.982
Antalya	1.745
Bursa	1.838
Denizli	1.507
Diyarbakır	1.422
Gaziantep	1.472
İstanbul	2.132
İzmir	1.881
Kayseri	1.440
Kocaeli	1.737
Konya	1.658
Mersin	1.572
Muğla	1.478
Trabzon	1.393
Örneklem Toplam	**24.934**
Tokat (Pilot İl)	704
Samsun (Pilot İl)	1387
Araştırmada Seçilen Toplam İşyeri	**65.723**

Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü

İstihdam Politikası: Genel olarak, ekonomide mevcut istihdam düzeyinin korunması ve artırılması ve artırılması için hedefler belirlenmesidir.

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri pazardır.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

İşgücü Piyasası Analizi: Belirli bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır.

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır.

Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dahil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar. Yukarıda belirtilenler şu şekilde özetlenebilir;

Çalışma çağındaki nüfus: İşgücü+ İşgücüne dahil olmayanlar

İşgücü: İstihdam edilenler+ İşsizler

Kurumsal olmayan nüfus: Okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, hastahane, hapishane, kışla ya da ordu evinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.
Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.
Genç nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.
İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.
İşgücüne Katılım Oranı: İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz , ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\textbf{İşgücüne Katılım Oranı} = \frac{\text{İşgücü Arzı (İstihdam + İşsiz)}}{\text{İşgücü Arzı (İstihdam + İşsiz)}} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

Eğitim seviyelerine göre işgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.
İstihdam edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dahil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.
İş başında olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.
İş başında olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dahil edilmektedirler.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

$$\textbf{İstihdam Oranı} = \frac{\text{İşgücü Arzı (İstihdam + İşsiz)}}{\text{İşgücü Arzı (İstihdam + İşsiz)}} \times 100$$

Yüksek istihdama katılım oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam , eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İşteki durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

İktisadi faaliyetlere göre istihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, ormancılık ve balıkçılık
B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, Buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı
H	Ulaştırma ve depolama
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
J	Bilgi ve iletişim
K	Finans ve sigorta faaliyetleri
L	Gayrimenkul faaliyetleri
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
O	Kamu yönetimi ve savunma
P	Eğitim
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
R	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
S	Diğer hizmet faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış Mal ve Hizmet Üretim Faaliyetleri
U	Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

Mesleklere göre istihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslar arası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 ve 6 basamaklı meslekler yer almaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Kayıt dışı istihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı **olmayanlardır.**

Kayıt dışı istihdam oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

$$\textbf{Kayıtdışı istihdam Oranı} = \frac{\text{Kayıtdışı İstihdam}}{\text{Toplam İstihdam}} \times 100$$

İşsiz: İşsiz çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, üç ay içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak

ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine en çok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

$$\textbf{İşsizlik Oranı} = \frac{\text{İşsiz}}{\text{İşgücü arzı (İstihdam+ işsiz)}} \times 100$$

Genç işsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Uzun süreli işsizlik: Kısa süreli işsizlik; işsizlik ödenekleri, daha önce yapılan tasarruflar veya aile üyelerinin desteği ile yönetilebilir. İşsizliği süresin uzadıkça ekonomik yıkıma yol açar. Bir yıldan fazla süreli işsizlik olarak tanımlanan uzun süreli işsizliğin değerlendirilmesinde iki ölçüt önemlidir.

- Toplam işgücü içinde uzun süreli işsizlerin oranı
- Uzun dönemli işsizlik indeksi olarak tanımlanan bir yıldan fazla süredir işsiz olanların toplam işsizlik içindeki oranı

İşgücü dışı (İnaktif) nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler, çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır.

İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş bulma ümidi olmayanlar: Daha önce ii aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma, öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. Eğitim/Öğretime devam ediyor: Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6. Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

İşgücü Dışı Nüfus Oranı = $\frac{\text{Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus - (İstihdam+İşsiz)}}{\text{Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus}}$ x 100

Eğitim durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgiler

Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana grupla aşağıdadır.

1. Okuma yazma bilmeyen
2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen
3. İlkokul
4. İlköğretim
5. Ortaokul veya mesleki ortaokul
6. Genel Lise
7. Mesleki veya teknik lise
8. Yüksek öğretim

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemi. (İŞKUR)

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır.

Açık İş Oranı: Açık olan toplam pozisyonların oranını ölçer ve şu şekilde hesaplanır.

Açık İş Oranı = $\frac{\text{Açık İşlerin Sayısı}}{\text{Acık İşlerin Sayısı+ Çalışanların Sayısı}}$ x 100

İşe Yerleştirme: İş arayanların kurumca işe yerleştirilmesi (İŞKUR)

İşe Yerleştirme: Bir işyerinde bir kişinin açık olan işe atanmasıdır. (EUROSTAT)

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. Beceri, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. Beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) işsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

İşe Yerleştirme Oranı: Açık işlere yerleştirilen kişi sayısını ifade eder ve şu şekilde hesaplanır.

$$\textbf{İşe Yerleştirme Oranı} = \frac{\text{İşe Yerleştirilen Sayısı}}{\text{Açık İş Sayısı}} \times 100$$

Net İstihdam Değişim Oranı: İstihdam değişimini açıklar ve şu şekilde hesaplanır.

$$\textbf{Net İstihdam Değişim Oranı} = \frac{\text{Alınan eleman sayısı - Çıkartılan eleman Sayısı}}{\text{Toplam Çalışan Sayısı}} \times 100$$

Temininde güçlük çekilen meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş bağımlılık oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

$$\textbf{Yaş Bağımlılık Oranı} = \frac{\text{(0-14 yaş nüfus + 65 yaş nüfus)}}{\text{15 - 64 yaş nüfus}} \times 100$$

Bölgesel Gayri Safi Katma Değer (GSKD): Bir bölgede yerleşik ekonomik birimlerin belli bir dönemde bu bölgedeki ekonomik faaliyetleri sonucunda ürettikleri mal ve hizmetlerin (çıktı) değerinden, bu üretimde bulunabilmek için kullandıkları mal ve hizmetler (ara tüketim) değerinin çıkarılması sonucu elde edilen değerdir.

Kişi Başı Bölgesel Gayri Safi Katma Değer: Cari fiyatlarla bölgesel gayri safi katma değerin yıl ortası bölge nüfus tahminine bölünmesi ile TL cinsinden kişi başı bölgesel gayri safi katma değer elde edilir. Hesaplanan bu değerin ithalat ağırlıklı ortalama dolar kuruna bölünmesi ile dolar değeriyle kişi başı bölgesel gayri safi katma değere ulaşılmaktadır.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Yerel birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Ek 4: SEGE-2011 ve NKA Listesi

İLLERİN SOSYO-EKONOMİK GELİŞMİŞLİK SIRALAMASI (SEGE-2011)					
İL KODU	İLLER	SEGE 2011 Sırası	İL KODU	İLLER	SEGE 2011 Sırası
TR100	İstanbul	1	TRB11	Malatya	42
TR510	Ankara	2	TR332	Afyon	43
TR310	İzmir	3	TR905	Artvin	44
TR421	Kocaeli	4	TRA12	Erzincan	45
TR611	Antalya	5	TR631	Hatay	46
TR411	Bursa	6	TR821	Kastamonu	47
TR412	Eskişehir	7	TR813	Bartın	48
TR323	Muğla	8	TR722	Sivas	49
TR211	Tekirdağ	9	TR833	Çorum	50
TR322	Denizli	10	TR823	Sinop	51
TR424	Bolu	11	TR903	Giresun	52
TR212	Edirne	12	TR633	Osmaniye	53
TR425	Yalova	13	TR822	Çankırı	54
TR222	Çanakkale	14	TR712	Aksaray	55
TR213	Kırklareli	15	TR713	Niğde	56
TR621	Adana	16	TR832	Tokat	57
TR721	Kayseri	17	TRB14	Tunceli	58
TR422	Sakarya	18	TRA11	Erzurum	59
TR321	Aydın	19	TR632	Kahramanmaraş	60
TR521	Konya	20	TR902	Ordu	61
TR612	Isparta	21	TR906	Gümüşhane	62
TR221	Balıkesir	22	TRC13	Kilis	63
TR331	Manisa	23	TRA13	Bayburt	64
TR622	Mersin	24	TR723	Yozgat	65
TR334	Uşak	25	TRC12	Adıyaman	66
TR613	Burdur	26	TRC22	Diyarbakır	67
TR413	Bilecik	27	TRA22	Kars	68
TR812	Karabük	28	TRA23	Iğdır	69
TR811	Zonguldak	29	TRC32	Batman	70
TRC11	Gaziantep	30	TRA24	Ardahan	71
TR901	Trabzon	31	TRB13	Bingöl	72
TR522	Karaman	32	TRC21	Şanlıurfa	73
TR831	Samsun	33	TRC31	Mardin	74
TR904	Rize	34	TRB21	Van	75
TR423	Düzce	35	TRB23	Bitlis	76
TR714	Nevşehir	36	TRC34	Siirt	77
TR834	Amasya	37	TRC33	Şırnak	78
TR333	Kütahya	38	TRA21	Ağrı	79
TRB12	Elazığ	39	TRB24	Hakkari	80
TR715	Kırşehir	40	TRB22	Muş	81
TR711	Kırıkkale	41			

İl	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücünde olmayan nüfus	İşgücüne katılım oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)
Toplam	**55 639**	**26 420**	**24 320**	**2 100**	**29 219**	**47,5**	**43,7**	**7,9**
Adana	1 536	671	595	77	864	43,7	38,7	11,4
Adıyaman	408	211	187	23	197	51,7	46,0	11,1
Afyonkarahisar	530	250	237	13	281	47,1	44,7	5,1
Ağrı	333	163	151	12	170	49,0	45,5	7,2
Amasya	255	124	116	7	131	48,5	45,6	6,0
Ankara	3 794	1 691	1 570	121	2 103	44,6	41,4	7,1
Antalya	1 559	835	790	45	723	53,6	50,7	5,4
Artvin	134	78	73	5	56	58,3	54,7	6,0
Aydın	794	391	359	33	403	49,2	45,1	8,3
Balıkesir	942	459	426	33	483	48,7	45,2	7,2
Bilecik	163	76	72	4	87	46,7	44,2	5,3
Bingöl	182	86	78	8	95	47,5	43,1	9,3
Bitlis	208	103	91	11	106	49,2	43,7	11,1
Bolu	223	105	99	6	118	47,1	44,4	5,7
Burdur	201	103	97	6	98	51,3	48,2	5,9
Bursa	2 045	985	916	69	1 060	48,2	44,8	7,0
Çanakkale	408	204	195	8	204	49,9	47,8	4,2
Çankırı	140	69	65	3	71	49,0	46,6	5,0
Çorum	415	193	183	10	221	46,6	44,1	5,3
Denizli	733	384	360	23	350	52,3	49,1	6,1
Diyarbakır	995	402	347	55	592	40,4	34,9	13,8
Edirne	335	188	177	11	147	56,2	52,9	5,9
Elazığ	418	178	159	19	241	42,5	38,0	10,6
Erzincan	167	79	74	5	88	47,4	44,4	6,4
Erzurum	549	259	242	17	290	47,2	44,1	6,6
Eskişehir	634	265	247	18	369	41,8	39,0	6,6
Gaziantep	1 134	497	460	38	637	43,9	40,5	7,6
Giresun	336	166	153	14	169	49,6	45,4	8,3
Gümüşhane	100	45	41	4	55	45,0	41,2	8,5
Hakkari	174	72	62	9	102	41,2	35,8	13,0
Hatay	1 035	474	423	51	560	45,8	40,9	10,8
Isparta	327	163	152	12	164	50,0	46,4	7,1
Mersin	1 241	570	517	54	671	46,0	41,6	9,4
İstanbul	10 368	4 983	4 565	418	5 384	48,1	44,0	8,4
İzmir	3 173	1 477	1 330	147	1 696	46,6	41,9	9,9
Kars	211	108	102	6	102	51,4	48,3	6,0
Kastamonu	292	161	156	6	131	55,2	53,3	3,5
Kayseri	917	396	368	28	522	43,1	40,1	7,0
Kırklareli	284	153	140	13	131	54,0	49,4	8,4
Kırşehir	173	80	75	6	93	46,5	43,1	7,3

Kocaeli	1 208	555	502	53	653	45,9	41,5	9,5
Konya	1 493	683	649	33	811	45,7	43,5	4,9
Kütahya	453	207	195	12	246	45,6	43,0	5,9
Malatya	556	251	230	21	305	45,2	41,4	8,4
Manisa	1 048	546	520	26	502	52,1	49,6	4,8
Kahramanmaraş	726	335	307	28	391	46,1	42,2	8,4
Mardin	471	198	177	20	274	41,9	37,6	10,3
Muğla	669	365	343	22	303	54,6	51,3	6,1
Muş	248	125	115	10	123	50,3	46,3	8,1
Nevşehir	215	115	110	5	100	53,4	51,1	4,3
Niğde	244	129	122	7	115	52,9	49,8	5,8
Ordu	551	299	282	16	252	54,2	51,3	5,4
Rize	253	120	108	13	132	47,6	42,6	10,5
Sakarya	678	309	281	27	370	45,5	41,5	8,8
Samsun	960	472	434	38	488	49,2	45,2	8,0
Siirt	185	79	73	7	106	42,9	39,2	8,6
Sinop	164	81	77	4	83	49,6	47,1	4,9
Sivas	474	209	194	15	265	44,1	40,9	7,4
Tekirdağ	647	341	317	24	306	52,7	49,0	6,9
Tokat	453	218	207	11	235	48,1	45,6	5,2
Trabzon	592	305	281	24	288	51,4	47,4	7,8
Tunceli	72	40	35	5	32	55,1	48,2	12,5
Şanlıurfa	988	447	400	46	542	45,2	40,5	10,4
Uşak	269	144	132	12	125	53,6	49,1	8,4
Van	638	276	249	27	362	43,2	39,0	9,8
Yozgat	347	171	159	12	176	49,4	45,9	7,0
Zonguldak	488	238	220	17	251	48,7	45,1	7,3
Aksaray	273	147	139	8	126	53,8	51,0	5,3
Bayburt	58	33	32	2	25	57,4	54,5	4,9
Karaman	176	88	81	6	88	49,9	46,4	7,1
Kırıkkale	216	84	75	9	132	38,8	34,8	10,3
Batman	314	128	112	16	186	40,8	35,7	12,6
Şırnak	260	109	93	17	150	42,1	35,7	15,3
Bartın	150	74	69	5	77	49,0	45,7	6,9
Ardahan	80	50	47	3	31	61,7	58,2	5,7
Iğdır	125	71	66	5	54	56,8	52,6	7,3
Yalova	163	76	69	8	87	46,8	42,0	10,2
Karabük	178	73	67	6	105	40,9	37,4	8,6
Kilis	85	43	41	2	42	50,7	47,9	5,5
Osmaniye	343	148	132	16	194	43,3	38,6	10,9
Düzce	262	141	130	11	121	53,6	49,4	7,8

Nüfus ve Konut Araştırması Kapsamında İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri*

*Kaynak:TÜİK *(2 Ekim 2011 itibariyle)*

www.iskur.gov.tr

www.iskur.gov.tr

www.iskur.gov.tr

www.iskur.gov.tr

www.iskur.gov.tr

www.iskur.gov.tr

www.iskur.gov.tr

BİLGİ VE İRTİBAT İÇİN

ÇALIŞMA VE İŞ KAYSERİ İL MÜDÜRLÜĞÜ

Gevhernesibe Mah. Donanma Cad. No : 3 Kocasinan / KAYSERİ
TEL: 0352 231 12 45 - 0352 231 74 23 • FAKS: 0352 232 17 68
www.iskur.gov.tr • iskurkayseri@iskur.gov.tr • facebook.com/iskurkayseri • twitter.com/iskurkayseri